

ΕΤΟΣ Γ'. ΑΡΙΘΜΟΣ 9
ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΡΑΧ. 8

ΠΑΤΡΑΙ
ΜΑΡΤΙΟΣ 1939

ΑΧΑΪΚΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ - ΤΕΧΝΑΙ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ-ΕΚΔΟΤΗΣ: Κ. Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Μελέτη

Περιεχόμενα:

Κ. ΑΘ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ—ΞΕΝΑΚΗ	Τρεχαντήρια (ποίημα)
Α. ΑΝΑΠΛΙΩΤΗ	‘Ο Βρακούλας (ποίημα)
ΣΤΕΦΑΝΟΥ Ν. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ	Περί Κερπινής
Α. ΑΝΑΠΛΙΩΤΗ	Στή Βέσσα (ποίημα)
ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗ	Κι’ άλλες «μνιατοῦρες» (ποίημα)
ΚΛΕΑΡΧΟΥ ΣΤ. ΜΙΜΙΚΟΥ	Στόν ποιητή (ποίημα)
ΑΒΡΑΑΜ Ν. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ	‘Η Τουρκική ποίηση κατά τόν 19ον αἰώνα
ΓΙΩΡΓΟΥ Μ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΗ	Δέν εἶμαι ἐγώ... (ποίημα)
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ἱερέως ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ	‘Ανδρόνικος Δημητρακόπουλος (μελέτη)
ΚΡΑΤΗ ΔΑΝΗΛΟΥ	Τό θαῦμα (διήγημα)
ΣΠΥΡΟΥ Χ. ΠΑΥΛΙΝΕΛΗ	Depart... (Ποίημα)
ΤΟ ΤΡΙΜΗΝΟΝ	Γιά τήν ἱστορία καί γιά τήν τάξη ὑπό τοῦ κ. Μ. Ζ γ ρ.—‘Η ἔρευνα γιά τήν πνευματική μας κίνηση. Γράμματα τῆς Δίδος Λούλας Κοτσέτσου καί τοῦ κ. Νώτη Νησιώτη.—Πρὸς τὸ τρίτο ἔτος.—Χρονικά.

«ΑΧΑΪΚΑ»

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ - ΤΕΧΝΑΙ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΑ ΔΡΑΧΜΑΙ 40

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΑ ΔΟΛΛΑΡΙΟΝ 1

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΑΧΜΑΙ 8

Ἐγγραφαὶ συνδρομητῶν, ἀλληλογραφία, ἀποστολαὶ καὶ πᾶσα πληροφορία εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Διευθυντοῦ (Μαιζῶνος 175 - ΠΑΤΡΑΙ)

Τὸ Περιοδικὸν ἐκτυποῦται:

Εἰς τὰ ἐν Πάτραις Τυπογραφεῖα **ΘΕΟΔ. ΚΟΥΚΟΥΡΑ Ρ. Φερραίου 60.**

Τὸ Περιοδικὸν εὐρίσκεται πρὸς πώλησιν:

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ: Πρακτορεῖον Ἑλλην. Τύπου, Βιβλιοπωλεῖα: **Θ. Κούκουρα Ρ. Φερραίου 60, τηλ. 30 77** καὶ **Π. Συνοδινοῦ ὁδὸς Ἐρμού**

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: Διεθνὲς Βιβλιοπωλεῖον Ἑλευθερουδάκη.

ΕΝ ΘΕΣΣΟΝΙΚῃ: Βιβλιοπωλεῖον Β. Παπαδοπούλου καὶ Σίας Ἀγ. Σοφίας 37.

ΕΝ ΑΙΓΙΓῃ: Πρακτορεῖον Ἀγγ. Ζαγκλίφα

ΕΝ ΠΥΡΓῳ: Βιβλιοπωλεῖον Θεανοῦς Καπογιάννη.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΜΟΣ ΤΩΝ "ΑΧΑΪΚΩΝ", ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΔΡΧ. 50 ΠΑΡ ΗΜΙΝ

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1905
ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ
ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ
ΘΗΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΑ
ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ ΠΑΣΗΣ
— ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ —

ΑΧΑΪΚΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'. ΑΡΙΘ. 9 - ΠΑΤΡΑΙ, ΜΑΡΤΙΟΣ 1939

ΤΡΕΧΑΝΤΗΡΙΑ

Θάλασσα, στεριές η φεγγαρίσια βρύση
πλέρια τ' όνειρου τις κέρναε το μεθύσι.

Μες στου Μαρμαρά ώς κ' οι φάροι το κανάλι,
βάρυπνοι, αχνό φως έκλωθαν γάλι-γάλι.

Στη μαρμαρυγή του πέλαγου μονάχα
— ανάερα στοιχιά ; ξάρτια και πλώρες τάχα ; —

πρύμα αρμένιζαν με ξέπνοο νυχτομπάτη
τρεχαντήρια, σαν το πέρασμα υπνοβάτη.

Εφερναν καλά για την Πόλη περίσσια
'πό τα ελληνικά νησιά, τα μοσχονήσια,

και τ' αγέρι εσκόρπα ώς τα παλιά τα τείχη
τις αραθυμίες : της Χίος ανθό, μαστίχη,

της Σάμος κρασί μοσχάτο, δίχως ταίρι,
τα κίτρα φλουρί απ' την Κρήτη, όλο καρτέρι...

Λεμονόδασος, κ' εσύ από κήπους χίλιους
ξεπροβόδιζες τ' άστρα σου και τους ήλιους.

Και σε θύμιζαν οι μαϊστρες κ' οι γοργόνες
τάματ' ασημένια ολόγυρα σε εικόνες,

θαμποφώτιστα από το μικρό καντήλι
που δε σβεί ποτές πάνω απ' την Ώρια Πύλη.

Το Μεγάλο, αυγή, περνούσαν το Γεφύρι
και στη Λεμονόσκαλα είχαν πανηγύρι.

.....
Με της Χίμαιρας ο στοχασμός τη φόρα
πώς σας χάρεται, το Χτές σα να είταν Τώρα !

Τόσο είστ' όμορφα ανάμεσα στα Γεφύρια !
 κύκνους να σας πει κανείς ή τρεχαντήρια ;
 Τόσο είστ' όμορφα μες στ' άλλα, σκούνες, μπρίκια
 να σας πει κανείς νιοφέγγαρο ή καϊκια ;
 Ω καμάρια εσείς, σαν πάρει το μπουρίνι,
 στο συνέφιο σας πλαντάζει το δελφίνι.
 Θάταν το καράβι αδέλφι σας μονάχο
 όπου ανέβαινε στις Αθηνάς το Βράχο,
 σαν εικονική προσκυνήτρα Γοργόνα
 στην εφηβική ομορφιά του Παρθενώνα.
 Λεύτερα πουλιά όπως μπαίνατε στην Πόλη
 μπαίνατε και στής καρδιάς το αραξοβόλι,
 'Ονειρα σκαριά, παντοῦ νοσταλγημένα.
 όλο στα πανιά κι όλο άφταστα, οίμένα !...

Κ. ΑΘ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ—ΞΕΝΑΚΗΣ

Ο ΒΡΑΚΟΥΛΑΣ

'Ο Νίκος, ό Βρακούλας,
 "Ανοιξε ένα καλό
 Βαρέλι, στο γιαλό !...
 Κι' ό Μπέκας, ό ντελάλης,
 Κι' ό Μπέκας, ό κουτσός,
 'Αντίς νά τελαλήση,
 —Στ' 'Ανάπλι νά γυρίση—
 'Εμέθυσε κι' αυτός !...
 Και στέκεται ό Βρακούλας,
 Στήν πόρτα γελαστός

Τή βράκα του διορθώνει,
 Τό Μπέκα καμαρώνει,
 Και βλέπουνε οί γειτόνοι,
 Πώς τό καλό κρασί,
 (Δεκάρα και μισή !...)
 Τόν έκανε τόν Μπέκα,
 'Αντίς νά τελαλήση,
 Νά κάτση, νά μεθύση !...
 (Τριάντα χρονών λουλουδι.
 —Σάν τοῦτο τó τραγουδι,—
 Στο μνήμα του έχει άνθιση...)

Α. ΑΝΑΠΛΙΩΤΗΣ

ΠΕΡΙ ΚΕΡΠΙΝΗΣ

Μία έκ τών καλλίστων θερινών διαμονών τής Πελοποννήσου
 είναι και ή κατά τήν έπαρχίαν Καλαβρύτων ώραία όρεινή κώμη
 Κερπινή, ιδιαίτερα πατρίς τής ιστορικής οικογενείας Ζαΐμη. 'Εν
 αύτῇ οὐκ όλίγοι έκ Πατρών και 'Αθηνών διαθερίζουσιν οίκογένειαι.
 Πάντες οί περί τής κώμης ταύτης γράψαντες ιστορικοί, ήμεδαποί,
 μηδέ τοῦ σοφοῦ Κ. Παπαρρηγοπούλου έξαιρουμένου, και άλλοδα-
 ποί, αναφέρουσιν εις τά συγγράμματά των, ότι ή κώμη Κερπινή
 έκλήθη οὔτως έκ τοῦ όνόματος τοῦ Βαρώνου τής Βοστίτσης Οὔγκου
 Σαρπινῦ (Hugues de Lille Charpigny) μη δώσαντες τήν δέουσαν
 προσοχήν εις τά Χρονικά τής κατακτήσεως τοῦ Μορέως ὑπό τών
 Φράγκων. Εἶνε γνωστόν, ότι κατά τήν έν ἔτει 1205 μ. Χ. γενομένην
 Φραγκικήν κατάκτησιν τής Πελοποννήσου, ὑπό τήν ήγεσίαν τών
 Γάλλων Γουλιέλμου Σαμπλίττου και Γοδοφρείδου Βιλλεαρδουίνου
 και τήν εις βαρωνείας διαίρεσιν ταύτης, ή Βαρωνεία Βοστίτσης, κατά
 τε τó 'Ελληνικόν και Γαλλικόν Χρονικόν, έδόθη εις τόν Hugues de
 Lille, δηλ. τόν Οὔγκον έκ τής Λίλλης, πόλεως τής βορείου Γαλλίας,
 καταγόμενον. Τό 'Ελληνικόν Χρονικόν (έκδ. Schmith) έν στιχ. 1943
 λέγει: «'Απαύτου έγραφεν όμοίως ό μισέρ Οὔγκος ντε Λέλε—Νά ἔχη
 όχτώ καβαλλαρίων φιε εις τήν Βοστίτσαν—άφηκε τó έπίκλην του,
 ντε Τσερπινή όνομάσθη» και κατά τήν έκ τοῦ κώδικος τών
 Παρισίων γραφήν «...άφηκε τó έπίκλην του Τσερμπουνη όνο-
 μάσθη», ως θά έλέγομεν σήμεραν Κερπινιώτης. Τό δέ 'Αρα-
 γωνικόν Χρονικόν «Libro de los Fechos et conquistas del precipado
 dela Morea», κατά τήν γαλλικήν μετάφρασιν ὑπό Morel—Fatio,
 αναφέρον πρώτον Βαρώνον τής Βοστίτσης, οὐχι τόν Οὔγκον,
 αλλά τόν Γουίδωνα (Gui) σαφέστατα έν σελ. 29 § 119.120 λέγει:
 «...Και εις τόν Μεσσίρ Gui έδόθησαν ως βαρωνεία εις τά παραθα-
 λάσσια μέρη τής Λακεδαιμονίας και εις τά παραθαλάσσια μέρη τοῦ
 Κορινθιακοῦ κόλπου, δώδεκα ίπποτικά φέουδα μετά τών δουλοπα-
 ροίκων (serfs). 'Επί τών άκτών τής Λακεδαιμονίας έκτισε φρούριον,
 όπερ όνόμασε Λέλλο. Καί μετ' όλίγον ό ρηθεις μεσσίρ Gui απέ-
 θανε και άφηκεν υίόν όνόματι Οὔγκον (Hugues) και έπειδή ό ειρη-
 μένος μεσσίρ Οὔγκος έγεννήθη εις έν χωρίον καλούμενον Τσερ-
 πινή (Charpigny) τόν όνόμασαν Hugues de Charpigny και οὔτος
 έκτισε τó φρούριον τής Βοστίτσης».

Κατά τόν επικρατοῦντα τότε και σήμεραν άκόμη παρά τοίς
 χωρικοίς μερών τινων τής Πελοποννήσου και τής Κρήτης τοιτακισμόν
 τοῦ Κ πρό τινων φωνέντων, ή κώμη έκαλείτο Τσερπινή και ή
 περιοχή ταύτης Τσερπινία, ως αναφέρει και ό κατά τόν ΙΕ' μ.

Χ. αιώνα ἐξ Ἀγκῶνος ἀρχαιολόγος περιηγητῆς Κυριαῖκος Piezzicollì.
Νομίζω ἀρκετὰ ὅσα ἀνωτέρω συντόμως ἔγραψα, πρὸς ἄρσιν
μῆς κρατούσης μέχρι σήμερον ἱστορικῆς πλάνης, καὶ δὲν ἀμφι-
βάλλω, ὅτι οἱ τυχὸν μέλλοντες νὰ γράψωσι καὶ περὶ Κερπινῆς, θὰ
λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τ' ἀνωτέρω καὶ δὲν θ' ἀναφέρωσι πλέον, ὅτι ἡ
Κερπινὴ ἐκλήθη ἐκ τοῦ Σαρπινύ, ἀλλ' ὅτι τοῦναντίον ὁ Οὐγκος Σαρ-
πινύ τὸ ὄνομα ἔλαβεν ἐκ τῆς ἀρχαίας κώμης Κερπινῆς.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ν. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΗ ΒΕΣΣΑ

Στὴ Βέσσα· ἓνα χωριὸ τῆς Χιός.
—Ἐγὼ· κι' ἓνας μηχανικός·
Μετὰ τὴν «ὕπηρεσία».
Στὸν καφενὲ καθόμαστε·
Τσίπουρο—τσίρους·
(Νέκταρ—ἀμβροσία !
Ντόπιος—μάρκας—κύρους !
Ἐκ καράφας πλήρους !)
Ἐγευόμαστε·
Κι' ἀφρογκαζόμαστε,
Τὸν «Πρόεδρο τῆς κοινότης» ποῦ διηγίωτανε·
ὅσα θυμώτανε...
Καὶ οἱ δυό, σκυμμένοι· ἀποσταμένοι ἀφρογκαζό-
(μαστε...
—χωριάτικο βραδάκι· κι' ἐσκεφτόμαστε...
—Θέματα, ὁ Πρόεδρος, λογιῆς-λογιῆς·
Μά, ἐγὼ, ἄκουγα τὸ βόγγο τῆς Χιώτικης Σφα-
γιῆς !...

Α. ΑΝΑΠΛΙΩΤΗΣ

ΚΙ ΑΛΛΕΣ "ΜΙΝΙΑΤΟΥΡΕΣ",

(Η ΔΙΣΤΙΧΑ)

I

Τῆς ζωῆς τὸ τρίσβαθο μυστήριον ἂν θέλῃς νὰ ἐρευνήσῃς,
ἀγκάλιασε μὲ τὴν ψυχὴ σου τὴν ψυχὴ τῆς φύσης.

II

Κι' ἂν πάῃ ἡ νιότη ; Κι' ἂν οἱ ἀνθοὶ τῆς ἀνοιξῆς πεθαί-
νουν ;
Ἐσένα γλύκες μελιχρῆς χυνόπωρου σὲ ραίνουν.

III

Στὸ κάλεσμα τῆς ἐρωτιᾶς μου ἀπόκριση δὲ θᾶχω.
Ἄδύνατο νὰ σου ἀπαλύνω τῆς καρδιᾶς τὸ βράχο.

IV

Καλότυχοι οἱ νεκροὶ ποῦ λησμονᾶνε
(Λ. Μαβίλης).

Καλότυχοι κ' ζωντανοί, ποῦ γλήγορα ξεχνᾶνε.
Γι' αὐτοὺς ἡ λησμονιά τρανὴ καρδιᾶς ἀνάσα θᾶναι.

V

Χαμόγελα στὶς αὖρες στέλλουν τῶν ἀνθῶν τὰ χεῖλη,
σὰ βᾶφη ὀλόχρυση τῆ γῆ ξανθὸ τ' Ἀπρίλη δειλί.

VI

Θρῆνε βουβέ, δὲ γνώρισε τὸ σπαραγμὸ σου ὁ βόγγος,
ποῦ τὸν ἀκούει κι ἀντιλαλεῖ κ' ἡ ρεματιά κι ὁ λόγγος.

VII

Ψυχὴ μου, πάντα ἀψήλωνε στοὺς οὐρανοὺς τῆς σκέψης.
Μονάχα στὶς ἀνηφοριῆς θὰ βρῆς ὅ,τι γυρέψης.

VIII

Πολλοὶ ἀνταμῶσαν τὴ χαρὰ σιμὰ στὴν αὐταπάτη
θαρρώντας πῶς ρουφοῦν νεράκι ἀπ' ἀδειανὸ κανάτι.

IX

Ἄνοιξη· κι ὡς φτερούγισαν γύρω μας τὰ μαϊστράλια
ἔρμα ἀπὸ πλοῖα ἀπόμειναν λιμάνια κι ἀκρογιάλια.

X

Καθὼς ἀπλώθη ἡ ὀρθινὴ χαρὰ στὸ πρόσωπό σου,
φαίνεσαι ρόδο ἐσὺ καὶ κρίνο τὸ προσκέφαλό σου.

XI

Τρελοὶ ἀπὸ μίση ἐρείπωσαν τὶς βρύσες τους οἱ ἀνθρώποι
καὶ βοῦρκο πίνουνε, σκυφτοὶ σὲ κάθε λασποτόπι.

XII

Μοναχοδέντρι καί νά σπᾶνε μπόρες πάνω μου εἶδα.
Μά στέρια μου κρατεῖς τίς ρίζες μές στό χῶμα, ἐλπίδα.

XIII

Τῆς τέχνης ἔργα ἀθάνατα, χαμόγελα τοῦ νοῦ,
ἢ χάρη σας ἀντανακλᾷ τὰ φέγγη τούρανοῦ.

XIV

Κλειδιά τὰ λόγια σου κι ἀνοίγουν τῆς ψυχῆς τή θύρα,
γιὰ νά ξεσκεπασθοῦν ἀνθοὶ καί νά χυθοῦνε μῦρα.

ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ

Κ. ΑΘ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Τοῦ πόνου μου, ναί! σ' ἔχω κοινωῆσει
κι' ἐστάθης ἀδερφός γλυκὺς κοντά μου·
αἰσιόδοξα τὰ διαλογίσματά μου
ὠδήγησεν ἢ ὀρθή, λεπτὴ σου κρίση.

Ἔχει τὸ φῶς τῆς ἠστοργῆς σου χύσει
ἐντός μου, φθείροντας τὰ δύσοργά μου
τῆς σκέψης νέφη, καί μιὰ ἀγαθή, ὡς γάμου,
μοῖρα ἔχει τίς καρδιές μας προσεγγίσει.

Καί σύ, στό μυστικὸ κύκλωμα τοῦτο,
προσφέρεις προῖκα ὅλο τὸ «μέσα πλοῦτο» (*),
Ποιητῆς μὲ λόγο κ' ἔργο· ὅμως ἐγώ,

ἄν καί τῆς ἀρετῆς σου χρεώστης μένω,
στόν ἴδιο τῆς Στροφῆς σου ρυθμὸ δένω
τ' ἀγνά μου «εὐχάριστῶ» καί σ' εὐλογῶ!

(1938)

ΚΛΕΑΡΧΟΣ ΣΤ. ΜΙΜΙΚΟΣ

(*) Διον. Σολωμός.

Η ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 19^{ΟΝ} ΑΙΩΝΑ

Μιλώντας γιὰ τὴ γενικὴ μορφή τῆς τουρκικῆς ποίησης κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνα, εἶχα ἀναφέρει πῶς ἡ κλασικὴ ποίηση τῆς γειτονικῆς χώρας, εἶχε μπεῖ τότε σὲ μιὰ περίοδο γοργῆς κατάπτωσης, ἔτσι, ποὺ κάποιοι νεωτερισμοὶ ποὺ δοκιμάσθηκε νὰ ἐφαρμοσθοῦν, κατέληξαν στὸ χυδαῖο καί τὸ τετριμμένο καί ποιηταὶ τῆς ἀξίας ἑνὸς Ραγῆπ Πασᾶ κι' ἑνὸς Σεῖχ Γκαλήπ, δὲν κατόρθωσαν νὰ προλάβουν τὸ μοιραῖον αὐτὸ κατάντημα. Ἔτσι, στίς ἀρχές τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνα καί μετὰ τὸν Σεῖχ Γκαλήπ, ἡ ὀθωμανικὴ ποίηση παρουσιάζει μιὰ θεμελιώδη κατωτερότητα.

Ἐπάρχουν, φυσικά, ἕνα πλῆθος ποιηταί, τόσο στὴν Πόλη, ὅσο καί στίς ἄλλες περιοχὲς τῆς χώρας, ποὺ ἄφησαν ὄγκον ἐργασίας. Ὅμως ὅλοι αὐτοί, δὲν εἶναι παρά κακοὶ μιμητές, ἀντιγραφεῖς τῶν προηγουμένων τους. Καί μέσα στὸ βαθὺ αὐτὸ κενό, ποὺ κράτησεν ὡς τὴν ἐποχὴ τοῦ «Τανζιμάτ» (μεταρρύθμιση), στὰ 1825, μονάχα οἱ Ἐντερουνη Βασήφ καί Ἰζζέτ Μολλά, κατόρθωσαν ν' ἀποκτήσουν κάποια προσωπικότητα. Ὁ δεῦτερος, ἰδιαίτερα, στέκει ὁ μεγαλείτερος τοῦρκος κλασικὸς ποιητής, τῆς προνταζιματικῆς ἐποχῆς.

Μετὰ τὸ Τανζιμάτ, παρά τὴ συνεχῆ τάση πρὸς τὴ δημιουργία μιᾶς ἐξευρωπαϊσμένης λογοτεχνίας, κίνηση ποὺ ἐγκαινιάσθηκε ἀπὸ τὸν Σινασῆ καί τοὺς μαθητὰς του, ὑπῆρχαν ἀκόμα, ἕνα πλῆθος ποιηταί, ποὺ ἐξακολουθοῦσαν νὰ γράφουν «γκαζές» καί ὠδές, κατὰ τὸ παλαιὸ σύστημα. Ἀκόμα κι' οἱ πιδ ἔνθερμοι ὑποστηρικταὶ τοῦ μοντερνισμοῦ, ὅπως οἱ Ναμῆκ Κεμάλ καί Ζιὰ Πασᾶ, κάμαν τὴν ἐμφάνισή τους στὰ γράμματα, μ' ἔργα γραμμένα πάνω στὰ παλαιὰ πρότυπα. Ἐξ ἄλλου, κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, ὑπῆρξαν καί ποιηταὶ διάσημοι, ποὺ δὲν ἀπεμακρύνθησαν καθόλου, ἀπὸ τὴν καθιερωμένη τέχνη. Ἀπ' αὐτοὺς εἶναι οἱ Γκαλήπ, Ἀβνῆ ἀπὸ τὴ Λάρισσα καί Ἀφίφ Χικμέτ ἀπὸ τὴν Ἐρζεγοβίνη. Ὡς τοὺς τελευταίους ἀκόμα χρόνους, ἡ τουρκικὴ ποίηση, δὲν ἔπαυσε νᾶχει τοὺς ἐκπρόσωπούς της, τῆς παλαιᾶς αὐτῆς φιλολογικῆς παράδοσης τῶν γκαζές καί τῶν ὠδῶν. Ὅμως εἶναι πιά οἱ στερνοὶ ἀπόγονοι μιᾶς γενιᾶς, ποὺ ἔχοντας χάσει τὴ ζωηρότητα κι' ὄντας καταδικασμένη νὰ ἐξαφανισθεῖ, δὲν μποροῦσε νᾶχει καμμιάν ἐπίδραση στὴν ἐξέλιξη τῆς ποίησης τῆς χώρας τους. Εἶναι φυσικώτατο, ἢ παληὰ αὐτὴ παράδοση, τὰ παληὰ αὐτὰ φιλολογικὰ πεπρωμένα, ποῦχαν φθάσει ὡς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀπὸ αἰῶνες ὀλόκληρους, νᾶναι καταδικασμένα, μέρα μὲ τὴν ἡμέρα, νὰ ἐξαφανισθοῦν ἐντελῶς. Ἡ νέα φιλολογικὴ σχολή, ἡ ἰδρυμένη ἀπὸ τὸν Σινασῆ καί τοὺς μαθητὰς του, γιὰ τὴν τελειωτικὴ νίκη τῆς ἦταν ὑποχρεωμένη νὰ πολεμήσει καί νὰ συγκρουσθεῖ, γιὰ χρόνια, μὲ

τους παληούς και τις παραδόσεις τους. "Αλλωστε, πάντα, στην ιστορία της ανανέωσης, του έκμοντερνισμού της Τουρκίας, ο άγώνας αυτός, του νέου προς τον παλαιόν, είναι πρόδηλος.

"Η λογοτεχνία των «ντιβανιών», που παρακολουθήσαμε ήδη την εξέλιξή της κατά τον 17ον και 18ον αιώνα, στις παραμονές του «Ταζιμάτ», είχε χάσει πιά τη δύναμη και το κύρος της. Οί διάφοροι ποιητάι της εποχής, όντας άνίκανοι να δημιουργήσουν κάτι καινούργιο, κάτι νέο, μέσα στο πλαίσιο όμως πάντα, της κλασικής τουρκικής προσωδίας, δέν μπορούσαν παρά να συνθέτουν τετράστιχα πολύ κατώτερα από τα έργα των παλαιών, είτε, θέλοντας να νεωτερίσουν, πέφταν στο χυδαίο και το άτεχνο. Το γεγονός της επανάληψης πάντα του ίδιου θέματος, σε νέες μορφές, είχε πιά έξουδετερώσει τη ζωηρότητα της κλασικής τουρκικής ποίησης. Κατά τον 18ον ακόμα αιώνα, ποιητάι άξίας, όπως ο Νεντίμ και ο Σεΐχ Γκαλήπ παρά την επιθυμία τους να εισάγουν καινούργια στοιχεία στην τουρκική ποίηση, δέν κατόρθωσαν κι' αυτοί ν' απολυτρωθούν από τους καθιερωμένους τό της κλασικής τέχνης. Το ίδιο συναντούμε και κατά τον 19ον αιώνα στον 'Ιζζέτ Μολλά.

"Επίσης, ή τάση της έμπνευσης από τη δημόσια ζωή και τα λαογραφικά στοιχεία, ή προσπάθεια να πλησιάσει το πολύ κοινό, είχαν καταλήξει, όπως το διαπιστώσαμε, ιδιαίτερα στον 'Εντερουνη Βασήμ, στο χυδαίο, στο τετριμένο. "Ετσι, είναι φανερό πιά, πως ή λογοτεχνία αυτή, δίχως νάχει υπ' όψη καμμίαν έξωτερικήν επίδραση, άφ' έαυτού της, είχε καταλήξει στην κατάπτωση, στην εξαφάνιση και στο σβύσιμό της.

"Ως την εποχή του Τανζιμάτ, ή όθωμανική κοινωνία, ή όποια παρά την στενή και πολύχρονη έπαφή της με την Εύρώπη, δέν είχε κατορθώσει να βγει από το πλαίσιο του μουσουλμανικού πολιτισμού, δέν μπορούσε ν' απολυτρωθεί από την φθοροποιά ιδεολογία του ίδιου αυτού πολιτισμού, που κρατούσεν ακόμα κάτι από τον μεσαίωνα. Οί άλλεπάλληλες ήττες στο μέτωπο κι' ή οικονομική έξάντληση, που άρχιζε, μέρα με την ήμέρα, να γίνεται αισθητώτερη, είχαν δώσει άφορμή στους διανοομένους, να διαπιστώσουν την ύπεροχή της τεχνικής και της μόρφωσης γενικά της Δύσης. Και από τον 18ον ακόμα αιώνα, άρχισαν να έπωφελούνται από την εύρωπαϊκή βοήθεια, για την μεταρρύθμιση του στρατού και του ναυτικού. "Ωστόσο, στάθηκε δυσκολώτερη και πιό μακρόχρονη ή άναγνώριση της ύπεροχής της Εύρώπης, στα πνευματικά επίπεδα. Οί μεδρεσέδες, που είχαν πιά φανερά τα σημάδια της κατάπτωσης, σχετικά με τον προηγούμενον αιώνα, εξακολουθοϋσαν να υποστηρίζουν και να διαδίδουν το μεσαιωνικόν αυτό πνεύμα. "Η σύγχρονη έπιστήμη, μονάχα με

την ίδρυση της Σχολής Πολέμου και της Σχολής Πυροβολικού εισήχθηκε στην Τουρκία. Κι' είναι άναμφισβήτητη ή συμβολή προσωπικοτήτων σαν τους Hoca Ishak efendi, Gelenbevi και Sanijade, στο κεφάλαιον αυτό της αναδιοργάνωσης της Τουρκίας και της διάδοσης σ' αυτήν του πνεύματος της έπιστήμης και της γλωσσομάθειας.

Κι' αυτό, γιατί άνεγνώριζαν την ανάγκην της αναδιοργανώσεως του στρατού και του ναυτικού και του συντονισμού των έθνικων δυνάμεων για ν' αποφύγουν τον διαμελισμό της αυτοκρατορίας στα χέρια φεουδαρχικών ήγεμόνων, σαν τους Σελήμ Γ' και Μαχμάν Β'. Πράγμα ακόμα, που παρά την αντίδραση του κλήρου, έγινε αίτια να εισαχθεί στον τόπο και να διαδοθεί ή δυτική μόρφωση. "Αλλωστε, από τα τέλη ακόμα του 18ου αιώνα, ύπήρχαν στην Τουρκία ένα πλήθος άνθρωποι που κατείχαν ξένες γλώσσες κι' άναγνώριζαν την άνωτερότητα της δυτικής culture. "Η άποστολή φοιτητών στη Γαλλία κι' ή πρόσληψη στα διάφορα σχολεία του τόπου ξένων καθηγητών, έκαναν τις τόσες προσπάθειες του έξευρωπαϊσμού. Και είναι φυσικό, όλη αυτή ή κίνηση νάχε τον αντίκτυπό της και στο πνευματικό επίπεδο της γειτονικής χώρας.

Κι' όλα αυτά στάθηκαν οί κυριώτεροι παράγοντες να δημιουργηθεί στον τόπο μιá συγχρονισμένη κάπως λογοτεχνία, που της δίδουμε τον γενικό τίτλο της «Λογοτεχνίας της Μεταρρυθμίσεως» (Tanjimat Edeiyati).

Μετά την άπαραίτητην αυτή εισαγωγή, άς δοϋμε τώρα τους κυριώτερους εκπροσώπους της τουρκικής ποιήσεως, κατά τον 19ον αιώνα.

"Ο 'Εντερουνλού 'Οσμάν Βασήφ, ό όποιος έχοντας ήδη αποκτήσει κάποια φήμη, περι τα τέλη του περασμένου αιώνα, πέθανε το 1824, στάθηκε ένας από τους ποιητάς που διαβάστηκαν κι' άγαπήθηκαν περισσότερο στην εποχή τους. Είναι φανερό σ' αυτόν ή επίδραση του Νεδίμ από τη μιá πλευρά και του 'Εντερουνλού Φαζήλ από την άλλην. "Οπως όλοι οί ποιητάι της παλαιάς σχολής, έγραψε κι' αυτός ένα πλήθος επιτάφια, ώδες, θρησκευτικά ποιήματα, επιγράμματα, γκιαζές και σανσουέττες. "Ομως παράλληλα, φρόντισε να ξεφύγει τα συνηθισμένα μοτίβα, να δημιουργήσει κάτι καινούργιο, χρησιμοποιώντας στους στίχους του, εικόνες από την καθημερινή ζωή, λαϊκές έκφράσεις, ακόμα και παραδόσεις που ζούσαν στο λαό. Πολλά από τα τραγούδια του, γραμμένα στη γλώσσα της Πύλης και έναρμονισμένα από τους καλλίτερους συνθέτας της εποχής, διασκέδασαν ένα μεγάλο τμήμα του λαού, δίχως να παύσουν, ως σήμερα ακόμη, να τραγουδιούνται.

Παρά τη γλώσσα και την τεχνική των στίχων του, σχετικά

μέ τους άγραφους νόμους τής κλασικής προσωδίας, μπορούμε πολλές φορές, νά συναντήσουμε στο άγκωδες «Ντιβάν» του Βασήφ, όλη την κοινωνική ζωή τής έποχής, μέ τά έθιμα και τις συνήθειές της. "Όσο κι' άν ό Βασήφ δέν ήταν ένας ποιητής όλκής, παρά τις κατωτερότητές του όταν ήθελε νά «μοντερνίσει», κατέχει στα τουρκικά γράμματα τής έποχής του πρωτεύουσα θέση. 'Αξιζει ν' αναφέρουμε έδω τις κρίσεις μιās μεγάλης προσωπικότητας, του Ναμής Κεμάλ, για τόν ποιητή: «θέλησε, γράφει, κι' αυτός, νά δημιουργήσει μόνος του, ένα είδος κατάλληλο για τή γλώσσα τής έποχής του. "Όμως δέν τό κατόρθωσεν, όντας ύποχρεωμένος νά γράφει κατά τους αρχαίικούς κανόνες τής μετρικής. Κι' άν άκόμα ήταν ένας 'Ιβνί Κεμάλ, θά ήταν δύσκολο, άν όχι άδύνατο, νά φθάσει τήν άξια του Ναβί. Γιατί αυτός περιωρίσθηκε στην άπομίμηση τών ποιητών τής Περσίας, εάν ό Βασήφ έπίεζε τόν έαυτό του, νά μη μεταταχειρίζεται, παρά τή τουρκική διάλεκτο τής Πόλης, έτσι πού άν άντί νά χρησιμοποιεί στους στίχους του τόν περσικό ρυθμό, μεταχειρίζονταν τόν συλλαβικό στίχο, δέ χωρά άμφιβολία πώς θά στεκόταν ένας άπό τους διασημότερους «διδασκάλους» τής έθνικής μας λογοτεχνίας».

Δέν πρέπει, ώστόσο, νά ξεχνούμε, πώς σέ πολλά του τραγούδια, ό Βασήφ, πού δέν άπόφυγε τό σφάλμα νά συνθέτει στίχους μέ τουρκικές λέξεις, κατά τήν περσική σύνταξη, ήξαιρε νά παίξει, όπως ήθελε, μέ τόσην εύκολία όπως και τόν συλλαβικό στίχο, και τόν περσικό ρυθμό. Πάντως, ό Βασήφ, μεταχειριζόμενος τή γλώσσα τής Πύλης τής έποχής εκείνης, κατόρθωσε, κατά συνέπεια, νά γίνει ό έρμηνευτής τών αίθημάτων του λαού, νά ζωγραφίζει τις χαρές και τις πίκρες του πλήθους.

'Ο Κεσετζιζαντέ 'Ιζζέτ Μολλά είναι άσφαλώς ό τελευταίος εκπρόσωπος, πριν τό Τανζιμάτ, τής καλής ποιήσεως. 'Η λογοτεχνική του μόρφωση είναι άσύγκριτα άνώτερη, άπό αυτήν του Βασήφ και τό καλλιτεχνικό του αίσθητήριο κι' ή αντίληψή του τής τέχνης δυνατώτερες. Στη διαμόρφωση τής λογοτεχνικής προσωπικότητας του 'Ιζζέτ Μολλά, μπορούμε νά διεκρίνομε τά ίχνη πολλών επίδράσεων. Στις ώδες του διακρίνομε τήν έπιρροή του Nefi, ένω στα γκαζές του φανερά είναι ή επίδραση τών Σαμή, Νεντίμ, Γκλήπ, κάποτε μάλιστα και του Φουζουλή.

'Ο 'Ιζζέτ Μολλά, δοκίμασε τό ταλέντο του, όχι μονάχα στην ώδή και τό γκαζές, μά άκόμα και στο δυσκολώτερο είδος τών «mesnevî» μέ τά περίφημα έργα του «Mihnetkeşan» και «Cülşeni Aşk». "Έτσι, κατόρθωσε νά έπισκειάσει τή φήμη, άν όχι βέβαια του Σεΐχ Γκαλήπ, μά άσφαλώς ένός πλήθους συγχρόνων του. "Όπως είπα

και παραπάνω, ό δερβίσης—menlevî—αυτός ποιητής στα έργα του φαίνεται ύπερβολικά έπηρεασμένος άπό τους Νεδίμ και Σεΐχ Γκαλήπ, όσο κι' άν φαινομενικά, αντιπαθεί τους δύο αυτούς κορυφαίους. 'Εκτός άπό τά δύο προαναφερμένα έργα του και τις συλλογές του «Βαχάρι 'Εφκάρ»—"Ανοιξη 'Ιδεών—και «'Ιαζανί 'Ασσάρ»—Φθινόπωρο "Εργων—ό 'Ιζζέτ Μολλά, δημοσίευσε άκόμα και μιá μονογραφία για τή ζωή και τό έργο του πατέρα του Καζασκέρ Σαλήχ 'Εφέντη. 'Εξορισθείς επανειλημμένα για πολιτικούς λόγους, έδειξε μέ τά έργα του πώς είχε κατορθώσει νά άπολυτρωθεί άπό τήν επίδραση τών περσών ποιητών κι' έγραψεν άρκετά τραγούδια σέ συλλαβικό στίχο. Πέθανεν έξόριστος στη Τετάλεια, στα 1800.

'Υπάρχουν εις ένα πλήθος άλλοι ποιηται τής έποχής εκείνης, μά δέν θ' αναφέρω παρά μερικούς, κι' αυτούς όχι γιατί είχαν μιάν όποιαδήποτε ποιητικήν άξια, αλλά γιατί ή φιλολογική και έπιστημονική δράση τους είνε τέτοια πού δέν πρέπει νά τήν παρερχόμαστε.

'Επί παραδείγματι, ό ιστοριογράφος 'Εσατ 'Εφέντης, μεταφραστής του περίφημου περσικού έργου «Μουσταζράφ», είναι περισσότερο γνωστός άπό τά ιστορικά και έπιστημονικά του έργα, παρά μέ τους στίχους του. Στη μετάφραση του προαναφερμένου έργου συμβουλεύει τήν «άπλοποίηση τής φράσης και τήν άντικατάσταση τών άραβοπερσικών λέξεων, μέ τουρκικές...» και δίδει κάποια σημασία στη λαογραφία. Πράγμα πού δείχνει, πώς άκόμα δέν είχαν άποκρυσταλωθεί και γενικευθεί τά φιλολογικά ρεύματα τής έποχής. "Όσπου, ό ίδιος ποτέ δέν ήταν πιστός στις άρχές πού εκήρυττε. "Όντας συντάκτης τής «Τακβιμί Βεκαύι»—έπίσημης έφημερίδος—είχε δημοσιεύσει κάτι σχετικό μέ κάποιο ταξίδι του Μαχμούτ Β'. σέ μιá γλώσσα τόσο βαρεία και ύφος περίπλοκο, πού ό ίδιος ό σουλτάνος, βρίσκοντάς το πομπώδες, είχε ζητήσει τήν άπλοποίησή του.

'Ο Σεΐχουλιολάμης—θρησκευτικός άρχηγός—'Αρίφ Χικμέτ (1845), είναι διάσημος ως μιá έπιστημονική αύθεντία, παρά για τό «Ντιβάν» του. "Όσο κι' άν έγραψε στίχους τουρκικούς και περσικούς δέν μπορεί νά συγκριθεί μέ τόν 'Ιζζέτ Μολλά, λόγου χάρι.

'Ο συγγραφέας πάλε του περίφημου «Ταβσάρα» 'Ακίφ Πασάς (1845), παρά τά περίφημα έλεγεία του και παρά τά άρκετά του πεζογραφήματα, γραμμένα σέ μιá γλώσσα άπλη, δέν μπορεί όσο κι' άν πολλοί ύποστηρίζουν τ' άντιθετο, νά θεωρείται σαν ένας πρόδρομος και πρωτεργάτης τής πνευματικής αναγέννησης τής Τουρκίας. 'Ο 'Απίφ Πασάς, πού εκτός άπό τά έλεγεία του, τά τιτλοφορούμενα «Adeş»—Τό άπειρο—έγραψε κι' άρκετούς στίχους, κατά τά παλαιά πρότυπα, ύπήρξεν ένας διανοούμενος μέ πλατειά μόρ-

φωση, άποκλειστικά άνατολίτικη κι' ήταν έντελώς ξένος πρὸς τὸν εὐρωπαϊκὸ πολιτισμό. Ὅσο γιὰ ποιητής, δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ὡς οὔτε καὶ μέτριος.

Οἱ τελευταῖες μεγάλες φυσιογνωμίες μετὰ τὸν Ἰζζὲτ Μολλά, τῆς φιλολογίας τῶν «ντιβανίων», κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα, φάνηκαν ὅλες μετὰ τὸ Τανζιμάτ. Ὁ Γκαλήπ τῆς Λαρίσης (1883), πού ἔγραψε κι' ὠραιότατους περσικοὺς στίχους, ὁ Ἀρίφ Χικμέτ ἀπὸ τὴν Ἐρζεγοβίνη (1903), περίφημος γιὰ τὰ γκαζέλια του, κατὰ τὸ πρότυπο τοῦ Naili, ὁ Κιαζήμ Πασᾶς (1889) πού ἐκτός ἀπὸ τὸ «Ντιβάν» του, ἔχει δημοσιεύσει καὶ μιὰ συλλογὴ ἔλεγεία, τιλοφορούμενα «Μεκαλίδι Ἄσκ», τέλος ὁ Ἰμραχίμ Χακκή ἀπὸ τὸ Σκούταρι (1894), πού πέρασε τὴ ζωὴ του κατασκευάζοντας ὡδὲς τοῦ εἴδους τοῦ Ναζί, εἶναι ἀπὸ τοὺς σημαντικώτερους ποιητὲς τῆς τελευταίας περιόδου, τῆς φιλολογίας τῶν ντιβανίων.

Οἱ Ζιά Πασᾶς καὶ Ναμήκ Κεμάλ, πού εἶναι οἱ κορυφαῖοι ἐργάτες τῆς πνευματικῆς ἀναγέννησης τοῦ τόπου, ἔγραψαν κι' αὐτοί, στὰ πρῶτα τους βήματα, στίχους κατὰ τὰ παλαιὰ μοτίβα. Ὅμως διάφοροι παράγοντες, ἐσωτερικῆς έντελῶς φύσης, ἐμπόδιζαν τὴν ὑπαρξὴ καὶ τὴ διατήρησιν μιᾶς τέτοιας σχολῆς, ἀρχαϊκῆς ὁλότελα ἰδεολογίας, πού κι' αὐτὴ ἀκόμα εἶχε χάσει τὴν ὄντοτήτά της.

Εἶναι ἄστοχο καὶ παράλογο, νὰ θεωροῦμε τὴν κλασικὴ αὐτὴν ὀθωμανικὴν ποίηση, πού ἀνάδειξε ποιητὲς ἀξίας ἀναγνωρισμένης καὶ δημιούργησε ἐπὶ αἰῶνας πραγματικὰ ἀριστουργήματα τοῦ εἴδους της, ὡς ἀνάξια λόγου καὶ μὴ ἔχουσα καμμιά σχέσιν μετὰ τὴν ἔθνικὴν ἀναγέννησιν τῆς γειτονικῆς χώρας. Ἡ τέχνη αὐτὴ, ἀδιάφορο ἀπὸ ποῦ ἦντλησε τὴν ἔμπνευσή της, εἶναι ὁλότελα τουρκικὴ καὶ μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς, εἶναι μιὰ τέχνη τουρκικὴ μέσα στὸ πλαίσιο τοῦ μουσουλμανικοῦ πολιτισμοῦ.

ΑΒΡ. Ν. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ

ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΕΓΩ...

Δὲν εἶμαι ἐγὼ τὸ νέο παιδί, πού ξεγελοῦν με ἰάμα
κι' ὑπόσχεση παρηγορίας γιὰ ὅ,τι παραμικρὸ
τὰ μάτια μου δὲν πλημμυρᾷ πικροῦ καιροῦ τὸ κλάμμα
καὶ πλέον ἐντός μου τίποτε δὲν φθείρεται νεκρὸ.

Μπροστά μου ὄλα ξανοίγονται μεστά, γλυκὰ κι' ὠραῖα,
νὰ με καλοῦν γιὰ κάθε τί, μαζί τους νὰ χαρῶ.
Τὰ στήθια μου πλημμύρισε ἡ ζωὴ κι' ὄλο μιὰ νέα,
θαρρῶ, δονεῖ με δύναμη, νὰ σύρω τὸ χορῶ.

Τ' ἀντρίκια μέλη δὲ λυγοῦν στὸν πόνο—ὡς σ' ἄλλα χρόνια—
μήτε ἡ καρδιά χτυπᾷ δειλὰ στὸ πού ἔλαχε φριχτό :
Μέσα μου ζοῦν καὶ με καλοῦν ἐλπίδας λάλα ἀηδόνια,
στὸν ἰσχυρὸν ἀγῶνα σου, Ζωή, ν' ἀναριχτῶ!

ΓΙΩΡΓΟΣ Μ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΗΣ

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

1826-1869

Κατὰ τὸ ἔτος 1826, ὅποτε τὸ αἵματοποιημένον ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος ἐδονεῖτο ἀπὸ κανονιοβολισμοὺς καὶ τὸ συχνὸν λιανοντούφεκον τῶν ἀπεγνωσμένως πολεμούντων νύκτα καὶ ἡμέραν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων καὶ τὰ καπνίζοντα ἐρεῖπια ἐμαρτύρουν τὸν κίνδυνον τῆς Πελοποννήσου, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀπὸ τὸν τακτικὸν στρατὸν τοῦ Αἰγυπτίου Ἰμπραήμ πασσᾶ καὶ ἀφ' ἐτέρου ἀπὸ τὴν διχόνοιαν τῶν Ἑλλήνων, κατὰ τὴν ἐποχὴν δῆλα δὴ τῆς τελείας ἀκαταστασίας καὶ τῆς νευρικότητος, εἰς τὸ χωρίον Συνεβρὸ τῆς Φελλόης τῶν Καλαβρῦτων ἐγεννήθη τὴν 1ην Μαρτίου ἐκ γονέων Κωνσταντίνου καὶ Ἀναστασίας ὁ κατὰ σειρὰν δεύτερος, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴν κατάρτισιν πρῶτος ἐκ τῶν Ἑλλήνων μεσαιωνοδιφῶν, Ἀνδρόνικος Δημητρακόπουλος. Ἐβαπτίσθη παρὰ τινος ἀρχιμανδριτοῦ Ἀνανίου καλουμένου καὶ ἔλαβε τὸ κατὰ κόσμον ὄνομα Ἀνδρέας. Ἐν τῷ χωρίῳ τῆς γεννήσεώς του, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ ἥλιος μόλις καταδέχεται ν' ἀφήσῃ τὰς ἀκτίνας του δύο μόνον ὥρας τὴν μέραν κατὰ τὸν χειμῶνα, κατὰ φυσικὴν σύμβασιν μὲ τὸ ἔχον τὴν κυριαρχίαν τοῦ χωρίου Βελλαίτικο βουνό, ὁ μικρὸς Ἀνδρέας ἔμαθε τὰ κοινὰ τότε γράμματα. Εἰς ἡλικίαν δώδεκα ἐτῶν, ἦτοι τὸ ἔτος 1838, ἔφυγεν ἀπὸ τὸ Συνεβρὸ καὶ μετέβη εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν Ταξιαρχῶν τῆς Αἰγιαλείας, ἐν τῇ ὁποίᾳ μέλος τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου ἦτο ὁ ἀδελφὸς τῆς μητρὸς του ἱερομόναχος Βενέδικτος Χριστόπουλος ἢ Μαυροῦϊωάννου, ἐξ Ἀγριδίου τῆς Νωνάκριδος καὶ ἐν τῇ Μονῇ ἐκεῖνη ἐδιδάχθη τὰ μαθήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου παρὰ τῶν Δοσιθέου Ἀσημακίδου, τοῦ μετέπειτα ἐπισκόπου Θηβῶν καὶ Λεβαδείας καὶ Μητροφάνους Οἰκονομοπούλου ἢ Οἰκονομίδου, τοῦ μετέπειτα ἐπισκόπου Ἄνδρου καὶ Κέας.

Τὴν 1ην Ὀκτωβρίου 1847 ἐχειροτονήθη ἐν τῇ Μονῇ ἱεροδιάκονος παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Ἀχαΐας Γρηγορίου, μετωνομασθεὶς ἀπὸ Ἀνδρέας εἰς Ἀνδρόνικον. Τὸ ἔτος 1849 ἀπῆλθεν εἰς Ἀθήνας καὶ ἐδιδάχθη δαπάναις τοῦ θεοῦ του ἱερομονάχου Βενεδίκτου τὰ τοῦ Γυμνασίου μαθήματα. Ἡ λεπτομέρεια, τὴν ὁποίαν ἀναγράφει ὁ ἀείμνηστος ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παταδόπουλος ἐν «Θεολογία», τόμῳ β' σελ. 277, ἦν ἀναγράφουν καὶ ὁ Ε. Γ. Παντελάκης ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἑλλην. Ἐγκυκλοπαιδείᾳ τόμῳ Θ'. σελ. 113 καὶ ὁ αἰδὸς Νικόλαος Π. Παπαδόπουλος ἐν τῷ Ἐγκυκλοπαιδικῷ Λεξικῷ Κ. Ἐλευθερουδάκη, τόμῳ Δ'. σελίδι 428, ὅτι ὁ Ἀνδρόνικος Δημητρακόπουλος ἠκολούθησε μαθήματα ἐν τῇ Ῥιζαρείῳ Ἐκκλησιαστικῇ Σχολῇ, δὲν ἀναγράφεται εἰς τὴν χειρόγραφον αὐτοβιογραφίαν, ἣν εὑρομεν, ἀλλὰ σημειοῦται ἐκεῖ ἐπὶ λέξει: «Ἐν ἔτει 1849 ἀπῆλθεν εἰς Ἀθήνας καὶ ἐδιδάχθη δαπάνῃ τοῦ θεοῦ του τὰ τοῦ Γυμνασίου μαθήματα» εἶτα ἠκροάσατο καὶ τῶν θεολογικῶν μαθημάτων ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ...»

κλπ. Ἄλλὰ καὶ ὁ Γ. Βρετὸς εἰς τὸ «Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον» 1870 σελ.476 γυμνασίου μαθήματα γράφει ὅτι ἠκολούθησεν ὁ Ἄνδρόνικος Δημητρακόπουλος ἐν Ἀθήναις. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν γυμνασιακῶν μαθημάτων ἠκολούθησε τὴν θεολογίαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, ἀγνοοῦμεν ὅμως ἂν ἔλαβε πτυχίον Θεολογίας. Κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1855 διωρίσθη διδάσκαλος ἐν τῇ Μονῇ τοῦ ὁσίου Λουκᾶ καὶ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ ἰδίου ἔτους μετετέθη εἰς Ναύπλιον καὶ ἐκεῖθεν μετὰ ἓν ἔτος εἰς Ἄργος. Ἐξ Ἄργους προσεκλήθη παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς Ἀθήνας διὰ νὰ ἀποσταλῆ εἰς Λειψίαν τῆς Γερμανίας ὡς ἐφημέριος τῶν ἐκεῖ παροικούντων Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων. Τὴν δὲ 25ην Μαρτίου 1858 ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ συνοδικοῦ ἀρχιεπισκόπου Σπάρτης Διονυσίου καὶ τιμηθεὶς μετὰ τὸ ὄφρικιον τοῦ ἀρχιμανδρίτου ἀνεχώρησε διὰ Λειψίαν μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

Εἰς Λειψίαν εὐρισκόμενος ἐπεδόθη εἰς μελέτας καὶ κατηρίσθη καλῶς εἰς τὰς ξένας γλώσσας, ἰδίως Γερμανικὴν καὶ Γαλλικὴν, ἀλλὰ καὶ ἐντριβέστατος ἐγένετο τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς φιλολογίας. Ἰδίως δ' ἐνέκνυψε μετ' ἀφοσιώσεως εἰς τὴν βυζαντινὴν θεολογίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν μέσων χρόνων καὶ τῆς περιόδου τῆς Τουρκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι οὕτως, ὥστε οἰονδήποτε χειρόγραφον ν' ἀναγινώσκηται καὶ κατανοῆται πλήρως καὶ θαυμασίως παρ' αὐτοῦ. Τὸ ἔτος 1863 μετέβη εἰς Ρωσίαν καὶ ἀπὸ τὰς βιβλιοθήκας τοῦ Κιέβου καὶ τῆς Μόσχας, τὰς ὁποίας ἀνεδίφησεν, ἀντέγραψε πολλὰ θεολογικὰ κείμενα ἐξ ἀνεκδότων χειρογράφων Ἑλλήνων συγγραφέων. Ἐπανακάμψας ἐκ Ρωσίας εἰς Λειψίαν τὸ 1865 ἐξέδωκε δύο λόγους τοῦ Νικολάου ἐπισκόπου Μεθώνης, ἀκμάσαντος κατὰ τὴν δωδεκάτην ἑκατονταετηρίδα, ἐκ κώδικος τῆς βιβλιοθήκης τῆς Μόσχας. Μερικοὺς συλλογισμοὺς τοῦ Νικολάου Μεθώνης περὶ Ἁγίου Πνεύματος, εὐρισκομένους εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Μονάχου ἐν χειρογράφῳ ὑπ' ἀριθμὸν 65, ἀντέγραψε καὶ ἔστειλε πρὸς τὸν Ἄνδρόνικον ὁ ἐν Μονάχῳ τότε σπουδάζων φιλόλογος Πλούταρχος Παπαϊωάννου. («Ἐκκλησιαστικὴ Βιβλιοθήκη» Ἄνδρον. Δημητρακοπούλου τομ. Α' κα').

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1866 ἤρχισε νὰ ἐτοιμάζῃ τὴν ὕλην, ὅπως ἐκδώσῃ ὅλα τὰ ἐν διαφόροις βιβλιοθήκαις τῆς Εὐρώπης καὶ ταῖς τῶν ἐν Ἑλλάδι, Τουρκίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ ὑπαρχουσῶν Μονῶν ἀνέκδοτα χειρόγραφα Ἑλλήνων λογίων καὶ θεολόγων τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀντιγράψει. Ἐξέδωκεν ὅμως μόνον τὸν πρῶτον τόμον «Ἐκκλησιαστικῆς Βιβλιοθήκης», ὡς τὸν ὀνομάζει, ἐκ χειρογράφων τῆς ἐν Μόσχᾳ βιβλιοθήκης τὸ 1866. Ἐπίσης ἔγραψε καὶ ἐξέδωκε τύποις ἐν Λειψίᾳ, τὸ ἔτος 1867, τὴν πολύμορον ἱστορίαν τοῦ σχίσματος τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς, ὑπὲρ τῶν τότε προσφύγων Κρητῶν διαθέσας τὰς εἰσπράξεις ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ βιβλίου. Τὸ 1868 ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ ἐφημερίδι «Ἡμέρα» τῆς Τεργέστης πραγματείαν τοῦ σοφοῦ Εὐγενίου Βούλγαρη περὶ μουσικῆς, τὴν ὁποίαν

εἶχεν ἀντιγράψει ἐκ χειρογράφου τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Κιέβου τῆς Ρωσίας καὶ τὴν ὁποίαν πραγματείαν ἀνεδημοσίευσεν εἰς τεῦχος. Τὴν 24ην Ὀκτωβρίου 1868 ἐπροτάθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Μαντινείας, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς προέκρινε τὸν καθηγητὴν τῆς θεολογίας Θεόκλητον Βίμπον. Τὸ 1869, ὁπότε ὁ Πάπας Ρώμης Πῖος ὁ Θ' προσεκάλεσε εἰς τὸ Βατικανὸν καὶ τοὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς, ἵνα ἐπισήμως ἀνακηρυχθῆ ὁ Πάπας ἀλίθιος, ὁ πολυμαθὴς Ἄνδρόνικος εὗρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ δημοσιεύσῃ ἐκ χειρογράφου τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Λουγδούνου τῶν Βαταυῶν (τὴν σημερινὴν πόλιν Λέυδεν τῆς Ὀλλανδίας) τὸ «Ἐγχειρίδιον περὶ τοῦ πρωτείου τοῦ Πάπα» τοῦ ἀκμάσαντος κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖς τοῦ 17ου αἰῶνος Ἀθηναίου ἱερομονάχου Ναθαναὴλ Χύχα. Ὡς δὲ λέγει ὁ ἴδιος Ἄνδρόνικος Δημητρακόπουλος («Ὀρθόδοξος Ἑλλάς» σελ. 142): «Κελεύσει τοῦ φιλομούσου μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Κυρίου

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ Κ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κυρίλλου τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ Χύχα μετεφράσθη ἀραβιστὶ παρὰ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἀραβικῆς γλώσσης ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ τῶν Ἱεροσολύμων Κυρίου Θεοδώρου Σαρροῦφ καὶ ἐτυπώθη τῷ αὐτῷ ἔτει ἐν Ἱεροσολύμοις. Ἡ μετάφρασις αὕτη διανεμηθεῖσα δωρεὴν ἀνὰ χιλιάδας ἀντιτύπων εὗρεν ἐνθουσιώδη ὑποδοχὴν παρ' ἅπασιν τοῖς Ὀρθοδόξοις τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης». Ἐπαινον διὰ τὴν μετάφρασιν ἐκείνην ἔγραψεν ἡ Τεργεσταία «Ἡμέρα» εἰς τὸ ὑπ'

ἀριθ. 751 φύλλον (*). Τὸ 1870 ὁ Ἀνδρόνικος Δημητρακόπουλος εἰς τὸ «Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον» Μ. Βρετοῦ, σελ. 41—51 ἔγραψε «Περὶ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως» (**). Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 773 φύλλον τῆς Τεργεσταίας «Ἡμέρας» τοῦ ἰδίου ἔτους 1870 ἐδημοσίευσεν ὁ Ἀνδρόνικος Δημητρακόπουλος «Περὶ τῶν αἰρετικῶν Παπῶν» καὶ εἰς ἴδιον τεύχος «Δοκίμιον περὶ τοῦ

(*) Τὴν 20ὴν Ὀκτωβρίου 1869 ὁ Ἀνδρόνικος Δημητρακόπουλος ἐτιμήθη παρὰ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λειψίας μὲ τὸν τίτλον τοῦ διδάκτορος τὸ δίπλωμά του ἔχει οὕτω :

«Q. D. B. U. sumis auspiciis serenissimi potentissimique principis aequi domini Ioannis Saxoniae regis Domini nostri clementissimi in universitate litterarum Lipsiensi exrectote magnifico Guilielmo Theophilo Hankel Decano Georgio Curtio vir summe venerabilis Andronicus Dimitracopulus Archimandrita Ecclesiae Catholicae Graecae vir quum ingenio et doctrina tum virtute probitate integritate praestantissimus Qui non solum adsiduitate ac diligentia qua antiquiora Ecclesiae monumenta litterarum eruit atque edidit scriptorumque surum subtilitate etque elegantia haud mediocrem famam consecutus est verum etiam ex quo Lipsiae antistitis Ecclesiae Graecae munere fungitur populares suos qui litterarum discendarum causa in hanc urbem universitatemque venerunt consilio prudentia auctoritate sua egregie adiuvit ab ordine philosophorum propter haec de communibus litteris et de erudientia iuventute merita honoris causa philosophiae Doctor et bonarum artium magister creatus atque tabula publice proposita declaratus est. Lipsiae die mensis Octobris XX MDCCCLXVIII».

(**) Εἰς σελίδας 187—192 τοῦ αὐτοῦ ἡμερολογίου ἐδημοσίευσεν ἀνέκδοτον ἐπιστολὴν τοῦ Κερκύρας Βασιλείου πρὸς Πάπαν Ρώμης ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 208 χειρογράφου τῆς βιβλιοθήκης Μόσχας. Εἰς σελίδας δὲ 355—364 ἐδημοσίευσεν κατὰ σειράν τοῦ Μιχαήλ Ἀποστόλη τοῦ Βυζαντίου πρῶτον «Προσφώνημα εἰς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον Πελαιολόγον, ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ ὁμολογία τῆς αὐτοῦ πίστεως ὑποπευομένης» ἐκ χειρογράφου τῆς αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης Βιέννης, καὶ δεύτερον «Λόγος συμβουλευτικὸς πρὸς τὸν αὐτοῦ κηδεστὴν μηνύσαντα, ὅτε εἰς δευτέρους ἀφίκετο γάμους καὶ περὶ τῶν τριῶν παθῶν τῆς ψυχῆς», ἐκ χειρογράφου τῆς βιβλιοθήκης Μονάχου. Εἰς τὸ ἴδιον ἡμερολόγιον ἔγραψεν ὁ Ἀνδρόνικος Δημητρακόπουλος τὸ βιογραφικὸν σημεῖωμα Κωνσταντίνου Ἀ' Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως «Περὶ Σιλβέστρου Πατριάρχου Ἀντιοχείας» (σελίδας 364—365) καὶ κατὰ σειράν ἐδημοσίευσεν τὰς τέσσαρας ἐπιστολάς τοῦ Σιλβέστρου Πατριάρχου Ἀντιοχείας πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κιτίων κύρ Διονύσιον (σελίδας 367—372). Εἰς δὲ τὰς σελίδας 389—392, ἔγραψε περὶ τοῦ Ζῶη Καπλάνη. Ὁ ἐκδότης Μ. Βρετὸς ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἐκείνῃ ἐδημοσίευσεν τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀνδρόνικου Δημητρακοπούλου εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του (1870) καὶ εἰς τὰς σελίδας 476—478 ἔγραψε καὶ βιογραφικὰς σημειώσεις περὶ αὐτοῦ καὶ λέγει μεταξύ ἄλλων «ἐν τοῖς σπουδαιότατοις περιοδικῶσι συγγράμμασι τῆς Εὐρώπης ἀνέγνωμεν πολλάκις ἐπαινετικὰς περὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ κρίσεις, μετ' ἔθνικῆς δ' ὑπερηφανείας ἠκούσαμεν ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν Λειψίᾳ τοὺς ξένους ἐγκωμιάζοντας τὴν χριστιανικὴν τοῦ Ἑλληνος ἱερέως πολιτείαν καὶ τὰς ποικίλας αὐτοῦ ἀρετάς. Τὸ μικρὸν δωμάτιόν του ἦτο καὶ εἶναι κέντρον φιλοπατρίας καὶ ἑλληνισμοῦ διὰ τὴν ἑλληνικὴν κοινότητα τῆς Λειψίας. Οὐδεμία ἐθνικὴ ἀνάγκη εἶρε ποτὲ ἀνάληπτον τὸν πράγματι εὐαγγελικὸν ἱερέα. Οὐδεὶς ποτὲ ἐνδεὴς ἔκρουσε τὴν θύραν αὐτοῦ ἐπιματαίω».

βίου καὶ τῶν συγγραμμάτων Μητροφάνους τοῦ Κριτοπούλου, Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας». Εἰς τό, ὡς τὸ χαρακτηρίζει ὁ ἀσίδιμος ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος («Θεολογία» τομ. Β' σελ. 279—280), κάλλιστον αὐτὸ δοκίμιον καὶ εἰς σελίδα 15ην, λόγου γενομένου καὶ περὶ τοῦ φίλου τοῦ Ἐράσμου Ζαχαρίου Γεργανοῦ ἐξ Ἀρτης καὶ Μητροπόλεως Ἀρτης ἔχοντος γράψαι κατήχησιν, τὴν ὁποίαν ὁ ἐπίσης μεσαιωνοδίφης Κωνσταντῖνος Σάθας εἶχε χαρακτηρίσει ὡς περιέχουσαν Λουθηροκαθολικὰ δόγματα, ὁ Ἀ. Δημητρακόπουλος ἤλεγξε τὸν Κ. Σάθας, ὅτι χωρὶς καὶ νὰ ἔχη ἀναγνώσει τὸ βιβλίον τοῦ Γεργανοῦ ἔκαμε καὶ χαρακτηριστικὴν κατηγορίαν, ἐνῶ ἀκόμη δὲν ἦτο γνωστὸν, ἂν τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶχεν ἐκδοθῆ τύποις. Ἐν ὑποσημειώσει δ' ἔγραψεν : «Ὅτε τὸ πρῶτον ἀνεγίνωσκον τὴν καλὴν ταύτην βίβλον τοῦ κυρίου Σάθα τὴν «Νεοελληνικὴν φιλολογίαν 1868» ἔγραφον ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ διορθώσεις καὶ προσθήκας. Ταύτας τὰς διορθώσεις καὶ προσθήκας ἐκδώσω ἴσως μετ' οὐ πολὺ. Τοῦτο δὲ γεννήσεται οὐχὶ πρὸς ἐξευτελισμὸν τῆς βίβλου, ἀλλ' ὅπως χρησιμεύωσιν εἰς τὴν δευτέραν ἐκδοσὶν αὐτῆς».

Ἐπειδὴ ἐστρεφεῖτο χρημάτων, τὴν 3ην Φεβρουαρίου 1871 ὑπέβαλεν ἀναφορὰν εἰς τὴν Πρυτανείαν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἑλλάδος, ἵνα τὸν συνδράμῃ εἰς τὴν ἐκδοσὶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Βιβλιοθήκης ὅλων τῶν χειρογράφων συγγραμμάτων, ὧν εἶχεν εἰς χεῖρας τοῦ ἀντίγραφα. Καὶ ἡ Πρυτανεία διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 161 τῆς 19ης Φεβρουαρίου 1871 ἐγγράφου τῆς ἀπήντησε μεταξύ ἄλλων καὶ ὅτι ἡ Ἀκαδημαϊκὴ Σύγκλητος «σκεφθεῖσα περὶ τῆς συνδρομῆς ἣν ζητεῖτε παρὰ τοῦ Πανεπιστημίου, δὲν ἠδυνήθη νὰ συνδυάσῃ τὴν προθυμίαν, ἣν εἶχε νὰ συνδράμῃ ὑμᾶς μετὰ τῶν ὄρων, οὓς ἔθεντο οἱ δωρηταὶ καὶ κληροδοταὶ, καθ' οὓς πάντες οἱ τοῦ Πανεπιστημίου πόροι ὀρίζονται ὑπὲρ τῆς Πανεπιστημιακῆς διδασκαλίας καὶ τῆς τελειοποιήσεως αὐτῆς καὶ ἡ συνδρομὴ αὐτοῦ δὲν χρησιμεύει εἰ μὴ εἰς τὰ καθαρῶς διδασκτικὰ τῶν καθηγητῶν συγγράμματα. Ἐκτὸς δὲ τούτου τοῦ σπουδαιότατου κωλύματος παρουσιάζεται καὶ ἕτερον ἀνυπέροβλητον, τὸ τῆς ἐπικρατούσης νῦν χρηματικῆς ἀμηχανίας τοῦ Κράτους, ἣς ἕνεκα τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δημοσίας Παιδείσεως ἀφῆρσεν ἐκ τοῦ Προϋπολογισμοῦ πᾶσαν συνδρομὴν ὑπὲρ τῆς διδασκαλίας καὶ ἐπέβαλεν αὐτὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον». Ὁ ἀσίμνητος Κωνσταντῖνος Σάθας ἀγνωσθὲν φαίνεται τὴν ἐπιστημονικὴν κατάρτισιν καὶ τὴν πολυμαθειαν τοῦ πραγματικοῦ φιλοσόφου καὶ κληρικοῦ Ἀ. Δημητρακοπούλου ἠθέλησε νὰ ἐμπεινῇ εἰς ὅσα ἀβασανίστως εἶχεν ἀντιγράψει. Ἀλλ' ὁ πολὺς Ἀνδρόνικος ἔγραψεν εἰς τὴν «Ἡμέραν» τῆς Τεργεστῆς καὶ ἐδημοσίευσεν καὶ εἰς ἰδιαιτέρον βιβλίον ἐξ 120 σελίδων μελέτην μὲ ἐπιγραφὴν «Προσθήκαι καὶ Διορθώσεις εἰς τὴν «Νεοελληνικὴν φιλολογίαν» Κωνσταντίνου Σάθα, ὑπὸ Ἀνδρόνικου Δημητρακοπούλου, Λειψία 1871». Εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ ἐλέγχονται ἀναχρονισμοὶ καὶ ἄγνοια τῆς σημασίας μερικῶν λέξεων, ὡς καὶ ἀποδόσεις συγγραμμάτων εἰς ἄλλους

ἀντ' ἄλλων. Αἱ πρωτόστεραι ἀναγραφαὶ τοῦ Σάθα ἔκαμαν τὸν Δημητρακόπουλον νὰ γράψῃ πῶς ἔχει τὸ πρωτόγραφον καὶ πῶς ἡ μεταγραφή ἢ καὶ ἡ μετάφρασις μερικῶν, ὥστε νὰ ἀποδεικνύηται ὅτι, ἐπὶ παραδείγματι, ὅταν ὁ Ματθαῖος Καρουφύλλης μετέφρασεν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Λατινικὴν «Fabius Benevoientius» ἐν ἔτει 1574, ὁ μεταφραστὴς ἦτο κατ' ἀνάγκην χρονολογικὴν κατὰ Σάθαν... 7 ἐτῶν. Καὶ μὲ λεπτὴν εἰρωνίαν ὁ ἀγαθὸς ἀλλὰ πολυμαθὴς μεσαιωνοδίφης κληρικὸς γράφει: «Ἄλλ' ἂ τοῦ Μακάριος ὁ Νοταρᾶς ἐδίδασκεν ἐν Κορίνθῳ, κατὰ Σάθαν, ἐπταετῆς (βλέπε σελίδα «Νεοελληνικῆς φιλολογίας» 586), διατὶ νὰ μὴ συγγραφή καὶ ὁ Καρουφύλλης ἐπταετῆς θεολογικὰ συγγράμματα ;»... (Προσθήκαι καὶ διορθώσεις σελ. 3). Εἰς δὲ τὰς σελίδας 41 καὶ 42 ἔγραψε πολὺ αὐστηρὰ περὶ Σάθα: «εἶνε καὶ τοῦτο ἀπόδειξις ὅτι ὁ Σάθας οὐδέποτε εἶδε τὰ συγγράμματα, πρὸς τὰ ὁποῖα παραπέμπει, ἀλλ' ἀντέγραψε τὰς παραπομπὰς παρ' ἄλλων, ὅπως φανῆ ὅτι ἀνέγνωσε πολλὰ!...» Ἐκ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τούτου μερικοὶ ἐκ τῶν θαυμαστῶν τοῦ Σάθα, νομίσαντες ὅτι ἐξέπιπτε τὸ κῦρος τούτου, ἐχολώθησαν καὶ ἔγραψαν ἀπερισκέπτως ὅτι ὁ Δημητρακόπουλος ἀντιπαθεῖ τὸν Σάθαν.

Τὸ ἄλλο ἔτος 1872 ὁ Δημητρακόπουλος πάλιν διὰ τὸ ἔργον τοῦ Σάθα ἐξέδωκεν εἰς 53 πυκνοτυπωμένας σελίδας «Ἐπανορθώσεις σφαλμάτων παρατηρηθέντων ἐν τῇ «Νεοελληνικῇ φιλολογίᾳ» Κ. Σάθα μετὰ καί τινων προσθηκῶν, ὑπὸ Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου, Τεργέστη 1872». Εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο γράφει ὅτι ἡ τοῦ Σάθα «Νεοελληνικὴ φιλολογία» δὲν εἶναι ἐπιστημονικὴ, ἔστω καὶ ἂν ἐβραβεύθη παρὰ τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Δὲν ἔπεται ὅτι πᾶν τὸ βραβευόμενον σύγγραμμα εἶναι καὶ ἐπιστημονικόν. Διότι καὶ οἱ βραβεύσαντες, εἰς σελ. 38 τῆς κρίσεώς των, εἶχον γράψῃ περὶ τῆς «Νεοελληνικῆς φιλολογίας» τοῦ Σάθα: «ἡ περὶ τὴν γλῶσσαν ἀσθένεια τοῦ συγγραφέως γίνεται παντάπασι καταφανής, ὡς καὶ ἡ ἔλλειψις φιλολογικῆς ἀκριβείας». Ἡ ἀντίθεσις τοῦ Δημητρακοπούλου—Σάθα ἐξεδηλώθη μὲ σφοδρότητα εἰς τὰς ἐν Τεργέστη τότε ἐκδιδομένας ἐφημερίδας «Κλειῶ» καὶ «Ἡμέρα». Ὁ Σάθας μὴ γνωρίζων καλῶς τὰ τοῦ ἐθνομάρτυρος Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, κατέκρινε τοῦτον ὡς μὴ ὀρθοφρονοῦντα, ἀλλ' ὡς Λουθηροκαλβινίζοντα, ὡς τὸν ἐχαρκτήριζεν. Περὶ τοῦ Λούκαρι ὁμοῦς ὁ Δημητρακόπουλος ἔγραψεν ὕμνους εἰς πεζὸν λόγον καὶ ἐξύμνει τὴν δρᾶσιν τοῦ ἐθνομάρτυρος Πατριάρχου. Ὁ Σάθας ἔγραψε συμπεράσματα. «Ἄφου ὁ Λούκαρις δὲν ὀρθοφρονεῖ καὶ ὁ Δημητρακόπουλος ἐπαινεῖ τὸν Λούκαριν, ἄρα καὶ ὁ Δημητρακόπουλος δὲν ὀρθοφρονεῖ». Ὁ Δημητρακόπουλος τότε ἔγραψεν: «Ἄν ἐγὼ δὲν ὀρθοφρονῶ, τότε δὲν ὀρθοφρονεῖ καὶ ἡ μνημονευθεῖσα Σύνοδος, ἥς τὰ πρακτικὰ ὑπέγραψαν τρεῖς Πατριάρχαι (ὁ Κωνσταντινουπόλεως Κύριλλος, ὁ Ἱεροσολύμων Θεοφάνης καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Μητροφάνης ὁ Κριτόπουλος), εἴκοσι τέσσαρες ἀρχιερεῖς (ὧν οἱ ἕξ μετὰ ταῦτα ἐγένοντο Πατριάρχαι) καὶ εἴκοσι

πέντε κληρικοὶ, ἐν οἷς καὶ Μελέτιος ὁ Συριῶς κ. τ. λ. («Ἐπανορθώσεις Σφαλμάτων» σελ. 27). Ἡ ἀναφερομένη Σύνοδος παραδέχεται ὀρθοδόξως φρονοῦντα τὸν Λούκαριν.

Κατὰ τὸ 1872 ὁ ἐκ Λήμνου ὁμογενὴς καὶ ἔμπορος ἐν Καίρῳ Ἰωάν. Χ. Παντελίδης, διελθὼν ἐκ Λειψίας, ἀνέλαβεν αὐτοπροαιρέτως τὴν δαπάνην καὶ ἐξεδόθη τὸ ἔργον τοῦ Δημητρακοπούλου «Ὁρθόδοξος Ἑλλάς, ἦτοι περὶ τῶν Ἑλλήνων τῶν γραψάντων κατὰ Λατίνων καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν». Διὰ νὰ ἐπισκεφθῆ τὰς βιβλιοθήκας τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἰδίως τοῦ Ἁγίου ὄρους ὁ Ἀνδρονίκος Δημητρακόπουλος ἐπεχείρησε κοπιῶδες ταξίδιον. Τὸ 1872 κατήλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐπισκέφθη τὴν Μοῦνην τῆς μετανοίας τοῦ Ταξιαρχῶν τῆς Αἰγιαλείας καὶ μετὰ εἰς Ἅγιον ὄρος ἀντέγραψε πλείστα ὅσα ἀνέκδοτα κείμενα, εὐρισκόμενα ἐν χειρογράφοις. Οἱ ὑπερβολικοὶ κόποι καὶ ἡ ἀκατάπαυστος μελέτη, ἀντιγραφή καὶ συγγραφή ἀδυνατίσαν τὸν ὄργανισμὸν τοῦ ἀκαμάτου κληρικοῦ καὶ ἔπαθεν ἐκ κρυολογήματος κατὰ τὸ ταξίδιον τῆς ἐπισκέψεως τῶν βιβλιοθηκῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ὅταν δ' ἐπέστρεψεν εἰς Λειψίαν, ἦτο ἀσθενὴς καὶ καταβεβλημένος καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, τὴν 21ην Ὀκτωβρίου 1872, ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 46 ἐτῶν, εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς συγγραφικῆς του δράσεως. Ὁ πρόωρος θάνατος τοῦ Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου ἦτο μεγίστη ζημία διὰ τὰ νεοελληνικὰ γράμματα, διότι ἔμεινεν ἡμιτελὲς τὸ κολοσσαῖον ἔργον του, ἡ ἐκδοσις δὴ ὅλων τῶν ἀνεκδότων χειρογράφων συγγραμμάτων, τὸ ὁποῖον ἔργον ἐπεχείρησαν ἄλλοι μεταγενέστεροι σπουδαῖοι λόγιοι καὶ ἰδίως ὁ ἀείμνηστος Σπυρίδων Λάμπρος.

Ὁ ἀείμνηστος Ἀνδρονίκος Δημητρακόπουλος, ἂν καὶ ἔγραψεν εἰς γλῶσσαν καθαρεύουσαν ὑψηλὴν, ἐγγίζουσαν πολλάκις τὰ ὄρια τοῦ κλασικισμοῦ, ἐν τούτοις ἠγάπα καὶ τὴν δημοτικὴν, τὴν ὁποῖαν ἐθεώρει γλῶσσαν κατάλληλον διὰ τὸν λαόν, εὐκολονόητον καὶ εὐκολομεταχείριστον πρὸς διάδοσιν τῶν ἐννοιῶν. Ὁ ἀρχαῖζων μὲ φαναικότητα Σάθας εἰς σελίδι 309 τῆς «Νεοελληνικῆς φιλολογίας» ὠνόμασεν αἰρετικὸν καὶ κατέκρινε τὸν Καλλιπολίτην Μάξιμον, διότι μετέφρασε τὴν Καινὴν Διαθήκην εἰς κοινὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ὁ Δημητρακόπουλος, μὲ εἰρωνίαν ὠνόμασε τὸν Σάθαν αὐτοχειροτόνητον θεολόγον, κατάλληλον διὰ νὰ γράψῃ ἱστορικὰ ἀναληθείας καὶ θεολογικὰς βαττολογίας: «Ἄν, ἔγραψεν, ἡ μετάφρασις τῆς Γραφῆς εἶναι αἰρεσις, τότε καὶ οἱ ἐρμηνευταὶ πρέπει νὰ εἶναι αἰρετικοί, τότε εἶναι αἰρετικὸς ὁ τὴν Πεντάτευχον μεταφράσας Νικόλαος ὁ Κασσαβέτης, εἶναι αἰρετικὸς ὁ Κρητὴς Ἀθανάσιος Βαρούχας καὶ ὁ Ζακύνθιος Ἰωάννης Λίτινος, οἱ τὸ ψαλτήριον μεταφράσαντες, εἶναι αἰρετικὸς ὁ τὴν Ἁγίαν Γραφὴν μεταφράσας Νεόφυτος ὁ Βάμβας» κτλ. συνέστησε δὲ εἰς τὸν Σάθαν νὰ μελετήσῃ τὴν Ἁγίαν Γραφὴν εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο ποῦ λέγει: «Ἐκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἐν τούτῳ μενέτω» καὶ νὰ προσέχη εἰς τὴν ἱστορικὴν πλευρὰν τῶν ὄσων γράφει, διότι

πολλούς ανέστησε νεκρούς και πολλούς ἔθαψε ζῶντας μετὰ τὰς χρονολογίας πού ἔγραψε χωρὶς νὰ δίδῃ προσοχὴν. («Προσθῆμαι καὶ διορθώσεις» σελ. 50—51). Εἰς ἕκαστον συγγραφεὶ ἀναλόγως τῶν γραφομένων, ἰδίως κατὰ τὴν ἔννοιαν, ἀπέδιδε καὶ τὴν ἐκτίμησιν. Ὁ Σάθας τοὺς Ἁγιορίτας μοναχοὺς Ἀναστάσιον Κομνηνόν, Ἰωάσαφ Λογοθέτην καὶ Δανιὴλ Καστρίτιον, διερχομένους τὴν Εὐρώπην χάριν ἐλαιτείας καὶ ὁμιλοῦντας τὰς ξένας γλώσσας, τοὺς ὠνόμασε σοφοὺς καὶ ὁ Δημητρακόπουλος εἰρωνικῶς ἔγραψεν. «Ἄν ὁ Καστρίσιος ἦτο σοφὸς μόνον διότι ἐγίνωσκε τὴν Τουρκικὴν καὶ Ἰταλικὴν γλῶσσαν, τότε οἱ βαρκαδόροι τοῦ Πειραιῶς, πολλὰς γινώσκοντες γλώσσας, θὰ ἦσαν πολλῶν Γερμανῶν σοφώτεροι». («Ἐπανορθώσεις σφαλμάτων» σελ. 33). Ἡ φιλοπατρία του δὲ ἦτο τοσαύτη, ὥστε οὐ μόνον νὰ μαρτυρῆται ἀπὸ τὸν Μαρίνον Βρετόν, (ἴδε ἀνωτέρω σελ. 478) καὶ ὡς προαναφέρουμεν καὶ ἐκ τῆς διαθέσεως τῶν εἰσπράξεων ἐκ τοῦ ἀναρτάστου γενομένου βιβλίου του «Ἱστορία τοῦ σχίσματος» ὑπὲρ τῶν τότε προσφύγων Κρητῶν καὶ τοῦ παρ' αὐτοῦ διενεργηθέντος ἐράνου ἐν τῇ Εὐρώπῃ χάριν τοῦ τότε Κρητικοῦ ἀγῶνος («Θεολογία» τομ. Β'. σελ. 278), ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἐκφρασθεῖσης ἐπιθυμίας του, ἵνα πάντες οἱ τότε εἰς τὰ ὑπόδουλα μέρη Ἀρχιερεῖς ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν σύστασιν καὶ διατήρησιν ἑλληνικῶν σχολείων, ἐν τοῖς ὁποίοις νὰ διδάσκωνται τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα. Καὶ ἔγραψεν ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ τελευταίου κατὰ τὴν ἔκδοσιν βιβλίου του «Ὁρθόδοξος Ἑλλῆς» ΙΑ'. : «Ἄν πάντες οἱ ἐν Τουρκίᾳ ἀρχιερεῖς εἶχον τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν φιλοπατίαν, ἣν εἶχεν ὁ μακαριώτατος Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων Κύριλλος, ὁ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Παλαιστίνην Ἑλληνικὰ σχολεῖα συστήσας, βεβαίως ὁ Ἑλληνισμὸς θὰ ἴστατο εἰς κρείττονα θέσιν. Δὲν λέγουσι δὲ τὴν ἀλήθειαν οἱ λέγοντες ὅτι δὲν ἔχουσι χρήματα πρὸς σύστασιν Σχολείων διότι εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Βοσπόρου ὑπάρχουσιν ἀνάκτορα Πανιερωτάτων τινῶν παρεμφερῆ τοῖς Σουλτανικοῖς ἀνακτόροις. Οἱ πατέρες ἡμῶν, καίπερ στεροῦμενοι, κακουχούμενοι γλωσσοτομούμενοι, τὸν πέλεκυν τοῦ τυράννου ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἔχοντες, καὶ σχολεῖα συνίστων καὶ τὴν ἐθνικὴν περιουσίαν ἄδικτον ἐφύλαττον· νῦν δὲ ἀρχιερεῖς μὲν τινες οὐδὲν περὶ σχολείων φροντίζουσιν, οἱ δὲ μοναχοὶ πωλοῦσι τὴν ἐθνικὴν περιουσίαν εἰς ξένους, ὅπως τὴν φιλοδοξίαν καὶ τὴν φιλοχρηματίαν αὐτῶν κορέσωσι. Ταῦτα νῦν παρεκβατικῶς περὶ τούτων ἄλλοτε δὲ θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα ἐν τῷ οἰκίῳ τόπῳ». Ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἔτος, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐτυπώθη τὸ βιβλίον τὸ γράφον ταῦτα ἀπέθανεν, ὡς εἴπομεν, καὶ ὁ φιλόπατρις συγγραφεὺς.

Τὴν πρὸς τὸν Παπισμὸν καὶ τὸν Ἰησουϊτισμὸν ἀλέχθειαν τοῦ Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου πρῶτον θεωροῦμεν νὰ ἀναφέρωμεν, δεδομένου ὅτι ἡ ὅλη συγγραφή τοῦ Ὁρθοδόξου κληρικοῦ κατὰ τοῦ Παπισμοῦ στρέφεται. Τὴν ἀπόσχησιν τοῦ Παπισμοῦ ἐκ τῆς Ὁρθοδοξίας θεωρεῖ ὡς αἰτίαν τῶν τόσων κατὰ τῆς Ἑλλάδος συσσωρευθέντων δεινῶν καὶ τὴν ζόφωσιν τοῦ κόσμου κατὰ τὸν μεσαίωνα. Ἐγραψε δέ : «Εὐτυχῶς παρήλθον οἱ συγερῶι

ἐκεῖνοι χρόνοι, καθ' οὓς καὶ κυβερνῶντας καὶ κυβερνούμενοι, ὡς κτήνη παρὰ ἀλιτηρίων Παπῶν ἐνομιζόντο καὶ οὐδεὶς πλέον φόβος ἐκ τῆς Ρώμης περὶ τῆς θρησκείας καὶ τῆς γλώσσης τῆς Ἑλληνικῆς, διότι ἡ ἰσχὺς τοῦ ἐναντίου τοῦ λογικοῦ καὶ τῆς ἱστορίας ἀλανθάστου ὑπὸ τῶν νέων Φαρισαίων ἀνακηρυχθέντος Πάππα, ἔμεινε μόνον εἰς τὰ ἀνίσχυρα καὶ εὐρωτιῶνα τοῦ ἀφορισμοῦ ὄπλα». («Ὁρθόδοξος Ἑλλᾶς» ΙΑ—ΙΒ). Εἰς τὴν ἰδίαν σελίδα περὶ τοῦ ἀλαθῆτου τοῦ Πάπα, ἀποτεινόμενος πρὸς Ἰησοῦίτας γράφει : «Ἄνθρωποι, οἵτινες οὔτε τὸν θεὸν φοβοῦνται, οὔτε τοὺς ἀνθρώπους ἐντρέπονται, τὰ πάντα ὁαδιουργοῦσιν ἀσυστόλως. ὦ! ἀγαθοὶ Ἰησοῦίται, ἀλάνθαστος ἦτο ὁ ἀγράμματος Πάπας Ζεφυρίνος, ὁ τὴν αἵρεσιν τοῦ Μοντανοῦ ἀποδεξάμενος ; Ἀλάνθαστος ἦν ὁ ἐν κακίᾳ πανούργος καὶ ποικίλος πρὸς πλάνην Σαβελλιανὸς Κάλλιστος ; Ἀλάνθαστος ἦν ὁ τοῖς εἰδώλοις θύσας Μαρκελλίνος ; οἱ τὸν Ἀρειανισμὸν ἀποδεξάμενοι Φήλιξ Β', καὶ Λιβέριος ; καὶ ὁ τοῦ Πελαγίου καὶ Καίλεστιου ὁμόφρων Ζώσιμος ;... Ἀλάνθαστος ὁ ὑπὸ τῆς ἔκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀναθέματι ὡς αἰρετικὸς καθυποβληθεὶς Ὀνώριος ; Ἀλάνθαστοι οἱ ὑπὸ πορνῶν εἰς τὸν Παπικὸν θρόνον κατὰ τὴν δεκάτην ἑκατονταετηρίδα ἀναβιβαζόμενοι μαχλότατοι καὶ ἐξωλέστατοι Πάπαι, ὧν τὴν ἀσέλγειαν καὶ βδελυρίαν περιγράφων ὁ ἐκδυμος τοῦ ταπισμοῦ ὑπερασπιστῆς Καρδινάλιος Βιρώνιος ὀνομάζει αὐτοὺς τερατώδεις, αἰσχροτάτους, ἐξωλεστάτους, πάντη πάντοθεν βδελυρωτάτους (Monstruosos, turpissimos, perditissimos, usque quaque foedissimos) ; «Ὅταν γὰρ ἡ βίος ἀπεγνωσμένος καὶ δόγμα τίττειται τοιοῦτον». Ἀλάνθαστος ἦν ὁ ἀντίχριστος Βονιφάτιος Η', ὃς ἔλεγεν ὅτι μωρὸν ἔστι τὸ πιστεύειν εἰς ἕνα τριαδικὸν θεὸν καὶ ὅτι οὐκ ἔστι μέλλουσα ζωὴ ;» Περὶ τούτων καὶ ἄλλων τινῶν αἰρετικῶν διέλαβεν ἐν τῇ πραγματείᾳ «Περὶ τινῶν αἰρετικῶν Παπῶν τῆς Ρώμης» ἐν τῇ «Ἡμέρᾳ» Τεργέστης, ἀριθμὸς φύλλου 773.

Τὸν πρόωρον θάνατον τοῦ Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου ὡς ἐθνικὴν συμφορὰν ἐθεώρησαν οἱ Ἕλληνες τῶν γραμμάτων καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας. Τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐθρήνησεν ἡ διανοουμένη Ἑλλᾶς, ὁ δὲ κράτιστος τότε δημοσιογράφος ἀλλὰ καὶ ἀπαράμιλλος ποιητῆς Ἀλ. Βυζάντιος ἐν τῇ Τεργεσταίᾳ «Ἡμέρᾳ» τῆς 28 Νοεμβρίου 1872, ἐν ἀριθμῷ φύλλου 896, ἔγραψε μεταξὺ ἄλλων : «Δὲν υπερβάλλομεν λέγοντες ὅτι ὁ Ἀνδρόνικος Δημητρακόπουλος ἦτο τὸ τέλειον πρότυπον τοῦ χριστιανοῦ, τὸ τέλειον πρότυπον ὀρθοδόξου ἱερέως. Ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ συνέβαλλον ἐναμίλλως αἱ σπανιώταται ἀρεταί, ἡ ἀνυπόκριτος εὐσέβεια, ἡ ἀπροσποίητος μετριοφροσύνη, ἡ ἀνεξάντλητος ἐλεημοσύνη, ἡ τρυφερὰ πρὸς τοὺς συγγενεῖς καὶ πρὸς τοὺς φίλους στοργή, ἡ χαλκέντερος φιλοπονία, ὁ εὐγενὴς ὑπὲρ τῶν γραμμάτων ζῆλος, ἡ διάπυρος φιλοπατρία, ἐκδηλωθεῖσα δι' ἀδρῶν ἀναλόγως θυσῶν ἐν πάσῃ ἐθνικῇ ἀνάγκῃ πρὸς τὸ ψυχικὸν δὲ τοῦτο κάλλος ἡμιλλᾶτο τὸ ἱεροπρεπὲς κάλλος τῆς μορφῆς, τὸ προσηγνὲς καὶ μειλίχιον τοῦ

ἤθους, τὸ ἐμβριθὲς τῶν σκέψεων καὶ τῶν λόγων». Τὸ πένθος εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ταξιαρχῶν τῆς Αἰγιαλείας διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου ἦτο ἀπερίγραπτον. Τὸ φθινόπωρον τοῦ 1872, ὡς ἂν ἐνέσκηψε συμφορὰ εἰς τὴν Μονήν, ἀπέθανον οἱ δύο τῶν σπουδαιότερων Ταξιαρχιῶν ὁ ἀρχιμανδριτὴς Ἀνδρόνικος Δημητρακόπουλος καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀργολίδος Δανιήλ. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀνδρονίκου, εἰς τὴν Μονὴν ἤρχισαν αἱ ἐνέργειαι διὰ τὴν μετακόμισιν τῆς βιβλιοθήκης του ἐκ Λειψίας εἰς τὴν Μονήν. Ὁ ῥέκτης καὶ δραστήριος προηγούμενος τῆς μονῆς Ταξιαρχῶν Νικόδημος Νικολαΐδης καὶ ὁ διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας τῶν Πανεπιστημίων Μονάχου καὶ Τυβίγγης τῆς Γερμανίας Ἱεροδιάκονος Παφνούτιος Βασιλειάδης ἐνήργησαν καταλλήλως καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Ἀνδρονίκου, ἀποτελουμένη ἐξ ὑπερχιλίων σχεδὸν τόμων σπανιωτάτων ἐκδόσεων καὶ πλείστων παρ' αὐτοῦ ἀντιγράφων ἐκ χειρογράφων, μετεκομίσθη μετὰ παρέλευσιν τριετίας ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τῶν Ταξιαρχῶν τῆς Αἰγιαλείας.

Τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον ἀντίκτυπον εἶχεν ἡ μετακόμισις τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου ἐκ Λειψίας εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ταξιαρχῶν εἰς τοὺς λόγιους τότε μοναχοὺς, ὥστε ὁ εἰς Γερμανίαν σπουδάσας καὶ ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν διευτελέσας καθηγητῆς Ἱεροδιάκονος Παφνούτιος Βασιλειάδης νὰ γράφῃ εἰς μίαν ἐνδομναστηριακὴν πραγματείαν ἐπιγραφομένην «Συκοφαντία πονηρὰ καὶ ἀπολογία ἄστοχος» (σελ. 34 καὶ 35): «Ὅτε τελευταῖον τῷ 1875 ἔπαυσέ με ἀπὸ τοῦ Βαρβακείου Λυκείου ὁ Κ. Ράλλης, μὲ προσεκάλεσεν ἀμέσως εἰς τὸ Ὑπουργεῖον καὶ εἶπε μοι νὰ δεχθῶ τὴν θέσιν τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐν Τριπόλει Ἱερατικῆς Σχολῆς, θέσιν μᾶλλον ἐμοὶ ἐμπρέπουσαν. Ἄλλ' ἐγὼ ἀνυπόμονος ἰδεῖν τὴν βιβλιοθήκην καὶ τὰ χειρόγραφα τοῦ μακαρίτου Ἀνδρονίκου, εἰς τὴν ἀποστολὴν τῶν ὁποίων ἐν τῇ Μονῇ ἐνήργησε μὲν ὁ προηγούμενος Νικόδημος τὸ πλεῖστον, συνετέλεσα ὁμως αὐτῷ κἀγὼ κατὰ τι, προϋτίμησα νὰ μεταβῶ εἰς τὴν Μονήν, ἔχων μάλιστα κατὰ νοῦν νὰ παρακινήσω εἰς τοῦτο καὶ ἄλλους ἐκ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἤδη πολλῶν συμμοναστῶν. Μετέβην εἰς τὴν Μονήν, εἶδον τὴν βιβλιοθήκην, τὰ χειρόγραφα· ἐξαιρέτα πάντα· ἀνέλαβον τῇ προτάσει τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν δοκίμων». Παρὰ τοῦ Παφνουτίου Βασιλειάδου ἐγένετο τότε ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Μονῆς Ταξιαρχῶν ἡ ταξινόμησις μόνον τῶν συγγραμμάτων, ἡ ἀρίθμησις καὶ καταγραφή αὐτῶν. Τὰ χειρόγραφα οὔτε κατεγράφησαν, οὐδ' ἐσελιδογραφήθησαν. Ἀφ' οὗτο μάλιστα ἀπεμακρύνθη τῆς βιβλιοθήκης ὁ Παφνούτιος Βασιλειάδης, διορισθεὶς καθηγητῆς εἰς τὸ Γυμνάσιον Αἰγίου, ἀνελάμβανον διαδοχικῶς μοναχοὶ ὀριζόμενοι παρὰ τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου μᾶλλον αὐστηροὶ κλειδοκράτορες τῆς βιβλιοθήκης παρὰ ταξινόμοι καὶ ἐπιμεληταὶ αὐτῆς. Ὅσα βιβλία ἐγκατέλειπον οἱ ἀποθνήσκοντες μοναχοὶ, ἐτίθεντο κατὰ τύχην ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ, ὅπου ὑπῆρχε χώρος. Τὰ χειρόγραφα παρεμερίζοντο

διὰ νὰ δημιουργῆται χώρος διὰ τὰ συγγράμματα οὕτως, ὥστε τὰ χειρόγραφα νὰ συναναμιχθῶσιν οὐ μόνον κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ περιεχομένου ἀλλὰ καὶ κατὰ φύλλα, τῶν ὁποίων αἱ σελίδες δὲν εἶχον ἀριθμούς. Ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1937, ἤρχισα νὰ γράφω τὴν ἱστορίαν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ταξιαρχῶν καὶ εὐρέθην εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναδιφῶ τὰ χειρόγραφα τῆς βιβλιοθήκης τῆς Μονῆς, ὁπότε μετὰ πολλῶν κόπων, κατὰ τὸ μέτρον τοῦ ἀνθρωπίνως δυνατοῦ τῶν ἀσθενῶν μου δυνάμεων, ἔκαμα διαχωρισμὸν τῶν χειρογράφων τοῦ ἀειμνήστου Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου, τῶν συγγραμμάτων του καὶ τῶν ἀντιγράφων τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων ἐκ χειρογράφων βιβλιοθηκῶν ἀπὸ χειρόγραφα ἄλλων συγγραφέων. Ἐγράψα τότε ἐν τῇ «Θρησκευτικῇ καὶ Χριστιανικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ» ἐν ὀλίγοις περὶ τοῦ Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου, (εἰς τόμον Β' σελίδας 1209 καὶ 1210). Χειρόγραφα καὶ συγγράμματα τοῦ Δημητρακοπούλου σώζονται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Μονῆς: «Bonaventurae vulianii vengio Latina Nicolai Methonensis Iommitationis in Zustitutionem Platoniam Proili Platonii», ἐκ σελίδων 126 μεγάλου σχήματος. Καὶ «Περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων μέχρι τῆς ΙΘ' ἑκατονταετηρίδος» ἐκ σελίδων 344 μεγάλου σχήματος. Τὰ ἐκ διαφόρων βιβλιοθηκῶν ἀντιγραφέντα κείμενα χειρογράφων καὶ σπανίων βιβλίων εὗρον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ταξιαρχῶν μετὰ καταλόγων, χειρογράφων καὶ βιβλίων ὑπαρχόντων ἐν διαφόροις βιβλιοθήκαις καὶ μετὰ κοπιώδη ἐργασίαν πολλῶν μηνῶν, συνεκέντρωσα εἰς ἕξ ὀγκώδεις τόμους καὶ βιβλιοδέσας ἐταξινόμησα αὐτά. Ἐμπεριέχονται δὲ ἐν τοῖς ἕξι τόμοις καὶ ἐν 77 ἡριθμημέναις ὑποθέσεσι εἰς διεσκορπισμένα φύλλα, τὰ ἐξῆς, κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν, ἀντίγραφα ἐκ χειρογράφων:

- 1) Ἀγίου ὄρους περιγραφή, εἰς σελίδα 593 τοῦ Δ'. τόμου μεγάλου σχήματος.
- 2) Ἀγνώστου συγγραφέως χειρόγραφα βιβλιοθήκης Matthai σελ. 531 Δ'. τόμου μεγάλου σχήματος.
- 3) Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὰ μετὰ σελ. 477 Β'. τόμ. μικροῦ σχήμ.
- 4) Ἀλεξάνδρου Χάνδακος Κρήτης (Georgi Alexandrii Romee professoris) 2 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 5) Ἀλεξανδρείας Πατριάρχαι ἀπὸ Χριστοῦ σελ. 639 Β' μικροῦ σχήματος.
- 6) Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐκ Τυρνάβου Διήγησις περὶ Μακαρίου Πατριῶν σελ. 1 Β'. μεγάλου σχήματος.
- 7) Αἰμιλιανοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας ἐπίγραμμα σελ. 426 Γ'. μεγάλου σχήμ.
- 8) Ἀκροπολίτου Γεωργίου κατὰ βλασφημίας Ἰταλῶν σ. 463 Γ'. μεγάλου σχήμ.
- 9) Ἀλλότιος σελ. 42 καὶ 48 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 10) Ἀντιοχείας ἐπιστολὴ πρὸς τὸν μακαριώτατον Πάπαν Ρώμης σ. 1 Α'. μικροῦ καὶ 205 Β'. μικροῦ.
- 11) Ἀντιοχείας Πατριάρχαι ἀπὸ Χριστοῦ σελ. 640 Β'. μικροῦ καὶ 49 Α'. μεγάλου καὶ 474 Γ'. μεγάλου.
- 12) Ἀνδρέας Ἰδρωμένος σελ. 233 Α'. μεγάλου.
- 13) Ἀνατολίου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολὴ πρὸς Πάπαν Λέοντα σελ. 136 Γ'. μεγάλου.

- 14) Ἀντωνίου τοῦ Λαρίσσης ἐγκώμιον εἰς ἅγιον Οἰκουμένιον σ. 592 Γ'. μεγάλου
- 15) Ἀθανασίου πρῶην Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας περὶ Πατριαρχῶν σελ. 341 Β'. μεγάλου.
- 16) Ἀθανασίου Βαρούχα ἐξήγησις ψαλτηρίου σελ. 349 Β'. μεγάλου.
- 17) Ἀθανασίου Πατριάρχου Κων)πόλεως ἐπιστολαὶ σελ. 5—16 Α'. μεγάλου
- 18) Ἀνδρονίκου Καματηροῦ προοίμια σελ. 158 Α'. μεγάλου
- 19) Ἀρσενίου Ἱερομονάχου πρὸς Γ. Φ. περὶ Λουκάρεως καὶ Κυρίλλου ἐκ Βερροίας σελ. 3 Α'. μικροῦ.
- 20) Ἀρσενίου Μονεμβασίας ἐκ χειρογράφου Βιέννης σελ. 483 Β'. μικροῦ καὶ σ. 644 Α'. μικροῦ.
- 21) Ἀνωνύμου τεμάχιον σελ. 255 Β'. μεγάλου.
- 22) Ἀνωνύμου ἀναλογία τῶν ἀπειλουμένων κολάσεων πρὸς ἁμαρτήματα 229 Β'. μεγάλου.
- 23) Ἀπολωνίαν εὐρισκομένοις Χριστιανοῖς, Ρώσσοις καὶ Ἑλλήσι σ. 303 Β'. μικρ.
- 24) Ἀπολογία Ἀρχιερέων καθηγουμένων καὶ πνευματικῶν Κων)πόλεως πρὸς βασιλέα 73 ἐλεύθερα φύλλα.
- 25) Ἀσπιώτη Ἰωάννου διὰ τὰ νεκρῶν σώματα Λόγος Ε'. σελ. 279 Β'. μικροῦ.
- 26) Κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα σελ. 379 Γ'. μεγάλου.
- 27) Ἀσωπίου Κων. ἀποσπάσματα σελ. 317 Γ'. μεγάλου.
- 28) Περὶ Ἀθωνος (ἀπόσπασμα Ν. Γρηγορίου λόγος 18.) σελ. 429 Γ'. μεγάλου.
- 29) Ἀρέθα Καισαρείας συγγράμματα σελ. 493 Γ'. μεγάλου.
- 30) Ἀποστολικῶν διατάξεων μέρος σελ. 525 τομ. Δ' μεγάλου σχήματος.
- 31) Ἀπόσπασμα ἐξ Ἀττικῶν ἡμερολογίου ἀριθμ. 17 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 32) Βασιλείου Θεσσαλονίκης διάλεξις μετὰ τινος Λατίνου σελ. 70 Β'. μικροῦ καὶ 123 Γ'. μεγάλου.
- 33) Βασιλείου Κερκύρας πρὸς Πάπαν Ρώμης σελ. 69 Α'. μεγάλου καὶ 173 Γ'. μεγάλου.
- 34) Βασιλείου Βουλγαρίας πρὸς Πατριάρχην σελ. 179 Α'. μεγάλου.
- 35) Βαρλαάμ περὶ Καθαρητηρίου καὶ Πάπα σελ. 11 Α'. μικροῦ.
- 36) Βαπτίσεως Ρώσου τινος ἀντίγραφον μαρτυρικῶν ἀριθ. 20 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 37) Βαρλαάμ μοναχοῦ πρὸς Ἀρχιεπίσκοπον Νικόλαον περὶ Πάπα σελ. 74 Α'. μεγάλου.
- 38) Βέκκου κατὰ, ἔκθεσις ἐκ τοῦ τόμου πίστεως σελ. 77 Α'. μεγάλου.
- 39) Βησσαρίωνος Καρδινάλιου συγγράμματα σελ. 424 Γ'. μεγάλου.
- 40) Βιβλία Ἐκκλησιαστικά (Νεοελληνικῆς φιλολογίας) Βρετοῦ ὑπόθεσις σελ. 387 Β'. μικροῦ.
- 41) Βιβλία Φιλολογικά σελ. 399 Β'. μικροῦ.
- 42) Βιογραφίαι συγγραφέων σελ. 488 Β'. μικροῦ καὶ 725 Δ'. μεγάλου.
- 43) Βλαστάρεως ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου μέρη κατὰ Λατίνων σελ. 567 Δ'. μεγάλ.
- 44) Βλάχου (βιβλία) Γερασίμου ἀριθ. 75 εἰς ἐλεύθερα φύλλα καὶ 62.
- 45) Βόσπορος ἐν Βορυσθένει καὶ ἐν Μόσχᾳ 1810 τί περιέχει σελ. 744 Δ'. τόμου μεγάλου.
- 46) Γαβριήλ Σεβήρου (Φιλαδελφείας) ἀλληλογραφία, τεύχη σελ. 59—266 Α'. μικροῦ καὶ 58 ἐλεύθερα φύλλα.
- 47) Γαβριήλ Σεβήρου (κατὰ Γάσσιον W. Gass) ἀριθ. 74 ἐλεύθερα φύλλα.
- 48) Γαβριήλ Σεβήρου (Φιλαδελφείας) ἀποσπάσματα (misselbanea) καὶ δύο ἐπιστολαὶ σελ. 635 Α'. μικροῦ.
- 49) Γαβριήλ Καλλονᾶς σελ. 267 Β' μικροῦ.
- 50) Γενναδίου Κωνσταντινουπόλεως ἢ Γρηγορίου ἢ Ἰγνατίου στίχοι παραινετικοὶ σελ. 267 Α'. μικροῦ.

- 51) Γεννάδιος τῷ μεγάλῳ Δουκί σελ. 143 Α'. μεγάλου.
- 52) Γεννάδιος Σχολάριος τῷ Μητροπολίτῃ Μηδείας Θεοφάνει σελ. 125 Α'. μεγ.
- 53) Γεννάδιος ἐπὶ τῇ ἀλόγῳ καινοτομίᾳ σελ. 145 Α'. μεγάλου καὶ 25 Δ'. μεγάλου.
- 54) Γεννάδιος ἕξ μῆνας πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κων)λεως σελ. 150 Α'. μεγάλου.
- 55) Γεννάδιος Βουλγαρίας τί πραγματεύεται (περὶ Υἱοῦ καὶ ἀζύμων) σελ. 129 Γ'. μεγάλου.
- 56) Γεργανοῦ Ζαχαρίου ἐπίγραμμα εἰς κατήχησίν του σελ. 714 Δ'. τόμου μεγάλου καὶ ἀριθ. 60 ἐλεύθερα φύλλα.
- 57) Γερμανικαὶ πραγματεῖαι σελ. 555 Β'. μικροῦ.
- 58) Γερμανοῦ Πατριάρχου ὁμολογία ἀληθοῦς πίστεως σελ. 71 Α'. μεγάλου καὶ 182 Γ'. μεγάλου.
- 59) Γερμανοῦ Πατριάρχου Κων)πόλεως καὶ τῆς Ἱεράς Συνόδου κατὰ Πάπα σελ. 101 Α'. μεγάλου.
- 60) Γερμανοῦ Πατριάρχου Κων)πόλεως κατὰ Νεοφύτου σελ. 113 Α'. μεγάλου.
- 61) Γερμανοῦ Πατριάρχου Κων)πόλεως ἐπιστολὴ δευτέρα πρὸς Κυπρίου σελ. 117 Α'. μεγάλου.
- 62) Γερμανοῦ Πατριάρχου πρὸς Βασίλειον Βουλγαρίας σελ. 178 Α'. μεγάλου.
- 63) Γεώργιος Σχολάριος τῷ βασιλεῖ Τραπεζοῦντος Ἰωάννη σελ. 121 Α'. μεγάλου.
- 64) Γεωργίου Σχολαρίου δογματικὸν ἰδεόμελον σελ. 207 Γ' μεγάλου.
- 65) Γεώργιος Σχολάριος πληροφορούμενος παρὰ τοῦ Ἐφέσου σελ. 319 καὶ 323 Α'. μικροῦ.
- 66) Γεωργίου Σχολαρίου σημείωμα κατὰ Βέκου σελ. 307 Α'. μικροῦ.
- 67) Γεωργίου Γεμιστοῦ διὰ τὸ Λατινικὸν δόγμα 275 Α'. μικροῦ.
- 68) Γεωργίου Κορεσίου τοῦ Χίου διάλεξις μετὰ τινος τῶν Φράγγων σελ. 287 Α'. μικροῦ.
- 69) Γεωργίου Αἰτωλοῦ ῥήμα εἰς Ἀνδρόνικον—Μιχαήλ Κατακουζηνὸν σελ. 153 Α'. μεγάλου.
- 70) Γεωργίου Σκυλιτῆς πρωτοκουπαλάτου ἱαμβικοὶ στίχοι 157 Α'. μεγάλου καὶ 160 Α'. μεγάλου.
- 71) Γορδίου Ἀναστασίου βιβλίον κατὰ Μωάμεθ καὶ Λατίνων ἀριθ. 43 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 72) Γρηγορίου Πατριάρχου τοῦ Κυπρίου ἀπολογία σελ. 90 Α'. μεγάλου.
- 73) Γρηγορίου Πατριάρχου τοῦ Κυπρίου (πιττάκιον) σελ. 89 Α'. μεγάλου
- 74) Γρηγορίου » » ὁμολογία » 86 Α'. μεγάλου.
- 75) Γρηγορίου » » » ἔκθεσις τόμου κατὰ Βέκκου σελ. 77 Α'. μεγάλου.
- 77) Γρηγορίου » » » ἐπιστολαὶ 72 εἰς Μελιτινιώτην καὶ ἄλλους 481 Γ'. μεγάλου.
- 78) Γρηγορίου Παλαμᾶ ἐπὶ Λατίνων συντομίαν 352 Α'. μικροῦ.
- 79) Γρηγορίου Πατριάρχου Κυπρίου Λόγος περὶ Ἁγίου Πνεύματος 360 Α'. μικρ.
- 80) Γρηγορίου Παλαμᾶ ἐπιστολαὶ εἰς μοναχοὺς Διονύσιον καὶ Γρηγόριον 161 καὶ 170 Α'. μεγάλου.
- 81) Γρηγορίου Παλαμᾶ ἐπιστολαὶ πρὸς μοναχοὺς Δαμιανὸν σ. 451 Γ'. μεγάλου.
- 81α) Τοῦ αὐτοῦ Ὁμολογία Ὁρθόδοξου πίστεως ἐκτεθεῖσα σελ. 328 Α'. μικροῦ.
- 82) Γρηγορίου Θεσσαλονίκης συγγράμματα ἐν τῇ Μονῇ Ἰβήρων 569 Δ' μεγάλου.
- 83) Δάμασος Πάπας πρὸς ἐπίσκοπον Παυλῖνον ἐκ πρώτου βιβλίου Μαργουνίου 69 Β'. μεγάλου.
- 84) Δαμαδοῦ Βικεντίου ὀρθόδοξος δογματικὴ 699 Δ'. μεγάλου.
- 85) Δανιήλ Πατμίου στίχοι ἱαμβικοὶ χρηστοθείας 408 Α'. μικροῦ.

- 86) Διήγησις περί τῶν ἀναιρεθέντων ἐν Ἀγίῳ ὄρει παρά τοῦ Λατινόφρονος Μιχαήλ 186 Γ'. μεγάλο.
- 87) Δημητρίου Βουλγαρίας Χωματιανοῦ πρὸς Πατριάρχην Γερμανὸν σ. 177 Α'. μεγάλο.
- 88) Δημητρίου Βουλγαρίας ἐρμηνεία εἰς γραφικὰ ρητὰ σελ. 189 Α'. μεγάλο.
- 89) Διονυσίου Κατηλιανοῦ ἐπισκόπου Κυθήρων σελ. 638 Α'. μικροῦ.
- 90) Δοσιθέου Ἱεροσ. ἐκ τοῦ τόμου τῆς Ἀγάπης ὁμολογία πίστεως 239 Β'. μικροῦ
- 91) Δοσιθέου » κατὰ βλασφημίας Ἰωάννου Καρυοφύλλου 432 Α'. »
- 92) Δοσιθέου » περί τοῦ Μάρκου Ἐφέσου (ἐκ προλόγου Ἀγάπη) σελ. 310 Α' μικροῦ.
- 93) Δοσιθέου » ἐκ τῆς Δωδεκαβίβλου παραγράφου Ε'. 49 Δ'. μεγάλο.
- 94) Δοσιθέου » χειρόγραφον ἐν βιβλιοθήκῃ Μόσχας περιέχον συγγράμματα τοῦ Πηγᾶ σελ. 581 Γ'. μεγάλο.
- 95) Δοσιθέου » ἐξ ἐπιστολῆς πρὸς Πατριάρχην Κων(ων)λεως Διονύσιον (εἰς τόμον καταλλαγῆς) σελ. 209 Δ'. μεγάλο.
- 96) Δουζᾶς Γεώργιος ὁ ἐκδώσας τὰ τοῦ Πηγᾶ ἀριθ. 67 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 97) Δωροθέου Βουλισμᾶ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν πατέρα του Νικόλαον σ. 549 Γ'. μεγ.
- 98) Δωροθέου ἀνταποκρίσεις εἰς ἀπολογίαν Χριστοφόρου σ. 559 Γ'. μεγάλο.
- 99) Ἐγγραφοὶ Συνοδικὸν ἑλλιπὲς σελ. 161 Δ'. μεγάλο.
- 100) Ἐγγραφα » με ὑπογράφας σελ. 167 καὶ 169 Δ'. μεγάλο.
- 101) Ἐμμανουὴλ κτλ. τρόπος παιγνιδίου καὶ ἐν ποιήμα ἀριθ. 29 εἰς ἐλεύθερα φύλ.
- 102) Ἐμμανουὴλ Μαργουνίου τοῦ Κρητὸς εἰς Δανῆλον Φουρλᾶνον ἐπίγραμμα σελ. 713 Δ'. τόμου.
- 103) Ἐπιγράμματα ἀριθ. 41 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 104) Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Βυζάντιον ἀριθ. 39 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 105) Ἐπιστολὴ ὑποβληθεῖσα πρὸς βασιλέα με τὴν ἀποστολὴν βιβλίου ἀριθ. 35 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 106) Ἐπιστολὴ πρὸς ἐπίσκοπον ἐν σχεδίῳ καὶ κατάλογος βιβλίων ἀριθ. 31 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 107) Ἐπιστολὴ Βρετοῦ ἀριθ. 30 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 108) Ἐπιστολὴ Ρώσου Ἀρχιμανδρίτου πρὸς Ἀνδρόνικον 25-5-1865 ἀριθ. 30 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 109) Ἐπιστολὴ δι' ἧς ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀποκρούει τὸ μεταθετὸν Ἀρχιερέων ἀριθ. 34 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 110) Ἐπιστολὴ Λιβερπούλου με κατάλογον βιβλίων ἀριθ. 33 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 111) Ἐπιστολὴ πρὸς ἐφορείαν βιβλιοθήκης τῆς Μόσχας ἀριθ. 38 εἰς ἐλεύθ. φύλλα.
- 112) Ἐπιστολαὶ σωζόμεναι σελίδες 433—438 Α'. μεγάλο καὶ 441 Α'. μεγάλο.
- 113) Ἐπιστολὴ πρὸς ἐφημερίδα Μέριμαν ἀναιρετικὴ διαβολῆς ὑπὸ Παΐσιου Μαργέλου σελ. 721 Δ' μεγάλο.
- 114) Ἐπιτάφιος ἐπιγραφή εἰς Κρομμύδην σελ. 177 Δ'. μεγάλο.
- 115) Ἐπιφανίου Κωπόλεως (Ἰσως) περί χωρισμοῦ τῶν Λατίνων σελ. 53 Α'. μεγάλ.
- 116) Ἐρμηνεία συμβολικῶν γραμμάτων σελ. 551 Β'. μικροῦ.
- 117) Περὶ εἰκόνων σελ. 515 Γ'. μεγάλου.
- 118) Εὐθυμίου Μοναχοῦ ἡμίφυλλον περί Φουνδογιατῶν ἀριθ. 61 εἰς ἐλεύθ. φύλ.
- 119) Εὐαγγελικὴ Σάλπιγξ τοῦ ἔτους 1754 σελ. 428 Γ'. μεγάλο.
- 120) Εὐγενίου Βουλγάρως πρὸς ἱεροδιάκονον Νεόφυτον σελ. 441 Γ'. μεγάλο.
- 121) Πρὸς Εὐγένιον Βούλγαριν ἀπαντήσεις ἱεροδιακόνου Νεοφύτου σελ. 443 Γ'. μεγάλο.
- 122) Εὐγενίου Βουλγάρως μαθηταὶ ἐν Ἀθωνιάδι σελ. 25 Α'. μεγάλο.

- 123) Εὐδοκίας βασιλίδος περί Ἀγίου Κυπριανοῦ στίχοι σελ. 383 Α'. μεγάλο καὶ ἀριθ. 65, φύλλα.
- 124) Εὐδαιμονιάδης Ἰωάννης σελ. 485 Β'. μικροῦ.
- 125) Εὐστρατίου Ἀργέντου Χίου περί ψευδοῦς ἀψευδίας Πάπα σελ. 480 Α'. μικροῦ.
- 126) Εὐστρατίου Ἀργέντου Χίου συνταγμάτιον περί καθαρτηρίου πυρὸς σελ. 440 Α'. μικροῦ.
- 127) Εὐστρατίου Νικαίας λόγος περί Ἀγίου Πνεύματος σελ. 508 Γ'. μεγάλο.
- 128) Ἐφέσου Μελέτιος ἀριθ. 25 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 129) Εὐφραΐμιος βιογραφῶν Θεοδώραν κ.λ.π. ἐμμέτρως σελ. 346 Γ'. μεγάλο.
- 130) Ἐφραῖμ Ἱεροσολύμων μαθητοῦ Μακαρίου σελ. 743 Δ'. μεγάλο.
- 131) Ζαβείρα (σημείωμα περί αὐτοῦ) ἀριθ. 12 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 132) Περὶ Ζαβείρα Γεωργίου ἐπιστολὴ Ἀνδρονίκου πρὸς τὴν Ἡμέραν σελ. 563 Δ'. μεγάλο.
- 133) Ζαχαρίου ἱερέως Κρητὸς ἀπαντήσεις εἰς Καρδινάλιον Κλαύδιον σελ. 468 Γ'. μεγάλο.
- 134) Ζαχαρίου Μυτιλήνης κατὰ παραλογιζομένου Μανιχαίου σελ. 129 Γ' μεγάλο.
- 135) Ζαχαρίου ἔτι περί τῶν αὐτῶν (τοῦ Νικηφόρου Βλεμίδου) σελ. 115 Γ'. μεγάλ.
- 137) Ἡσαΐα τῷ Μοναχῷ Λόγος Θεοσ περί παραδείσου σελ. 646 Α'. μικροῦ.
- 138) Theodosii Meliteni (Chronographia) σελ. 197 Α'. μεγάλο.
- 139) Theophanes IV (Θεοφάνης) δύο φύλλα σελ. 504 Α'. μικροῦ.
- 140) Θεοφάνους Μανοβίλου πρὸς βασιλέα Ἰωάννην κατὰ Φλωρεντιανῆς συνόδου σελ. 124 Γ'. μεγάλο.
- 131) Θεοδώρου Κουροπαλάτου περί ἀζύμων καὶ περί Ἀγίου Πνεύματος Λόγοι σελ. 217 Α'. μεγάλο, σελ. 57 καὶ 139 Δ'. μεγάλο.
- 142) Θεοδώρου Ρέντου Ματθαίῳ τῷ σοφῷ σελ. 346 Β'. μεγάλο.
- 143) Θεοδώρου Ὑγκανοῦ Προδρόμου ἀριθ. 51 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 144) Ἰακώβου Οἰκουμ. Πατριάρχου ἐπιτίμιον μέσῳ ἐπισκόπου Ρηθύμνης δι' ὑπόθεσιν διαζυγίου ἀριθ. 13 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 145) Ἱερεμίου Κωνσταντινουπ. ἐγκύκλιος σελ. 347 Β'. μεγάλο.
- 146) Ἱερεμίου Πατριάρχου, σύμπραξις μετὰ τοῦ Μαργουνίου ἀριθ. 53 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 147) Ἱερεμίου Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολὴ τοῖς τῶν Ἐνετῶν ἀρίστοις σελ. 600 Α'. μικροῦ.
- 148) Εἰς τὸν Ἰεζεκεὴλ σημασία (ἀποδιδόμενον εἰς Γρηγόριον Θεολόγον) σελ. 359 Α'. μικροῦ.
- 149) Ἱεροθέου Ἱερομονάχου κατὰ συκοφαντούντων Λατινοφρόνων σελ. 348 Β'. μεγάλο.
- 150) Ἰωάννου Ἀντιοχείας λόγος περί Ἀζύμων, πρὸ τοῦ Ἀνδριανουπόλεως σελ. 257 Α'. μεγάλο σελ. 79 καὶ 97 Δ'. μεγάλο.
- 151) Ἰωάννου Ἀντιοχείας λόγος πῶς ἴσχυσε καθ' ἡμῶν ὁ Λατίνος σελ. 112 Δ'. μεγάλο.
- 152) Ἰωάννου Ἐφέσου λόγος σελ. 473 Γ'. μεγάλο.
- 153) Ἰωάννου Κλαυδιουπόλεως περί ἀζύμων σελ. 200 Γ'. μεγάλο.
- 154) Ἰωάννου Εὐγενικοῦ νομοφύλακος ἀκολουθία εἰς Μάρκον Ἐφέσου σελ. 205 Β'. μεγάλο, 319 καὶ 325 Δ'. μεγάλο.
- 155) Ἰωάννου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Καλέκα Κυριακῆ πρὸ τῆς ὑψώσεως σελ. 269 Α'. μεγάλο.
- 156) Ἰωάννου Ξιφιλίνου λόγος εἰς Κυριακῆν τῆς Σταυροπροσκυνήσεως σελ. 273 Α'. μεγάλο.

- 157) Ἰωάννου Ρωσσίας ἐπιστολὴ πρὸς Κλήμεντα Πάπαν σελ. 293 Α'. μεγάλου καὶ 488 Γ'. μεγάλου.
- 158) Ἰωσήφ Γαλιναίου ἡγουμένου περὶ Πατριαρχῶν σελ. 205 Α'. μεγάλου.
- 159) Ἰωσήφ Πατριάρχου ὁμολογία σελ. 226 Β'. μεγάλου.
- 160) Ἰωσήφ Πατριάρχου ἀπολογία τοῖς βασιλεῦσι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας σελ. 297 Α' μεγάλου.
- 161) Ἰωσήφ Μεθώνης καὶ Μάρκος Ἐφέσου ἀριθ. 56 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 162) Κατάλογος βιβλίων πωλουμένων ἐν δημόπρασιαις σελ. 407 Β'. μικροῦ.
- 163) Κατάλογος χειρογράφων εἰς βιβλιοθήκην Ἐσκουριάλης σελ. 193 Α'. μεγάλου.
- 164) Κατάλογος Ὁρθοδόξων Ἑρμηνέων τῆς Ὁθωμανικῆς βασιλείας ἀριθ. 76 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 165) Κατάλογος βιβλίων Θεοδώρου Ὑγκαντοῦ τοῦ Προδρόμου ἀριθ. 51 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 166) Κατάλογος βιβλίων Πατριάρχου Ἱερεμίου ἀριθ. 23 καὶ 52 εἰς ἐλεύθερα φύλ.
- 167) Κατάλογος » βιβλιοθήκης Μονῆς Ἁγίου Διονυσίου σελ. 735 Δ'. μεγ.
- 168) Κατάλογος » » » Σίμωνος Πέτρας σελ. 591 Δ'. μεγάλ.
- 169) » » » » Ἰβήρων σελ. 571 Δ'. μεγάλου.
- 170) » » » » Γρηγορίου σελ. 589 Δ' μεγάλου
- 171) » » » » Ξηροποτίμου σελ. 733 Δ'. »
- 172) » » » » Ἁγ. Μάρκου—Βενετίας σ. 438 Β' μικρ.
- 173) Κατάλογος Ἑλληνικῶν χειρογράφων ἐν Βιβλιοθήκῃ Μόσχας σελ. 443 καὶ 458 Β'. μικροῦ.
- 174) Κατάλογος Ἑλληνικῶν χειρογράφων σελ. 340, 343, 367, καὶ 371 Β'. μικροῦ
- 175) Κατάλογος ἐξ ἀντιγραφῆς βιβλιοθήκης τῆς Σχολῆς σελ. 535 Δ'. μεγάλου.
- 176) Κατάλογος βιβλίων τῆς Μονῆς Βατοπεδίου σελ. 608 Γ' μεγάλου.
- 177) Κατάλογος βιβλίων τῆς Μονῆς Κουτλουμουσίου σελ. 590 Γ' μεγάλου.
- 178) Κατάλογος βιβλίων τῆς Μονῆς Λαύρας σελ. 427 Α' μεγάλου.
- 179) Κατάλογος βιβλίων Χάλκης σελ. 763 Δ' μεγάλου.
- 180) Κατάλογος βιβλίων σελ. 33, 213 Α' μεγάλου καὶ 540 Α' μικροῦ καὶ 317 Β' μικροῦ.
- 181) Κατάλογος βιβλίων σελ. 746, 749 καὶ 753 Δ'. μεγάλου καὶ ἀριθ. 1, 5, 6, 7, 8, 15, 16, 18, καὶ 40 ἐλεύθερα φύλλα.
- 182) Κατάλογος βιβλίων καὶ βιογραφίαι συγγραφέων σελ. 559—574 Γ'. μεγάλου
- 183) Κατάλογος βιβλίων βιβλιοθήκης Βιέννης σελ. 519—537 Β'. μικροῦ.
- 184) Κατάλογος βιβλίων βιβλιοθήκης Παρισίων σελ. 538—543 Β'. μικροῦ.
- 185) » χειρογράφων Σχολῆς Γένους ἀριθ. 14 εἰς φύλλα ἐλεύθερα.
- 186) » » ἀριθ. 3, 4, 9, 19, 21 καὶ 28 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 187) » » βιβλιοθήκης Μονῆς Λαύρας τοῦ Θεοφύρου Σάββα. σελ. 543 καὶ 639 Δ'. μεγάλου.
- 188) Κατάλογος χειρογράφων θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης σελ. 307 Γ'. μεγάλου.
- 189) » » βιβλιοθήκης Παρισίων σελ. 317 Γ'. μεγάλου.
- 190) Catalogus Bibliothecae Mediceae κλπ. σελ. 451 Β'. μικροῦ.
- 191) Κατάλογος Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως σελ. 395 καὶ 401 Α'. μεγάλου.
- 192) Κατάλογος Ποιμεναρχῶν Κωνσταντινουπόλεως ἐμμέτρως σελ. 337 Γ'. μεγάλ.
- 193) Κατάλογος Αὐτοκρατόρων Κωνσταντινουπόλεως σελ. 404 Α'. μεγάλου.
- 194) Κατάλογος τῶν κατὰ Λατίνων γραψάντων σελ. 208 Γ'. μεγάλου καὶ 558, 577, 601 ἰδίου καὶ 703 Δ'.
- 195) Καβάσιλα Νεῖλου σημασία εἰς δρασιν Ἰεζεκιὴλ καὶ ἔμμετρον ἐπιτάφιον σελ. 484 Γ'. μεγάλου.

- 196) Καμαρέως Νικολάου Ἐσοπτρον θεολογικῆς ἐκφαντορίας σ. 589 Γ'. μεγάλ.
- 197) Καλλίνικος ἐπίσκοπος Πολιανῆς σελ. 188 Β'. μικροῦ.
- 198) Καλλίστου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ὁμιλίαν εἰς Ὑψωσιν τιμίου Σταυροῦ σελ. 357 Α'. μεγάλου.
- 199) Καλλίστου ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Θεσσαλονίκης Ἐμμανουὴλ τὸν δαισύπατον σελ. 597 Δ' μεγάλου.
- 200) Καυσοκαλυβίτου Προλεγόμενα εἰς τὴν Ὁρθόδοξον ὁμολογίαν σ. 605 Δ'. μεγ.
- 201) Κλήμεντος πρὸς Κορινθίους σελ. 613 Δ'. μεγάλου.
- 202) Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας (τοῖς ἐν Τρυγοβύστῳ Ὁρθοδόξους) σ. 518 Α'. μικ.
- 203) Κυρίλλου Πατριάρχου τοῦ ἐκ Βερροίας ἔγγραφον με ὑπογραφᾶς σελ. 175 Δ' μεγάλου.
- 204) Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας πρὸς Πρίγκηπα Οὐγκροβλαχίας σελ. 508 Α'. μικροῦ.
- 205) Κλειοῦς φύλλου ἀντιγραφῆ ἀριθ. 55 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 206) Λαζάρου πρὸς τὸν Λαρίσης ἐπιστολὴ σελ. 415 Α'. μεγάλου.
- 207) Λατίνων ΙΔ'. κεφαλαίου καὶ λύσις αὐτοῦ σελ. 419 Α'. μεγάλου.
- 208) Λατίνων σχίσμα σελ. 551 Γ'. μεγάλου.
- 209) Λατίνων χαρακτηρισμὸς ὡς ἀβαπτίστων παρὰ Πατριάρχου Κυρίλλου σ. 635 Δ'. μεγάλου.
- 210) Λέοντος Βουλγαρίας κεφ. Υ' περὶ πειρασμῶν κεφ. Ν. σελ. 475 Α'. μεγάλου καὶ 526 Α' μικροῦ.
- 211) Λέοντος Βουλγαρίας διάφορα σελ. 476 Γ'. μεγάλου.
- 212) Λέοντος Βουλγαρίας πρὸς ἐπίσκοπον Ρώμης περὶ ἀζύμων καὶ Σαββάτων σελ. 443 Γ'. μεγάλου.
- 213) Λέοντος Βουλγαρίας ἐπιστολὴ δευτέρα σελ. 447 Α'. μεγάλου καὶ 118 Γ' μεγ.
- 214) Λέοντος Βουλγαρίας » τρίτη σελ. 450 Α' μεγάλου καὶ 192 Γ' μεγάλ.
- 215) Λουσιάνος Στέφανος σελ. 485 Β' μικροῦ.
- 216) Μελάχθων τί λέγει περὶ κλήρου ἀριθ. 68 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 217) Μανουὴλ μεγάλου ρήτορος λόγος ἀποδεικτικὸς περὶ τῆς τοῦ Σωτήρος Σαρκοῦ σελ. 213 Δ'. μεγάλου.
- 218) Μανουὴλ μεγάλου ρήτορος Πελοποννήσου λόγος πρὸς Ἱεροφάτην Γεράσιμον σελ. 430 Γ'. μεγάλου.
- 219) Μανουὴλ μεγάλου ρήτορος περὶ Μάρκου Ἐφέσου καὶ Φλωρεντιανῆς Συνόδου σελ. 181 καὶ 675 Δ' μεγάλου.
- 220) Μανουὴλ βασιλέως πρὸς τὸν καθολικὸν Ἀρμανίας σελ. 466 Γ' μεγάλου.
- 221) Μανουὴλ τοῦ Φιλῆ θεωρία σελ. 9 Β'. μεγάλου.
- 222) Μακαρίου Πατμίου ἐπιστολὴ πρὸς Πατριάρχην Μελέτιον τῶν Ἱεροσολύμων σελ. 543 Γ' μεγάλου.
- 223) Μακαρίου Σαμωνᾶ διάλεξις περὶ θεοῦ Σώματος καὶ Αἵματος σ. 21 Β' μικρ.
- 224) Μακαρίου Μακρῆ πρὸς Λατίνους (διαίρεσις βιβλίου) σελ. 221 Δ' μεγάλου.
- 225) Μακαρίου Σκορδίλη ἐπιστολαὶ σελ. 347 Β' μεγάλου.
- 226) Μαξίμου ὁμολογητοῦ βιογραφία σελ. 693 Δ' μεγάλου.
- 227) Μαξίμου Ἱερομονάχου ἐξ ἐπιστολῆς πρὸς Μάξιμον Ματθαῖον σ. 794 Α' μικρ.
- 228) Μαξίμου μοναχοῦ Πλανοῦδη κατὰ Λατίνων σελ. 552 Α'. μικροῦ.
- 229) Μαξίμου Σμενιάτου εἰς χρῆ προσέχειν τοῖς λέγουσι κλπ. σελ. 27 Β' μεγάλου καὶ 560 Α' μικροῦ.
- 230) Μετουσίωσις πόθεν πρῶτον ἐλέχθη ἡ φράσις αὕτη ἀριθ. 57 καὶ 64 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 231) Maximo Margunius σελ. 49 Β' μεγάλου καὶ 660 Α' μικροῦ.

- 232) Μαξίμου Μαργουνίου και Γαβριήλ Φιλαδελφείας ὁμιλία σύντομος σελ. 51 Β' μεγάλου.
- 233) Μαξίμου Μαργουνίου βίος και ἐπιστολή ἐκ μέρους Ἱερεμίου Πατριάρχου σελ. 53 Β' μεγάλου.
- 234) Μαξίμου Μαργουνίου βιβλία τρία περὶ ἐκπορεύσεως Πνεύματος Ἁγίου σελ. 55 Β' μεγάλου 87 Β' μικροῦ και 402 Δ'
- 235) Μαξίμου Μαργουνίου ἀπάντησις πρὸς Ἱερεμίαν Πσπριάρχην σ. 58 Β' μεγάλ.
- 236) Μαξίμου Μαργουνίου δογματικὸς λόγος περὶ Ἁγ. Πνεύματος σ. 61 Β' μεγ.
- 237) » » βιβλίον πρῶτον ἢ λόγος πρῶτος σελ. 62 Β' μεγάλου.
- 238) » » βιβλίον δεύτερον περὶ Ἁγ. Πνεύματος σ. 101 Β' μεγ.
- 239) » » βιβλίον τρίτον περὶ Ἁγ. Πνεύματος σελ. 128 Β' μεγ.
- 240) » » λόγοι ἐγκωμιαστικοὶ εἰς εὐχρῆν Ἐπιφανείων σελ. 153 Β' μεγάλου.
- 241) Μαξίμου Μαργουνίου πρὸς ἐραστάς λόγων, πρὸς ἐπίδοσιν εἰς καλὸν σ. 159 Β' μεγάλου.
- 242) Μαξίμου Μαργουνίου ἐγχειρίδιον ἐν εἴδει ἐπιστολῆς περὶ Ἁγ. Πνεύματος σελ. 161 Β' μεγάλου.
- 243) Μαξίμου Μαργουνίου βιβλίον δεύτερον περὶ Ἁγ. Πνεύματος διὰ τὸν Ρώμης Δάμεσον σελ. 173 Β' μεγάλου.
- 244) Μαξίμου Μαργουνίου διὰ τὸν χωρισμὸν τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίᾳ σ. 181 Β' μεγ.
- 245) » » ἐκ τοῦ Λαμίου σελ. 61 Α' μεγάλου.
- 246) » » ἐπιστολή πρὸς Κων(νον) (Λούκαριν) σελ. 548 Γ' μεγάλ.
- 247) » » Διαθήκη σελ. 543 Γ' μεγάλου.
- 248) Μαξίμου Μαργουνίου εἰς Παῖσιον στίχοι σελ. 344 Β' μεγάλου.
- 249) » » κατὰ τοκίζόντων σελ. 13 Β' μικροῦ.
- 250) » » ἐξ ἐπιστολῆς πρὸς Σεβήρον σελ. 643 Α' μικροῦ.
- 251) » » περὶ ἀθανάτου ὕδατος σελ. 656 Α' μικροῦ.
- 252) » » τοῖς εὐσεβέσι χριστιανοῖς σελ. 592 Α' μικροῦ.
- 253) » » Ἐσχεσίω τῷ σοφωτάτῳ σελ. 593 και 63 Α' μικροῦ 13 και 15 Β' μικροῦ και ἀριθ. 42 ἐλεύθερα φύλλα.
- 254) Μαξίμου Μαργουνίου Γαβριήλ Σεβήρω σελ. 595 και 633 Α' μικροῦ.
- 255) » » Δαίδη Ἐσχελίω ἐπιστολαὶ σελ. 599 και 601 Α' μικροῦ.
- 256) » » Ἰωάσαφ Δορυανῶ κ.λ.π. σελ. 602 Α' μικροῦ.
- 257) » » τῷ Μελετίῳ Βλαστῶ σελ. 640 Α' μικροῦ.
- 258) » » πότε ἐχειροτονήθη σελ. 485 Β' μικροῦ.
- 259) » » περὶ τῆς ἐν Κων(πόλει) συνόδου σελ. 616 Α' μικροῦ.
- 260) » » μετάφρασις Λατινιστὶ τοῦ Γρηγορίου Νύσσης ἀριθ. φύλλου 46 και 54 ἐλεύθερα φύλλα.
- 261) Μαξίμου Μαργουνίου κατάλογος βιβλίων (Librorum mes. Bibliothecae κλπ.)
- 262) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου σελ. 668 Α' μικροῦ.
- 263) » » ἀναλογίαι κολάσεων πρὸς ἀμαρτήματα σελ. 421 Δ' μεγάλου.
- 264) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου (ἢ και Νικολάου Μεθώνης) ἐπίλογος σελ. 80 Β' μικροῦ.
- 265) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου διλόγος Λατίνου και Γραικοῦ σ. 81 Β' μ.
- 266) » » πρὸς Λατίνους ἀπάντησις σελ. 507 Γ' μεγ. και 336, 439, 385 Δ' μεγάλου.
- 267) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου ὁμολογία ὀρθῆς πίστεως σελ. 336 Α' μικροῦ και 244 Β' μεγάλου.

- 268) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου διάλεξις μετὰ πρέσβων τοῦ Πάπα σελ. 271 Δ' μεγάλου.
- 269) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου ἀποκρίσεις περὶ ποίου σχήματος ἐστὶν ὁ Θεὸς σελ. 123 Γ' μεγάλου.
- 270) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου πρὸς Θεοφάνην ἐπίσκοπον Εὐρίπου σελ. 125 Γ' μεγάλου.
- 271) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου περὶ ψυχῆς ἐκ χειρογρ. σ. 427 Γ' μεγάλ.
- 272) » » εἰς θεοπαράδοτον εὐχρῆν τοῦ Πάτερ ἡμῶν ὁμιλία σελ. 437 Γ' μεγάλου.
- 273) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου Μετάνοια σελ. 507 Γ' μεγάλου.
- 274) » » πρὸς Γεώργιον Σχολάριον σελ. 417 Α' μεγάλου και 247 Δ' μεγάλου.
- 275) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου λύσεις πρὸς τινὰς ἀπορήσαντας σελ. 217 Β' μεγάλου.
- 276) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου πρὸς Γεώργιον πρεσβύτερον σελ. 233 Β' μεγάλου.
- 277) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου περὶ ἀγιασμοῦ τιμῶν δώρων σελ. 236 Β' μεγάλου και 404 Δ' μεγάλου.
- 278) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου διάλογος περὶ τῆς ἐν Συμβόλῳ τῆς πίστεως προσθήκης σελ. 241 Β' μεγάλου.
- 279) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου περὶ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου σελ. 247 Β' μεγάλου.
- 280) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς Ὁρθοδόξους σελ. 250 Β' μεγάλου.
- 281) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου πρὸς τὸν Ἰωάννην Παλαιολόγον σελ. 255 Β' μεγάλου και 215 Δ' μεγάλου.
- 282) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου θεωρία εἰς τὸν ἀριθμὸν τῆς παραβολῆς τῶν ταλάντων σελ. 249 Δ' μεγ. και 265 Β' μεγ.
- 283) Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου λύσις ἀπορίας σελ. 267 Β' μεγ.
- 284) Μάρκου Εὐγενικοῦ τοῦ Ἐφέσου περὶ τῶν ἐκφερόντων Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ υἱὲ Θεοῦ ἐλέησόν με σελ. 271 Β' μεγάλου και 264 Δ' μεγάλου.
- 285) Μάρκου Εὐγενικοῦ τοῦ Ἐφέσου περὶ καρπῶν τοῦ Πνεύματος σελ. 273 Β' μεγάλου και 413 Δ' μεγάλου.
- 286) Μάρκου Εὐγενικοῦ τοῦ Ἐφέσου πρὸς Διονύσιον περὶ Δεσποτικοῦ Θείου αἵματος σελ. 274 Β' μεγάλου και 413 Δ' μεγάλου.
- 287) Μάρκου Εὐγενικοῦ τοῦ Ἐφέσου Συλλογισμοὶ δέκα ὅτι οὐκ ἐστὶ πῦρ καθαρτήριον σελ. 277 Β' μεγάλου και 320 Δ' μεγάλου.
- 288) Μάρκου Εὐγενικοῦ τοῦ Ἐφέσου Ὁμιλία ἐπὶ κοιμήσει Μακαρίου Κορωνᾶ σελ. 279 Β' μεγάλου και 257 Δ' μεγάλου.
- 289) Μάρκου Εὐγενικοῦ τοῦ Ἐφέσου ἐρωταποκρίσεις περὶ ψυχῆς σ. 283 Β' μεγάλ.
- 290) » » ἀπαντήσεις πρὸς Λατίνους περὶ πουργατορίου σελ. 295 Β' μεγάλου.
- 291) Μάρκου Εὐγενικοῦ τοῦ Ἐφέσου περὶ τῶν ἀγγέλων κατὰ Ἀργυροπούλου σελ. 381 Β' μεγάλου.
- 292) Μάρκου Εὐγενικοῦ τοῦ Ἐφέσου ἐπιστολαὶ δύο (Φραγκφούρτης 159) σ. 484 Γ' μεγάλου.
- 293) Μάρκου μοναχοῦ στίχοι εἰς Κόρινθον ἀριθ. 36 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
- 294) Ματθαῖος Καμαριώτης σελ. 265 Β' μικροῦ και 430 Γ' μεγάλου.
- 295) Ματθαίου Καμαριώτου περὶ ποιμαντικῆς ἱεράς σελ. 433 Γ' μεγάλου.

- 296) Ματθαίου Παναρέτου ἑπιγράμματα 427 Β' μικροῦ.
 297) Ματθαίος Πατριάρχης σελ. 481 Γ' μεγάλου.
 298) Ματθαίου Μητροπολίτου Μυρέων ἀκολουθία εἰς Γρηγόριον Δεκαπολίτην σελ. 389 Β' μεγάλου.
 299) Μεθόδιος Ἀνθρακίτης σελ. 25 Α' μεγάλου.
 300) Μεθοδίου Ἀνθρακίτου ὁμολογία σελ. 29 Α' μεγάλου.
 301) Μεθοδίου μοναχοῦ ἐκ διαφόρων συνοπτικῶν βιβλίων σελ. 348 Γ' μεγάλου.
 302) Μεθοδίου Κωνσταντινουπόλεως περὶ τῶν ἀζύμων σελ. 516 Γ' μεγάλου.
 303) Meletius rap Alexandrinus ἀριθ. 69 καὶ 70 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
 304) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας (1594) πρὸς τὸν Φιλαδελφείας Γαβριήλ σ. 744 μικροῦ καὶ 717 Δ' μεγάλου.
 305) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας πρὸς δεσπότην Ὀστροβείας κ.λ.π. σελ. 680 Α' μικροῦ.
 306) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας πρὸς Ρώσους καὶ Πολωνοὺς σ. 696 Α' μικροῦ.
 307) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας πρὸς Μητροπολίτην καὶ κατοίκους Χίου σ. 712 Α' μικροῦ.
 308) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας πρὸς Ἰωάννην Σιμωντᾶν σελ. 491 Δ' μεγάλου.
 309) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας πρὸς Παΐσιον ἐπιστολὴ καὶ στίχοι σελ. 344 Β' μεγάλου.
 310) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας πρὸς Μάξιμον Μαργούνιον στίχοι σελ. 345 Β' μεγ.
 311) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἐπίγραμμα δεκτικόν σελ. 345 Β' μεγ.
 312) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Πηγᾶ, ἐκ τῶν ἐπιστολῶν καὶ περὶ Ἀχράντων Μυστηρίων σελ. 732 Α' μικροῦ.
 313) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Πηγᾶ πρόλογοι σελ. 608 Δ' μεγάλου
 314) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Πηγᾶ σημειώματα σελ. 776 Α' μικροῦ καὶ ἀριθ. 49 καὶ 50 ἐλεύθερα φύλλα.
 315) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Πηγᾶ περὶ Θείας εὐχαριστίας σελ. 351 καὶ 377 Β' μεγ. καὶ 431 Δ' μεγ.
 316) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Πηγᾶ περὶ Ἀχράντων Μυστηρίων σελ. 355 Β' μεγ.
 317) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Πηγᾶ διατριβὴ σελ. 387 Β' μεγ.
 318) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Πηγᾶ ὑποθέσεις σελ. 497 Γ' μεγ.
 319) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Πηγᾶ ἄλλο σύγγραμμα Ὁρθόδοξος Χριστιανὸς καὶ ἄλλο Ὁρθόδοξος ὁμολογία 485 μικρόν.
 320) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἐπιστολὴ πρὸς Κύριλλον Λούκαριν σελ. 547 Γ' μεγάλου.
 321) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἐπιστολὴ πρὸς Κωνσταντῖνον Λούκαριν σελ. 548 Γ' μεγ.
 322) Μελετίου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἐπιστολὴ πρὸς Μητροπολίτην σελ. 594 Γ' μεγάλου,
 323) Μελετίου Συρίγου δύο φύλλα σελ. 796 Α' μικροῦ.
 324) Μητροφάνους Κριτοπούλου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ΚΖ' ἐπιστολαὶ σ. 403 Β' μεγάλου
 325) Μητροφάνους Κριτοπούλου Πατριάρχου Πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελήσητε σελ. 425 Β' μεγάλου.

- 326) Μητροφάνους Κριτοπούλου Πατριάρχου ἐπιστολαὶ εἰς Ἀνδρέαν Δονιέρον σελ. 429 Β' μεγ.
 327) Μητροφάνους Κριτοπούλου καὶ χειρόγραφα εἰς Ἀμβούργον σελ. 369 Α' μεγ. καὶ 715 Δ' μεγ.
 328) Μητροφάνους Κριτοπούλου ἐπιστολὴ πρὸς Ἰωάννην Ἑρρίκον Κιρχβέργερν σελ. 646 Β' μικροῦ.
 329) Μητροφάνους Κων)πόλεως πρὸς Πάπαν Γρηγόριον σελ. 575 Γ' μεγ.
 330) Μητροφάνους Κων)πόλεως βιογραφία σελ. 576 Γ' μεγ.
 331) Μητροφάνους τῷ πρωτοσυγγέλῳ Διουσίῳ σελ. 642 Α' μικροῦ.
 332) Μιχαὴλ Γλυκᾶ λόγοι περὶ ἀπορίας Θείας γραφῆς σελ. 800 Α' μικροῦ.
 333) Μιχαὴλ Ἀποστόλη Βυζαντίου προσφώνημα εἰς Κωνσταντῖνον Παλαιολόγον σελ. 84 Β' μικροῦ καὶ 57 Α' μεγ.
 334) Μιχαὴλ Ἀποστόλη πρὸς τὸν αὐτοῦ κηδεστὴν σελ. 58 Α' μεγ.
 335) Μιχαὴλ Γλυκᾶ πρὸς Μάξιμον Σμενιώτην περὶ ἀζύμων σελ. 439 Β' μεγ.
 336) Μιχαὴλ Παλαιολόγου περιγραφή ὑποδοχῆς παπικῶν σελ. 467 Γ' μεγ.
 337) Μυτιλήνων Χειρόγραφα σελ. 475 Β' μικροῦ.
 338) Ναθαναὴλ Κανοπίου περὶ θανάτου Κυρίλλου Λουκίεως σελ. 482 Β' μικροῦ.
 339) Ναθαναὴλ Κανοπίου Λατινικὸν καὶ Γερμανικὸν ἀριθ. 37 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
 340) Ναθαναὴλ Λευκάδος κρίσις ἀριθ. 72 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
 351) Ναυϊακᾶ χειρόγραφα σελ. 442 Β' μικροῦ.
 352) Νεκταρίου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων περιγραφή ἐκλογῆς σελ. 741 Δ' μεγ.
 353) Νεκταρίου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κατὰ Γάλλου Κλαυδίου σελ. 1 Γ' μεγ.
 354) Νεκταρίου Κωνσταντινουπόλεως περὶ Σαββάτων Ἁγίων Θεοδώρων σελ. 117 Γ' μεγάλου.
 355) Νείλου Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης βιβλία δύο (Πάπα καὶ Καρδινάλιος) σελ. 31 Β' μικροῦ.
 356) Νείλου Καβάσιλα ἀπάντησις πρὸς Λατίνους σελ. 63 Β' μικρ. καὶ 164 Β' μεγ.
 357) Νείλου Καβάσιλα (Nilus Cabasila a Nicolao Methones) ἀριθ. 22 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
 358) Νεοελληνικῆς φιλολογίας συμπληρώματα Α. Π. Βρετοῦ.
 359) Νεροῦλης Ἀλέξανδρος σελ. 25 Α' μεγ.
 360) Νικητᾶ Βυζαντίου πατρικίου καὶ φιλοσόφου περὶ Ἁγίου Πνεύματος σελ. 209 Γ' μεγ.
 361) Νικηφόρου τοῦ Βλεμμίδου ἐξήγησις εἰς τινὰς ψαλμοὺς σελ. 76 Γ' μεγ.
 362) Νικηφόρου τοῦ Βλεμμίδου Λόγος περὶ ψυχῆς σελ. 137 Γ' μεγ.
 363) » » » » περὶ πίστεως σελ. 149 Γ' μεγ.
 364) » » » » περὶ ἀρετῆς καὶ ἀσκήσεως σ. 158 Γ' μεγ.
 365) » » » » ἐκ τῆς περὶ αὐτῶν διηγήσεως σ. 171 Γ' μ.
 366) » » » » ἐκ τῆς αὐτῆς διηγήσεως σελ. 175 Γ' μεγ.
 367) Νικηφόρου Θεοτόκη ἐπιστολαὶ καὶ λόγοι σελ. 448 Γ' μεγ.
 368) Νικηφόρου μοναστοῦ πρεσβυτέρου τοῦ κτήτορος διήγησις μερικοὶ λόγοι σελ. 5, 45 καὶ 113 Γ' μεγ.
 369) Νικηφόρου Πατριάρχου ἐκ χρονογραφίας σελ. 387 Α' μεγ.
 370) Νικηφόρου Καλλίστου Ξανθοπούλου διήγησις περὶ ἐπισκόπων καὶ Πατριαρχῶν Κων)λεως σελ. 389 Α' μεγ.
 371) Νικηφόρος πρὸς Ἐλευθέριον Μιχαήλον Λαρισαῖον σελ. 439 Γ' μεγ.
 372) Νικόλαος Μαλαψὸς σελ. 484 Β' μικροῦ.
 373) Νικολάου Καβάσιλα κατὰ τοκιζόντων σελ. 1 Β' μικροῦ.
 374) Νικολίου Μεθώνης ἔκθεσις περὶ ὀρθῆς πίστεως σελ. 95 Β' μικροῦ.

- 375) Νικολάου Μεθώνης ὁμολογία περὶ Ἁγ. Πνεύματος σελ. 95 Β' μικροῦ.
 376) » » κατὰ Λατίνων (ἐν Σαββάτω νηστείας κλπ.) σ. 125 Β' μικ.
 377) » » καὶ περὶ τεσσαρακοστῆς, γίμου Ἱερῶν καὶ γενεῶν
 σελ. 125 Β' μικροῦ.
 378) Νικολάου Μεθώνης σύνοψις τῶν τῶν Φωτίου σελ. 79 Β' μικροῦ.
 379) » » περὶ Σώματος καὶ Αἵματος σελ. 17 Β' μικροῦ.
 380) » » λόγος περὶ Ἁγίου Πνεύματος σελ. 233 Γ' μεγάλου.
 281) » » λόγος πρὸς Λατίνον κατ' ἀζύμων σελ. 245 Γ' μεγ. καὶ
 493 Δ' μεγ.
 382) Νικολάου Μεθώνης λόγος περὶ ἀζύμων πρὸς τοὺς αὐτοὺς σελ. 263 Γ' μεγ.
 283) » » Ἀπομνημονεύματα καὶ περὶ Ἁγ. Πνεύματος σελ. 1
 Δ' μεγάλου.
 284) Νικολάου Μεθώνης τῆς Λατίνων βλασφημίας καὶ περὶ Ἁγίου Πνεύματος
 σελ. 529 Δ' μεγάλου.
 285) Νικολάου Μεθώνης ἐπιγραφαὶ ἐτέρων συγγραμμάτων βιβλ. Matthei τῆς
 μονῆς Μόσχας σελ. 532 Δ' μεγάλου.
 386) Νικολάου Μεθώνης εἰς ἐξώφυλλον ἐσωτερικῶς σημειώσεις ἀριθ. 10 εἰς ἐ-
 λεύθερα φύλλα.
 387) Νικολάου Ὑδροῦντος κατὰ Λατίνων διὰ νηστείαν Σαββίτου κλπ. σελ. 275
 Γ' μεγάλου.
 388) Νικολάου Ὑδροῦντος περὶ τοῦ γάμου τῶν Ἱερῶν σελ. 277 Γ' μεγάλου.
 389) Νίκωνος Ἀρχιεπισκόπου Μοσχοβίας—Ρωσσίας πρὸς Πατριάρχην Παΐσιον
 σελ. 143 Β' μικροῦ.
 390) Πρὸς Νίκωνα Ἀρχιεπίσκοπον Μοσχοβίας—Ρωσσίας ὁ Πατριάρχης Παΐσιος
 σελ. 143 Β' μικροῦ.
 391) Σοιρνικαβίου προλεγόμενα καὶ ἄλλα γραφόμενα κατὰ Πάπα σελ. 695 Δ' μεγ.
 392) Ὅρει Ἁγίῳ τελουμένων δῆλωσις σελ. 429 Α' μεγάλου.
 393) Ὅρος τριῶν Ἱεραρχῶν, Συρίας Φιλοθέου, Ἀλεξανδρείας Ἰωακείμ, Ἱεροσο-
 λύμων Δωροθέου καὶ Ἀντιοχείας σελ. 199 Β' μικροῦ.
 394) Παΐσιος Κωνσταντινουπόλεως τῷ Πατριάρχῃ Μοσχοβίας Νίκωνι σελ. 150
 Β' μικροῦ.
 395) Παΐσιου Ρόδου ἐγκύκλιος σελ. 343 Β' μεγάλου.
 396) Παύλῳ Σοφιανῷ ἐπίγραμμα σελ. 426 Γ' μεγάλου.
 397) Παλαιολογίνης Κλεόπης βασιλείσης ἐπιτύμβιοι στίχοι λαμβικαὶ σ. 426 Γ' μεγ.
 398) Πανεπιστημίου Σύγκλητος ἅτι ἔπρεπε ν' ἀγοράσῃ τὰ χειρόγραφα ἀριθ. 44
 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
 399) Πατριαρχῶν κατάλογοι σελ. 206 Α' μεγάλου.
 400) Πατριαρχικὰ γράμματα σελ. 480 Β' μικροῦ.
 401) Παπαδοπούλου Κομνηνοῦ Νικολάου περὶ Πηγᾶ καὶ ἄλλων ἀριθ. 47 εἰς
 ἐλεύθερα φύλλα.
 402) Παπαδοπούλου Νικολάου (1641) περὶ μυστηρίων καὶ περὶ Κρουσίου Μαλα-
 ξοῦ καὶ Κούμα σελ. 59 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
 403) Παπαρηγοπούλου ἐχειρίδιον Φενικῆς ἱστορίας σελ. 313 Γ' μεγάλου.
 404) Πέτρος (μᾶλλον) Ἀντιοχείας πρὸς Πάπαν Ρώμης » » »
 405) Πλήθων ἡ Γεώργιος Γεμιστός σελ. 265 Β' μικροῦ.
 406) Πνεύματος Ἁγίου Λόγος σελ. 1 Α' μεγάλου.
 407) » » ἐκπορεύσεως σελ. 604 Γ' μεγάλου.
 408) Παπαϊωάννου Πλουτάρχου ἐπιστολὴ ἐκ χειρογράφου Μονάχου διὰ τὴν
 προσπάθειαν τῆς ἐνώσεως σελ. 729 Δ' μεγάλου.

- 409) Πρόγνωσις Θεοῦ ἀριθ. 66 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
 410) Προκοπίου χριστιανῶν σοφιστοῦ ἐπιστολὴ εἰς παρομιτῆν Σολομώντος σ. 451
 Γ' μεγάλου.
 411) Πρυτανείας Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐπιστολὴ πρὸς Ἀνδρόνικον σελ. 555
 Δ' μεγάλου.
 412) Ραδοῦλου Ἰωάν. Μιχαήλ βοεδόδα Οὐγγροβλαχίας (πρὸς τοὺς οἰκονομῶντας ἐν
 Ἀπωλονίᾳ Ρώσσης καὶ Ἑλληνίας) σελ. 51 Α' μικροῦ.
 413) Σάθαν Κων. ἀφορῶντα εἰς 14 φύλλα ἀριθ. 71 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
 414) Σημειώσεις περὶ Μητροφάνου Κριτοπούλου καὶ ἄλλων σελ. 595 καὶ 605
 Γ' μεγάλου.
 415) Σιλβέστρου Ἀντιοχείας ἐπιστολὴ πρὸς Μητροπολίτην Κυτίων Διονυσίου
 σελ. 641 Β' μικροῦ.
 416) Περὶ Σαρκώσεως τοῦ Κυρίου Λόγος παρ' ἀνωτάτου συγγραφέως σελ. 295
 Β' μικροῦ.
 417) Σουΐδα περὶ Διοδώρου, Θεοδώρου Ἀμασειᾶς καὶ Ραΐθου καὶ Στουδίτου
 ἀριθ. 27 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
 418) Σοφιανῶν Μιχαήλ εἰς τὸ περὶ ψυχῆς τοῦ Ἀριστοτέλους σελ. 484 Β' μικροῦ.
 419) Στουδίτου Μονῆς πρακτικὸν σελ. 649 Β' μικροῦ.
 420) Συρίγου Μελετίου βίος παρὰ Δοσιθέου σελ. 714 τέλος Δ' μεγάλου.
 421) Σωφρονίου Ἱεροσολύμων εἰς Γενέθλια Σωτήρος καὶ ἐπανάστειν Σαρακη-
 νῶν σελ. 452 Γ' μεγ.
 422) Σωφρονίου Ἱεροσολύμων ἐκ τῶν Συνοδικῶν σελ. 168 Β' μεγ.
 423) Τυπάλδου Κωνσταντίνου Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως Λόγος Ἀπὸς Νη-
 στεϊῶν σελ. 207 Β' μικροῦ.
 424) Ὑμνων Ἐκκλησιαστικῶν πραγματεία σελ. 585 Γ' μεγάλου.
 425) Ὑπουργεῖου Ἐξωτερικῶν ἔγγραφον πρὸς Ἀνδρόνικον σελ. 559 Δ' μεγ.
 426) Ὑψηλάντου Κομνηνοῦ Ἀθανασίου Κωνσταντινουπόλεως κατάλογος Πατρι-
 ἀρχῶν σελ. 567 Β' μικροῦ.
 4.7) Φιλοθελεφείας Ἀρχιερεῖς ἀριθ. 63 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
 428) Φιλοθέου ἐγκώμιον εἰς μάρτυρα καὶ περὶ νηστείας καὶ ἐλεημοσύνης σελ.
 449 Γ' μεγάλου.
 429) Φιλοθέου Κωνσταντινουπόλεως λόγος ἱστορικὸς πολιορκίας Ἡρακλείας
 παρὰ Λατίνων σελ. 367 καὶ 409 Γ' μεγ.
 430) Φιλοθέου Κωνσταντινουπόλεως λόγος εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ Σταυροῦ σελ.
 397 Γ' μεγάλου.
 431) Φιλοθέου Κωνσταντινουπόλεως ὁμολογία ὀρθοδόξου πίστεως σελ. 357 Γ' μεγ.
 432) Φιλοθέου Κωνσταντινουπόλεως βίος, πολιτεία καὶ ἐγκώμιον Ἰσιδώρου
 Κωνσταντινουπόλεως σελ. 385 καὶ 416 Γ' μεγάλου.
 433) Φιλοθέου Κωνσταντινουπόλεως λόγος εἰς Κυριακὴν Σταυροπροσκυνησεως
 σελ. 400 Γ' μεγάλου.
 434) Τὰ μετὰ τὴν Φλωρεντιανὴν Σύνοδον (ἄχι Ἰ. Βαλέκα) σελ. 693 Δ' μεγάλου.
 435) Φουρλάνδου Δανιὴλ ὑπόμνημα εἰς Ἀριστοτέλην σελ. 484 Β' μικροῦ.
 436) Φράν Φρατζίσκου ἐρωτήματα πρὸς μέγαν ρήτορα Μανουὴλ καὶ ἀπολογία
 ἐρωτηθέντος σελ. 255 Β' μικροῦ.
 437) Φωτίου κατὰ Λατίνων περὶ Ἁγ. Πνεύματος σελ. 487 Γ' μεγάλου.
 438) Φωτίου Σύμβολον πίστεως περὶ τοὺς μέλλοντας χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπους
 ἀριθ. 32 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
 439) Χαλκοκονδύλη ἀποσπάσματα διὰ τὰ συμβάντα ἐν Φερράρα σελ. 56 Δ' μεγ.
 440) Χαρὰς τόμος σελ. 743 Δ' μεγάλου.

- 441) Χειρόγραφα βιβλιοθήκης Ἁγίου Τάφου σελ. 234 Α' μεγάλο.
 442) Ἐπιγραφῶν χειρογράφων καὶ συγγραμμάτων ἀρίθμησις κατὰ Matthei σελ. 427 Δ' μεγάλο.
 443) Χειρόγραφον εἰς στίχους ἐμμέτρους σελ. 689 Δ' μεγάλο.
 444) Χειρόγραφα συγγράμματα ἀνέκδοτα ἀριθ. 45 εἰς ἐλεύθερα φύλλα.
 445) Χριστοφόρου Ἀγγέλου περὶ ἀδίκου μαστιγώσεως ἀριθ. 77 εἰς ἐλεύθερα φυλ.
 446) » » βιογράφια ἀριθ. 24 εἰς ἐλεύθερα φύλλα καὶ 739 Δ' μεγάλο.
 447) Χριστιανοὶ κατὰ κατηγορίας καὶ ἀριθμούς σελ. 179 Δ' μεγάλο.
 448) Χρυσάνθου Ἱεροσολύμων ὁμιλίαι ἐν Βενετίᾳ σελ. 744 Δ' μεγάλο.
 449) » » θέσεις τινές περὶ οἰκοδομῆς σχολείων σελ. 539 Γ' μεγάλο.
 450) Χρυσάνθον Ἱεροσολύμων ἐπιστολαὶ Σπανῶν διὰ τὸν θάνατον Μελετίου σελ. 633 Δ' μεγάλο.
 451) Ψελλοῦ πρὸς Μιχαὴλ Κομνηνὸν κεφάλ. θεολογικὰ ΙΑ' σελ. 344 Α' μεγάλο
 452) » » Πατριάρχην Ἀντιοχείας Αἰμιλιανὸν σελ. 579 Γ' μεγάλο.

Τὸ δι' αὐτοθυσίας ἀληθῶς συντελεσθὲν γιγάντιον ἔργον τῆς ἀντιγραφῆς τῶν ἐν βιβλιοθήκαις χειρογράφων παρὰ τοῦ Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου παρέμεινεν παραμερισμένον ἐν τοῖς ἐρμαρίοις τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ταξιαρχῶν, διότι παρὰ τοῖς χριστιανοῖς τὰ τελευταῖα ἔτη εἶχε δημιουργηθῆ κοινὴ σχεδὸν ἀντήληψις ὅτι αἱ Μοναὶ δὲν ὠφελοῦν! Οἱ μοναχοὶ ἀποκαρδιωμένοι, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ εὐρύτερος ἀντιλήψεως καὶ σοβαροὶ ἐπιστήμονες, οὐ μόνον δὲν ἐπεχείρησαν, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἐσκέφθησαν ὅτι ἔπρεπε τὰ ἐκ χειρογράφων ἀντίγραφα τοῦ μεγάλου μεσαιωνοδίου νὰ δημοσιευθῶσι καὶ νὰ ἐκδοθῶσι τύποις. Ἐχομεν ὅμως τὴν ἐλπίδα ὅτι ὅπως αἶμαι ποτε αἱ Μοναὶ ἐχρησίμευσαν ὡς τηλαυγεῖς φάροι τῆς μεταδόσεως τῶν φώτων τῶν γραμμάτων, τοιοῦτοτρόπως καὶ εἰς τὸ μέλλον καὶ ἡ σεβασμία καὶ ἱερὰ Μονὴ Ταξιαρχῶν ὅ' ἀναδείξῃ καὶ ἄλλους ἐφαιμίλους τοῦ Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ἱεροῦ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Περιοδικὸν σύγγραμμα: «Εὐαγγελικὸς Κήρυξ» Ἀθηνῶν . . . ἔτους 1866
 Ἐφημερὶς «Νέα Ἡμέρα» Τεργέστης . . . ἔτους 1863 ἀριθ. 653—655
 Ἐφημερὶς «Νέα Ἡμέρα» Τεργέστης . . . ἔτους 1872 ἀριθ. 873—879 καὶ 896
 «Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον» Βρετοῦ . . . ἔτους 1870 σελίς 41—50
 «Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία» Ἀν. Δ. Κυριακοῦ . . . τόμος Β' σελίς 366
 Περιοδικὸν σύγγραμμα «Θεολογία», Χρυσ. Παπαδοπούλου τόμος Β' σελίς 277
 Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαιδεῖα . . . τόμος Θ' σελίς 113
 Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν Ἐλευθερουδάκη . . . τόμος Δ' σελίς 428
 Ἐφημερὶς «Ἐρευνα», Αἰγίου . . . ἀριθ. 814 ἔτους ΚΣΤ'
 Ὁρθοσκευτικὴ καὶ Χριστιανικὴ Ἐγκυκλοπαιδεῖα . . . τόμος Β' σελίς 1209—1210
 Χειρόγραφα Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου ἐν Βιβλιοθήκῃ Ἱερᾶς Μονῆς Ταξιαρχῶν τόμοι ΣΤ'

ΤΟ ΘΑΥΜΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἡ Κρινιώ τ' Ἀσπροχέρη πῆρε τὸ μονοπάτι ποῦ ἔφερεν στὴν Παναγιά, ἕνα ἐκκλησιάκι ἀπάνω στὸν πουρναρόφυτο λόφο, σκαρφαλωμένο σὰν τζιτζικας, ἕνα τόσο δὲ ζουδι ἄχαρο κι' ἄσπρο. Ἐοπίσω ἡ γίδα της, τὸ καμάρι κι' ἡ φροντίδα της ἡ μοναδικὴ ἀργόσουρνε τὸ λαστιχένιο της κορμὶ ράθυμα καὶ νοχελικά. Εἶχε ξεμείνει ἡ Κρινιώ στὴ βοσκὴ κι' ἔκοβε τώρα γιὰ νὰ γλυτώσῃ κάμποσο δρόμο. Ὁ ἥλιος εἶχε κρυφτῆ πίσω ἀπὸ τὸ βουνὸ κι' ἀπὸ κεί κάτω δὲν ἔβλεπε παρὰ τὴν Παναγιά φωτισμένη κι' ἀπάνωθ' εἶχε ἰριδόχρωμη σὰν φτιασιδωμένη παλιόγρια τὴν καραφλὴ ῥάχη τοῦ ἄλλου βουνοῦ. Κι' ἤθελε νὰ ταχύνῃ γιὰ νὰ προφτάσῃ πάνω ἀπὸ τὴν Παναγιά τὴ δύση τῆ μυριόχρωμη. Ἀλλὰ δὲν ἔλπιζε πὼς θὰ τὸ καταφέρει. Ἡ ζεστὴ ἡμέρα τοῦ καλοκαιριοῦ εἶχε λαγγίψει τὸ κορμὶ της τῶν εἴκοσι χρόνων κι' ἔννοιωθε σὰν νάρκη σ' ὅλα της τὰ μέλη. Κι' ὄρο ἔκανε μέσα της νὰ μὴν ξαναβγάλλῃ τὴ γίδα τόσο μακρὰ στὸ ρέμμα τ' Ἀη—Ληὸς ποῦ τὴν πῆγε σήμερα.

—Μέρπα. Ἔ, Μέρπα!

Τὸ ζῶο ποῦ ξεμένοντας ξάφριζε βλαστάρια δῶ κι' ἐκεῖ σὰν νὰ κατάλαβε. Τὴν ἀκολούθησε στὸ μονοπάτι μὲ νοχελικὴν ἐγκαρτέρηση.

Ἡ γῆς ἔκαιγ' ἀκόμα ἀπὸ τὸ λιοπῦρι. Ἐβγαλε τὴ μαντίλα της ἡ Κρινιώ καὶ ξεκούμπωσε τὸ μποῦστο της γιὰ νὰ πάρῃ ἀέρα. Κάθε ἀγκωνάρι ποῦ ἀπάνταε τῆς ἔφερεν ἐπιθυμιά νὰ καθίσῃ. Ἀλλ' ἡ ὥρα ἦταν μετρημένη. Κι' ἀνέβαινε ἀγκομαχώντας.

Μόνο σὰν ἔφτασε στὴν Παναγιά στάθηκε, σκούπισε τὸν ἰδρῶτα μὲ τὴν παλάμη καὶ κουμπώθηκε. Ὁ ἥλιος πίσω ἀπὸ τὸ βουνὸ μόλις χανότανε. Δυὸ τρία σύννεφα κατὰ τὴ δύση χρύσιζαν στὸν φλογωμένο ὀρίζοντα. Ἐνα ἀνάλαφρο κῦμα δροσιάς ἀπλώνονταν τριγύρω. Ὡσπου δὲν φαινόταν πιά ἥλιος.

—Ἔ, Μέρπα!

Ἡ γίδα ἦταν δίπλα της. Θαύμασε ἄστοχα τὸ νευρώδη σβέροκο τοῦ καμαριοῦ της, τὸ γυαλιστερὸ τρίχωμα, τ' ἀγαθὸ βλέμμα. Ἀπὸ κάτω ἕνα κομμάτι τῆς δημοσιάς ξεχώριζε στὸ ἀχνὸ σύθαμπο ποῦ ἀρχιζε ν' ἀπλώνεται.

—Γιὰ σου, Κρινιώ.

Γύρισε. Πίσω ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά πρόβιλλε ὁ Νάσος ὁ ἀραβωνιαστικός της, ρωμαλέος καὶ ροδοκόκκινος μέσα στὴν καινούργια του τὴν ντριλίνη τὴ φορεσιά, ποῦ δὲν τὴν ἔβγαζε ἀπὸ πάνω του ἀπὸ τὴν ἡμέρα τοῦ ἀραβῶνα. Στὸν ὄμο τὸ δίκαννο. Ὅλο κυνῆγι ἦτανε. Κυνῆγι καὶ καφενεῖο. Δὲν ξαφνιασθήκε. Μόνο φοβήθηκε. Ἡ καρδιά της χτυποῦσε σὰν ἐδῶ καὶ πολλὴ ὥρα ποῦ τράβασε τὸν ἀνήφορο.

—Καλησπέρα σου.

Παρ' όλη την ξερή απάντηση ο άλλος κίνησε θαρρετά κατά πάνω της με το χέρι ανοιχτό για χαιρέτισμά. Μηχανικά έφερε τα δικά της χέρια πίσω.

Φοβότανε όλον τον κόσμο ή Κρινιώ και τους άντρες πού πολύ. Όρφανή από πατέρα απο έξη χρονών καινούδι έζησε με την μάνα της την Άσπροχέραινα περιωρισμένη στο σπίτι τους στην άκρη του χωριού. Κάτι είχε αφήσει ο γέρος, κουτσουδούλευς ή Άσπροχέραινα. Ζούσανε. Χάρης στο σπίτι δεν θυμάται να μπήκανε ποτές. Μα ούτε και λύπες. Το καλοκαίρι είχανε πολλή ζέστα και το χειμώνα κρυώνανε. Αυτό ήταν όλο. Γράμματα δεν έμαθε γιατί ούτε σχολείο είχε το χωριό ούτε ανάγκη τους είχανε. Αίγες συγγενείς μακρινές κι' ακατάδεχτες. Σουρτάφερα δεν είχανε. Φτώχη ζωή φτωχών ανθρώπων. Κι' εκείνο τ' αγριοκόριστο με τα χρόνια έφτασε να γίνει μια δημοφονία πού για δαύτη μίλαγαν σ' όλα τα γύρω χωριά. Άλλ' ή μάνα ήταν σκυλι μονάχο κι' ή κόρη απόνηρεστη κι' άθωα. Ούτε ήξερε καν πως ήταν δημοφονη και τι ήταν όμορφιά. Γιατι ποτές άντρα δεν κίτταξε στα μάτια για να το διαβάση. Κι' όσο πού πολύ την κοιτούσανε τόσο κι' αγρίευσε ή Κρινιώ. Έπερνε τα όρη με τη γίδα, ξάπλωνε κάτω από τα δέντρα σαν έλαμπε ο ήλιος κι' άλλη δεν είχε συλλογή.

Ο μόνος άντρας πού είχε το ελεύθερο να μπαίνει σπίτι τους ήταν ο παπά—Μηνάς, ο αγαθός και φλύαρος εφημέριος του χωριού πού μοίραζε την ώρα του στα χτήματά, την εκκλησία του και τους χωριάτες. Χωράτευε ο παπας κι' της ανέβαινε το αίμα στο κεφάλι της Κρινιώς. Και τίποτα δεν είναι από ό,τι της έλεγε. Όχι και καλά πράγματα δά. Όσφραίνονταν τον πειρασμό ή μάνα της, ή Παναγούλα τ' Άσπροχέρη και την έδιωχνε.

—Άει θυγατέρα να ιδής το ζώ.

Το ζώ θα μηνύκαζε γαλήνια σε κάποια ισκιερή γωνιά και δεν έδινε κανένα άλλο σημείο ζωής. Και δός τον χάχανο ο παπας.

Έτσι κατάφερε να μισήση ή Κρινιώ τον παπά. Και το σχέδιο πήρε όλους τους άντρες. Κι' έφτασε τα δεκαεφτά φιλύποπη για το τίποτα κι' έχθρος δηλωμένος του άλλου φύλου.

Όσοθ—Κυριακή του Θ' μήνα ήτανε—ήρθαν και δυο γυναίκες στο σπίτι χωριανές μ' έναν άντρα μαζί. Μεγάλο γεγονός. Ταράχθηκε ή Κρινιώ σαν είδε να ταραξεται κι' ή Άσπροχέραινα, περηφάνη συνήθως κι' ανεξίτηχνιαστη. Πήρε τη γίδα και τραβήξε γι' έξω. Μα μαύρα φιδιά την τρώγανε. Ξανακουβαλήθηκε νορίς—νορίς.

Η Άσπροχέραινα μόνη κουτσουμαγέρεσε στο μαύρο τζάκι χάμω. Γύρισε, είδε την κόρη της πώμπαινε.

—Θυγατέρα σ' άραβώνιασα με το Νάσο του Ρηγόπουλου. Κακά σου στέφανα και καλή ζωή!

Και πριν προφτάση ή θυγατέρα να τοποθετήση την εκκληξή της

—...Τάρμεξες το ζώ;

Το ζώλα σιγότριζαν καθώς ή Άσπροχέραινα με τη μάσα ανάδευε τη φωτιά. Και της Κρινιώς κοπήκανε τα γόνατα.

Τι το ήθελε μαθές τον άντρα; Μπας και δεν ήταν καλά με την γίδα της και τα πουρνάρια; Τώφερε από δά, τώφερε από καϊ. Μα δεν έβρισκε το λόγο. Άλλ' ούτε τότε ούτε ποτέ τόλμησε να ρωτήση τη μάνα της. Η ανατροφή της κυρά Παναγούλας δεν επέτρεπε συζητήσεις και από παντός αντιρρήσεις. Και την άλλη Κυριακή, ζαλισμένη, θλιμμένη και φτωχή, με καινούργιο φουστάνι και ένα βάρος στην ψυγή γίγαν τ' άραβωνιάσματα επίσημα και πλούσια. Ηρθε το σόι του γαμπρού και το δικό τους το μεγαλοστεκούμενο. Κι' ο Νάσος με το νερίλιό του το καινούργιο καμάρωνε κι' εκλιπαρούσε ένα βλέμμα. Μα ούτε αυτόν ούτε κανένα είδε. Ούτε το δαχτυλίδι πού της φόρεσαν. Ούτε των θειάδων της—των ίσαμε τότε άγνωστων—τα προστατευτικά χαμόγελα. Τα μάτια της ήταν πάνω—κάτω, διαρκώς βουρκωμένα.

Κι' ως τον Αύγουστο κράταε αυτό το βιολί. Κάθε Κυριακή ο Νάσος έρχόταν σπίτι, έτρωγε το γλυκό του κουβέντιαζε με τη μάνα της κι' αυτή, πιστή κι' υπάκοη στις οδηγίες της Άσπροχέραινας, καθόταν δίπλα του. Και σαν έφτυγε κατέβαινε στο περιβόλι και καθότανε δίπλα στη γίδα της. Με τώνα χέρι τη χάιδευε και τ' άλλο σφόνγιζε ένα—ένα τα δάκρυα.

Ούτε το Νάσο είχε καταφέρει να συμπαθήση ούτε την ιδέα του γάμου να χώση στα κεφάλι της.

Και σαν τον είδε τώρα εκεί στην έρημιά γάρχεται άπάνω της και τον αντίκουσε κατάμματα για πρώτη φορά, τρομάρα της ήρθε. Έκείνο το μάτι! Βοήθα Χριστέ! Τραβήξε τα χέρια πίσω. Της έπιασε το μπράτσο αποφασισμένος κι' άνυπόμογος. Τραβήχτηκε άπότομα και τώβαλε στα πόδια. Γρήγορη σαν ξαρκάδι κατέβηκε το μονοπάτι πού πριν από λίγο ανέβηκε. Ο τρόμος της έδινε φτερά. Μόνο σαν πάτησε στη δημοσιά, στάθηκε. Κίτταξε άπάνω. Τίποτα δεν κουνιότανε. Μόνο ή καρδιά της χτυπούσε δυνατά. Η καρδιά της και ή καρδιά της εκκλησιάς του χωριού. Θυμήθηκε πως ήταν Σάββατο. Έκανε το σημείο του σταυρού και κάθισε σε μια πέτρα. Η συγκίνηση και ή προσπάθεια έκαμαν το χέρος τους μίνι μάνι. Σαν να λαγοκομήθηκε κομματί. Γιατι, όταν ένα παραέγρο ούρλιαχτό την ξύπνησε, ήταν έντελώς ήρεμη.

Δίπλα της ένα αυτοζίντο σταματημένο πού ή τρομπέτια του χαλαύσε τον κόσμο επίμογα. Γύρω σκοτάδι έξον από το κομματί του δρόμου πού φωτιζαν τα φώτα τ' άμαξιού.

—Ε, θεά. Είναι μακριά ή πόλη;

Ήταν αλλοιώτικη ή φωνή κι' ή στρογγύλα ή τρομπά είχε λουφάξει. Τώρα αληθινά φοβήθηκε ή Κρινιώ. Εκείνη ή έρημιά, τέτοιο σκοτάδι και τέτοια παρέα! Ήταν έτοιμη να το βάλει στα πόδια. Άλλά δεν πρόφτασε

νά κάμη βήμα. Ἡ πόρτα τοῦ ἀμαξιοῦ ἀνοίξε κι' ἕνας ἴσκιος στάθηκε μπροστά της. Δοκίμασε νὰ ἀντιμετώπιση τὸν νέο κίνδυνο κατὰ πρόσωπο. Στὸ διάχυτο φῶς τῶν φάρων εἶδε ἕνα λαμπερὸ βλέμμα καὶ ἕνα γλυκὸ χαμόγελο. Κι' ἐκεῖνος τὴν εἶδε.

Τὸ χαμόγελο ἔσβυσε.

—Συγνώμη, ψιθύρισε σχεδόν. Σᾶς πέρασα γιὰ γιὰ. Ἄλλα τέτοια ὦρα...

Τὸν κύτταξε γοητευμένη. Καὶ τὴν κύτταξε ἐκπληκτος. Κι' αὐτὸ ὦρα πολλή.

—Λοιπόν; συνῆρθε πρώτος. Εἶναι μακρὰ ἢ πόλη;

—Τέσσαρες ὄρες, μουρμούρισε ἢ ἄλλη. Τέσσαρες ὄρες... μὲ τὰ πόδια.

Οἱ λέξεις βγήκανε κομπιαστά. Κι' ἡ καρδιά της χτυποῦσε παρὰ ξένα.

—Κάθεστε ἐδῶ κοντά;

Τοῦδειξε κατὰ τὸ δρόμο.

—Στὸ πρῶτο χωριό; Εἶναι μακρὰ;

Ἔκαμε ναι μὲ τὸ κεφάλι.

—Τότε θὰ σᾶς πάω ἐγώ. Ἔλα.

Κι' ἐπειδὴ τὴν ἔβλεπε νὰ διστάζη, τὴν τράβηξε ἑλαφρὰ ἀπὸ τὸ χέρι σὰν παιδάκι. Δὲν ἤθελε καμιὰ δύναμη νὰ ἀντισταθῇ. Λὲς κι' ἐκεῖνο τὸ μαλακὸ καὶ θερμὸ χέρι ποὺ κρατοῦσε τὸ δικό της, διωχέτευστὸ κορμί της μιὰ ἄγνωστη κι' ἡδονικὴ παράλυση. Βρέθηκε δίπλα στὴν θέση τοῦ ὀδηγοῦ, ἀνάμεσα σὲ μιὰ ἔντονη ἀτμόσφαιρα βενζίνης καὶ γοητείας. Τὰ μακρὰ ἄσπρα δάκτυλα πασπάτεψαν κουμπάκια καὶ μοχλοῦς. Τὸ θεριὸ μούγκρισε καὶ γύρω ἀφέντευστὸ σκοτάδι... Κι' ὕστερα δὲν θυμήθηκε ἄλλο.

Ἦταν συνῆρθε τελείως, ὁ ξένος ἔπαιζε μὲ τὰ ἴδια κουμπία.

Ἡ μηχανὴ μούγκριζε καὶ οἱ φάροι σκίζαν ἕνα κομμάτι νύχτας ἐρευνητικά. Ἔπεσε πίσω, σὰν τὸ ἀμάξι ξεκίνησε. Αὐτὸ ἦταν.

—Ὁχι, ὄχι, φώναζε. Στάσου. Θὰ κατέβω.

Ἐνα τράβηγμο τοῦ μοχλοῦ. Τὸ φρένο ἔτριξε. Τὴν κύτταξε ἐκπληκτος καὶ σήκωσε τοὺς ὤμους. Ὅμως δὲ τὸν εἶδε. Βιαζόζαν νὰ κατέβῃ. Μὲ τὸ ἕνα πόδι κατὰ γῆς ἐνοιωσε τὸ χέρι του νὰ σφίγγῃ τὸ δικό της. Γύρισε καὶ τοῦ χαμογέλασε. Δυὸ σειρὲς ἄσπρα δόντια ἀπάντησαν στὸ χαμόγελό της.

—Γεῖά σου μικρούλα!

Ἔκαμε ἕνα φιλικὸ κίνημα τοῦ κεφαλοῦ. Τὸ στιλπνὸ ἀμάξι ξαναμούγκρισε καὶ γλύστρησε ἀπότομα στὸν πλατὺ δρόμο.

Σιγὰ—σιγὰ τὸ χαμόγελο ἔσβυσε ἀπὸ τὰ χεῖλη της. Καὶ τὸ φῶς τῶν φάρων χάθηκε στὴν πρώτη καμπή. Ἄλλ' ἢ καρδιά σκιροῦσε στὴν ἀμυδρὴ ἀνάμνηση τῆς εὐτυχίας.

Ἀνάλαφρη καὶ θαρραλέα ἀκολούθησε τὸν ἴδιο δρόμο. Ἄλλη μιὰ

φορὰ εἶδε ἕνα κομμάτι τοῦ βουνοῦ φωτισμένο. Κι' ὕστερα ἕνα λαμπερὸ φεγγάρι ὀλόγιομο βγήκε γιὰ νὰ τῆς δείξῃ τὸ δρόμο.

—Μὲ πῆρε ὁ ὕπνος, μάννα.

Ἡ κυρὰ Παναγοῦλα ἢ Ἀσπροχέραινα ἀκούμπισε τὴ ρόκα της καὶ πῆρε τὴν καντήλα νὰ τὴν ἀνάψῃ. Κακὸ δὲν πέρασε ἀπὸ τοῦ νοῦ της. Ὅπως κι' ἄλλες φορὲς, κι' ἀπόψε ἢ γίδα ἦρθε νωρίτερα καὶ μόνη. Ἄλλ' εἶχε τὴν ἐμπιστοσύνη της ἢ κόρη.

Καὶ τὴν ἄλλη μέρα, Κυριακὴ, σὰν σιγύρισαν τὸ σπιτι ντύθηκε κι' ἡ κόρη μὲ τὸ καινούργιο φόρεμα. Τὴν κύτταξε ἢ μάννα ἑλαφρὰ ἐκπληκτῆ.

—Θάρθεῖς κι' ἐσὺ στὴν λειτουργία;

Ἡ Κρινιὸ μούρμούρισε μιὰ κατάφαση.

Κι' ὅπως γύριζε τὸ κλειδί στὴν δξόπορτα, γύρισε ἢ κόρη κατὰ τὴ μάννα.

—Γιὰ πότε 'κειὸ τὸ στεφάνι, μωρ' μάννα;

Τὴν ξανακύτταξε πρὸ ἐκπληκτῆ ἢ Ἀσπροχέραινα. Ὅστερα, σὰν καλοσκέφτηκε, ἔκαμε τρεῖς φορὲς τὸ σταυρὸ της καὶ φίλησε τὴν κόρη δυὸ φορὲς.

Πῆρε τὸ κλειδί ποὺ τῆς ἔτεινε ἢ κόρη καὶ ξεκίνησε μπροστὰ μὲ τὸ κεφάλι ψηλὰ κι' ἕνα ἴχνος γέλοιου στὴν ἄκρη τῶν χειλιῶν. Ἡ Παναγιὰ ἢ Μεγαλόχαρη—ξανάκαμε τὸ σταυρὸ της—ποὺ γύριζε μεθαύριο στὶς τρεῖς συνώνυμὲς της ἐκκλησίας τῆς περιφερείας—εἶχε κάμει τὸ θαῦμά της!

Κι' ἢ κόρη ἀκολούθησε συλλογισμένη.

ΚΡΑΤΗΣ ΔΑΝΗΛΟΣ

DEPART...

Στὸν ἀγαπητὸ μου φίλο ποιητὴ
Χρήστο Δαπεργόλα τ' ἀφιερώνω

Καλέ μου φίλε, τὸ καράβι
στὸ γαλανόμορφο γυαλὸ
προσμένει—νά! το—μ' ὑποσχέσεις
γιὰ τὸ ταξίδι τὸ καλό...

Γιὰ σὲ στὰ μακρὰ ἀχνοχαράζουν
νέοι κόσμοι, κύρα, φωτεινοί...
Σκούπισ' τὸ δάκρυό σου... κι' ἀκλόουθα
τοῦ πλάνου νόστου τῆ φωνή...

Μικρὸ 'ναι τῶμορφο νησί μας
γιὰ τὰ πλατεῖά σου ἰδανικά
κι' ὄλα ἐδῶ—πέρα σοῦ φαντάζουν
μονότονα καὶ πληχτικά...

Σὰν μεθυσμένο ποντοποῦλι
πάνω ἀπὸ χῶρες κι' ὠκεανούς
ἄσ' τὴν ψυχὴ σου ν' ἀγκαλιάσει
κάποιους σου πόθους πλανερούς...

Καλέ μου φίλε, τὸ καράβι
προσμένει—νά! το—στὸ γυαλὸ
χιμαρικό γιὰ νὰ σὲ πάρει
πρὸς τὸ «Ἐλντοράντο» τὸ τρελλό.

Κορφοί

ΣΠΥΡΟΣ Χ. ΠΑΥΛΙΝΕΛΗΣ

ΤΟ ΤΡΙΜΗΝΟΝ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΞΗ

Στά όσα έγραψε ό σεβαστός λογοτέχνης κ. Γιάννης Βλαχογιάννης στη «Νέα Έστία» (τεύχος 287, 1 Δεκεμ. 1938, σελ. 1633) για τό έπεισόδιο του Παπαδιαμάντη που περάστηκε σ' ένα διήγημα δημοσιευμένο στα «Άχαικά» (τεύχος 5, Άπρίλιος 1938, σελ. 15) νομίζω πως έχω τήν υποχρέωση για τήν ιστορία και προπάντων για τήν τάξη να δηλώσω πως δέν όφείλεται στη δική μου φαντασία. Άν είνε φανταστικό, τό γέννησε ή φαντασία του μακαρίτη Σπήλιου Πασαγιάννη. Έκείνος τό είχε διηγηθεί σ' ένα κοινό μας φίλο—για τήν άκριβεια στην Άμερική, που βρισκόντουσαν μαζί, στα 1908. Ό τελευταίος μου τό διηγήθηκε λίγα χρόνια άργότερα, σέ άνύποπτο χρόνο, όταν είχαν πεθάνει και ό Παπαδιαμάντης και ό Πασαγιάννης. Τό κράτησα στη μνήμη μου περισσότερο από είκοσι χρόνια, μήν άμφιβάλλοντας για τή γνησιότητά του, και έπειδή ένόμισα πως άξιζε κάπου να μείνη, σάν πολύ διαφωτιστικό για τό χαρακτήρα του μεγάλου μας διηγηματογράφου, τό πέρασα εκεί μέσα, χωρίς καμμιά πρόθεση να επιδείξω Παπαδιαμαντογνωσία. Τώρα ό κ. Βλαχογιάννης τό λέγει για φανταστικό. Πιθανόν. Έγώ όμως τό βρίσκω τόσο πιθανοφανές, και ή πιθανοφάνειά του ένισχύεται τόσο άκριβώς από τά γραφόμενα του κ. Βλαχογιάννη, ώστε θ' άπορούσα άν ήτανε δυνατό να άποδειχθί έφεύρεση, γιατί μιá τέτοια έφεύρεση θ' άξιζε περισσότερο από τήν πραγματικότητα. Όπωςόποτε όμως ούτε αυτήν τήν τιμή διεκδικώ.

Πώς ό Παπαδιαμάντης δέν έβαζε ποτέ άπλοϊκούς άνθρώπους μαζί του στο τραπέζι, άς μου έπιτρέψη ό κ. Βλαχογιάννης να μήν τό παραδεχθώ χωρίς συζήτηση. Ό ίδιος ό Παπαδιαμάντης γράφει σέ διήγημά του, που είνε μάλλον περιγραφή σκηνης καθημερινής ζωής, (Πατέρα στο σπίτι) : «Συνέβαινε καθ' έσπεραν να κάθηναι εις τό μικρόν εκείνο παντοπωλείον τής όδοϋ Σ(αρρη), κατά τήν δυτικήν έσχατιάν τής πόλεως επί ήμίσειαν ώραν και πλέον συνομιλών με δύο ή τρεις φίλους μου πίνοντας τό όρεκτικόν των εις τό μικρόν μαγαζέιον, ένίοτε δε να λαμβάνω εκεί τό λιτόν δείπνον μου». Δέν πιστεύω να πήγαινε εκεί ό μακαρίτης κάθε βράδυ και να ξεμενε τόσην ώρα κουβεντιάζοντας... από μακριά με τους κουτσοπίνοντας φίλους του, ώστε να καταντή πλαστογραφία τής ιστορίας άν ειπή κανένας πως του άρεσε ή συντροφιά άπλοϊκών ανθρώπων.

Ός για τά μακριά μαλλιά και τά άλλα έφόδια έξωτερικής έμφανίσεως των λογοτεχών τής περασμένης γενεάς, εκτός που είχα μπροστά μου τήν εικόνα του μακαρίτη Πασαγιάννη σάν έγραφα (άπ' αυτόν και τήν παρέα του, θαρρώ, έκόλλησε τό παρατσούκλι «μαλλιαροί» ό άλλος μακαρίτης Γιάννης Κονδυλάκης στοϋς όπαδούς του δημοτικισμού), όσο θυμούμαι, εκείνη τήν έποχή όλοι οί λόγοι, άκόμα και οί αναμφισβήτητοι φίλοι του Παπαδιαμάντη, Καρκαβίτσας, Χατζόπουλος κ.λ.π., ποιός λίγο ποιός πολύ, δέν είχαν άσογη νοικοκυριστική έμφάνιση. Έξαίρεση, άν δε γελιέμαι, έκανε ό κ. Βλαχογιάννης.

Τελειώνοντας μιá για πάντα αυτήν τήν ιστορία και τήν κατάχρηση τής φιλοξενίας σας άς μου έπιτραπή να αναφέρω λίγα λόγια του Παπαδιαμάντη. «Άδύνατον και περι τό έλαχίστου συμβάντος να γνωσθί, είτε εις τους συγχρόνους είτε εις τους μεταγενεστέρους, ή άκριβής αλήθεια. Και δέν πρέπει να υπάρχουν άλλα αλήθη ειμή όσα... δέν συνέβησαν.»

M. Zyr.

Η ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΜΑΣ ΚΙΝΗΣΗ

Με πολλή εύχαρίστηση παρακολουθήσαμε τό ζωνρό άντίκτυπο που είχε στην κοινωνία μας και τόν τύπο τό θέμα που άνεκινήσαμε και γι' αυτό έκάναμεν ειδική έρευνα : που όφείλεται ή πνευματική μας άκνησία και με ποια μέσα θα άποκτήσουμε πνευματική κίνηση. Βλέποντας πως ή άπήχηση αυτή εξακολουθεί έντονη άκόμα, έπιφυλασσόμαστε να ποϋμε σ' άλλο τεϋχος τή τελική μας γνώμη στο όλο αυτό ζήτημα που συγκεντρώνει σήμερα τό ενδιαφέρον των διανοουμένων τής πόλεως μας. Στο μεταξύ δέν κρίναμε άστοχο να δημοσιεύσουμε έδω δυό από τά πολλά γράμματα που μας έστειλαν άναγνώστες μας για τό ζήτημα αυτό με κριτική των κρίσεων που γραφτήκανε στο προηγούμενο τεϋχος μας. Τό πρώτο γράμμα άνήκει στη γνωστή συγγραφέα συμπολίτισσά μας δίδα Μούλα Κοτσέτου που τά τελευταία χρόνια μένει στην Άθήνα. Τό γράμμα της είναι πολύ άξιοπρόσεχτο :

«... Μά τι βλέπω ; Γιατί τόση μεψιμοιρία και άποκαρδίωση για τό πνευματικό επίπεδο του Πατρινού κοινού ; Πνευματική κρίση στη Πάτρα ; Μά κι' ή πρωτεύουσα, τό κλεινόν άλλοτε άστου, δέν πάσχει άπ' τήν ίδια άρρώστεια ; Βρίσκετε πως τό κοινό τής πρωτεύουσας είναι σέ καλλίτερη μοίρα άπ' αυτή τήν πλευρά ; "Όταν ξεοδεύεται τό «Ρομάντζο», ό «Κατσαντώνης» κι' οί άλλες παλιοφυλλάδες σέ χιλιάδες άντίτυπα και κιτρινίζουν στις προθήκες των βιβλιοπωλείων αξιόλογα έργα των καλλιτέρων λογοτεχνών μας, όταν χειροκροτούνται αι διάφορες βελουδένιες, μεταξένιες, λουλουδένιες έπιθεωρήσεις... και περνάει άπαρατήρητη «Φρενίτις» για να αναφέρω από τά τελευταία έργα, όταν οί αίθουσες των διαλέξεων γεμίζουν μόνον δια προσκλήσεων... και πιό πολύ από τό γυναικείο φύλο, που πάει άπλώς να σκοτώσει λίγη ώρα, όταν οί πελάτες και των δυό βιβλιοθηκών μας μετροϋνται στα δάχτυλα όταν και τόσα άλλα όταν που δείχνουν τήν τελεία, άδιαφορία του κοινού. Και δέν είναι πνευματικός ξεπεσμός τό άλληλοφάγωμα των διανοουμένων μας, ή αυτοδιαφήμιση και ό θεατρινισμός ;

Είναι γενική λοιπόν ή πνευματική κρίση στον τόπο μας και όχι ειδικά στην έπαρχία. Μονάδες πνευματικές μονάχα υπάρχουν, τόσο στην έπαρχία όσο και στην πρωτεύουσα. Σε τοϋτο μάλιστα διαφέρουν, ότι οί μονάδες τής πρωτεύουσας βρήκαν και κάποιο παρελθόν, βρήκαν κάτι έτοιμο, τελευταία ήρθε κι' αυτό τό κράτος άρωγό. Οί μονάδες τής έπαρχίας παλεύουν μόνες τους να δημιουργήσουν κάτι και γι' αυτό είναι διπλά άξιέπαινες.

Τό Πατρινό κοινό συγκρινόμενο μαϋτό τής πρωτεύουσας είναι πνευματικώτερο. Είναι πολύ μάλιστα έκλεκτικό και ίσως ή έκλεκτικότης αυτή τό κάνει δειλό και άτολμο, σέ έκδηλώσεις. Δέν άνέχεται τήν μετριότητα. Μη λησμονάτε ότι τό Βασιλικό είδε ήμέρες δόξας στην Πάτρα και οί θίασοι τής πρόζας στην Πάτρα τρέχουν να βελτιώσουν τά οικονομικά τους. Ξαίρει και εκτιμάει τό καλό θέατρο, τήν καλή μουσική, τόν καλό όμιλητή. Δέν είναι αυτό δείγμα τής πνευματικής του άνωτερότητας ; Η πάστα είναι καλή, έργο των μονάδων είναι να τό σπρώξουν μπροστά, να του διώξουν τήν ύπνηλία του κλίματος... εάν ύπάρχη...

Η Πάτρα έχει γερά πνευματικά στοιχεία. Στη μουσική μάλιστα άντιπροσωπεύεται επάξια. Αυτά τά στοιχεία άς μαζευτούν κι' άς άποτελέσουν τόν πρώτον πυρήνα. Είμαι βεβαία πως γρήγορα θα τό άποτελέσουν γιατί πνίγονται και θα ζήτουν λίγο άέρα από κοινήν ανάγκη. Τόσες φορές τό έδειξαν σέ χρόνια περασμένα. Τί κι' άν οί προσπάθειές τους δέν στέφθηκαν από έπιτυχία ; Οί προσπάθειες δέν έπαψαν να είναι προσπάθειες ! Οί προσπάθειές τους έδειξαν ότι είναι όργαν-

σμοί με ζωτικότητα πάντα ξαναοιωμένη. Κι' αυτή ή ζωτικότητα. σās σπρώχνει τόν ένα πρὸς τόν άλλον. Μὲ εὐχαρίστησή μου βλέπω σ' αὐτὰ πού διάβασα στὸ τελευταῖο τεῦχος τῶν «Ἀχαϊκῶν» πὼς ὅλα τὰ γερὰ στοιχεῖα εἶναι πρόθυμα νὰ δώσουν τὰ χέρια γιὰ ἕνα καινούριο πνευματικὸ ξεκίνημα. Μα' κρυὰ οἱ ἐγώισμοι κι' οἱ μικροφιλοδοξίες... Τὸ «Αἰὲν ἀριστεύειν», ἡ ἀταβίστικη αὐτὴ σφραγίδα τῆς φυλῆς μας, μακρὰ. Οἱ μονάδες γιὰ τὸ κοινὸ καλὸ ! Οἱ μονάδες ἔσπρωξαν τοὺς λαοὺς μπροστὰ καὶ δημιούργησαν πολιτισμοὺς !

Σεῖς οἱ μονάδες τῆς Πάτρας σχηματίστε τὸν πρῶτον πυρῆνα πρῶτα ! Καὶ τότε θὰ βρῆτε τὸν τρόπο καὶ τὰ μέσα πού θὰ συμβάλουν στὴν πνευματικὴν ἐκδήλωση τῆς ἁμορφῆς νύμφης τοῦ Πατριάκου, αὐτὴ εἶναι ἡ ταπεινὴ μου γνώμη.

Τὸ ἐπόμενο γράμμα ἀνήκει στὸ συμπολίτη κ. Νῶτη Νησιώτη :

«Διάβασα ποσοεχτικὰ στὶς στήλες τῶν «Ἀχαϊκῶν» τίς γνώμες, σκετικὰ μὲ τὴν πνευματικὴν κίνηση στὴν πόλη μας, ἐκείνων, πού ὑπονοεῖται, πὼς ἔχουν ἔγκυρη γνώμη γιὰ τὸ ζήτημα πού καταπιάστηκαν. Καὶ θάπρεπε, λογικά, νὰ καταλήξω σ' ἕνα συμπέρασμα. Ὁμολογῶ, πὼς δὲν κατέληξα σὲ κανένα. Διεπίστωσα, ἀπλῶς, πὼς ἀπ' ὅλες τίς πλευρὲς λείπει ἡ πίστη, ἡ ἐνεργητικὴ κριτικὴ κι' ἡ ἀντίληψη τοῦ καθήκοντος. Βρίσκω ὀρθὲς μερικὲς σκέψεις, κρίσεις καὶ ὑποδείξεις πού διετυπώθησαν. Καὶ πιὸ περισσότερο, μελετημένες, προσεχτικὲς, παρατηρητικὲς καὶ καθολικότερες τοῦ κ. Χ. Κακούρη. Ἐκεῖ πού διαφωνῶ, τ' ἀποκρούω ὀλότελα, εἶνε ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς γνώμης, ὅτι γιὰ τὸ πνευματικὸ κατάντημα τοῦ τόπου μας, φταίει... τὸ ὑγρὸ κλίμα τῆς πόλης μας. Ἄν παραδεχόμαστε μιὰ τέτλια ἀποψη, θάμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ ξηγήσουμε πὼς στὰ βορεινὰ κλίματα μὲ τὴν ὑγρασία τοὺς βγῆκαν τ' ἀριστουργήματα τῆς Τέχνης—σ' ὅλους τοὺς κλάδους καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα στὴ λογοτεχνία. Ἄπεναντίας, αὐτὲς οἱ κλιματολογικὲς συνθήκες σὲ συνδυασμὸ μὲ τίς ψυχικὲς καὶ φυλετικὲς διαθέσεις μᾶς ἔδωσαν τὰ ἔργα ὄλων τῶν γνωστῶν καὶ μεγάλων βορειῶν τεχνιτῶν τοῦ λόγου.

Ἄπαράδεχτος, κατὰ τὴν ταπεινὴ γνώμη μου, κι' ὁ ἄλλος ἰσχυρισμὸς, πὼς φταίει ὁ... κερδῶδες Ἑρμῆς. Ἄπὸ ἐμπορικώτατες πόλεις ξεπήδησαν φημισμένοι τεχνίτες τοῦ Λόγου, τοῦ χρωστήρα, τῶν πλαστικῶν εἰκόνων κ.λ.π. Ἄν θέλαμε ν' ἀραδιάσουμε ὀνόματα, βρῖοκαμε ἀρκετὰ κι' ἀμέσως. Ἐκτὸς ἂν παραδεχτοῦμε πὼς ἡ Πάτρα κάνει ἐξαίρεση στὸν κανόνα. Αὐτὸ εἶνε ἄλλο... Διαπιστώνουμε κοὶ παραδεχόμαστε ἀναντίρρητα πὼς στὴν Πάτρα ὑπάρχει καὶ παραυπάρχει πνευματικὴ στεριότητα, ἀνατηρία καὶ πιὸ πολὺ ἀκίνησια. Σ' αὐτὸ ὄλοι εἴμαστε σύμφωνοι. Κι' ἀφοῦ εἶνε ἔτσι, πολὺ λογικὸ νὰ ἀναζητᾶμε καὶ νὰ ρωτᾶμε : «Τί φταίει», κι' ἀκόμη, νὰ ἐρευνᾶμε τίς αἰτίες καὶ νὰ προσπαθοῦμε νὰ βροῦμε τὰ μέσα, γιὰ τὴ θεραπεία τοῦ κακοῦ.

Ἐκεῖνο πού ἔχω προσέξει χρόνια, σὲ κάθε τέτλια προσπάθεια πού γίνεται, εἶνε πὼς οἱ ἀναζητητὲς καὶ ἐξεταστὲς αὐτοί, ἀντὶς νὰ ἀναμετρᾶνε τίς δικὲς τους ἱκανότητες καὶ νὰ τίς προσφέρουν ἀπλόχερα γιὰ τὴν ἀρχὴ τοῦ σκοποῦ, μιλᾶνε γενικὰ καὶ ἀφηρημένα. Πρέπει νὰ γίνε ἐτοῦτο, ἐκεῖνο, τ' ἄλλο... Ἐσύ, τί μπορεῖ νὰ προσφέρεις ; Ἐσύ, πρῶτα, ἐσύ !... Κι' ἂν δὲν μπορεῖς νὰ προσφέρεις κάτι, ποῖός εἶσαι τοῦ λόγου σου, πού λὲς τί πρέπει νὰ κάνω ἐγώ ;»

ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΕΤΟΣ

Νομίζουμε ὅτι ἀρκετὰ περιαυτολογήσαμε στὶς σελίδες αὐτὲς γράφοντας γιὰ τὴν προσπάθειά μας. Μὰ ὅ,τι γράψαμε, δὲν ἦταν αὐτοδιαφήμιση ἦταν καὶ εἶναι προπαγάνδα γιὰ τὸν ἠθικὸ καὶ πνευματικὸ σκοπὸ τῆς ἐκδόσεώς μας πού δὲ θὰ παύσουμε νὰ τονίζουμε ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ εὔρη ἀπήχηση παντοῦ, ὄχι μονάχα σὲ κείνους πού ἀσχολοῦνται μὲ τὴ φιλολογία καὶ τὰ γράμματα, μὰ καὶ

σὲ κάθε μορφωμένο ἄνθρωπο πού οἱ φιλολογικὲς καὶ πνευματικὲς ἀνησυχίες εἶναι στοιχεῖο τῆς ζωῆς του καὶ τῆς δράσεως. «Γιὰ κάτι καλλίτερο ἔχουμε γεννηθῆ» σύμφωνα μὲ τὴν περιώνυμη φράση τοῦ Σίλλερ. Ἡ τέχνη, τὸ πνεῦμα, ἡ φιλολογικὴ ἐπασχόληση καὶ δημιουργία εἶναι σημάδια πολιτισμοῦ, εἶναι δείγματα ζωῆς. Τὰ «Ἀχαϊκὰ» γιὰ αὐτὸν τὸν προορισμὸ ἐτάχθησαν καὶ ἀφιερῶνουν τίς λίγες τους καὶ ἀσθενικὲς δυνάμεις. Προχωροῦν στὸ δρόμο τους περιμένοντας τὴν ἡμέρα πού θὰ δικαιωθοῦν—πνευματικὰ καθαρὰ—οἱ μόχοι τους καὶ οἱ θυσίες τους. Αὐτὸ θὰ γίνῃ, ὅταν ἡ ἐκδοσὴ τους γίνῃ κτῆμα τῆς πόλεως, κτῆμα τοῦ λαοῦ καὶ ὅταν ἡ τέχνη, ἡ φιλολογία, τὸ πνεῦμα θὰ ἐνδιαφέρῃ οὐσιαστικώτερα καὶ γενικώτερα κάθε σκεπτόμενο ἄνθρωπο τοῦ τόπου μας.

Μὲ τὸ κλείσιμο τοῦ δευτέρου χρόνου τῆς ἐκδόσεώς μας ἡ ἀγαπητὴ πρωῒνη ἔφημερίδα «Τηλέγραφος» ἔγραψε μερικὰ πολὺ ἐγκωμιστικὰ λόγια γιὰ τὸ ἔργο μας πού τὰ ἀναδημοσιεύουμε παρὰ κάτου. Αὐτὸ τὸ κάνουμε, γιὰτὶ πιστεύουμε ὅτι δὲν ἀφοροῦν προσωπικὰ τὸ ἄτομο τοῦ ἐκδότου, γιὰτὶ τὸ τονίζουμε, τὰ «Ἀχαϊκὰ» εἶναι προσπάθεια ὄλων ἐκείνων πού γράφουν σ' αὐτὰ, ὄλων ἐκείνων πού τὰ ἀγαποῦν, ὄλων ἐκείνων πού στηρίζουν τίς ἐλπίδες σ' αὐτὰ. Μέσα σ' αὐτὰ τὸ πρόσωπο τοῦ ἐκδότου, μποροῦμε νὰ ποῦμε, ἐξαφανίζεται, γιὰτὶ καὶ πάλι ἐπαλαμβάνουμε τὰ «Ἀχαϊκὰ» δὲν εἶναι ἐπιχείρηση, ἀλλὰ προσπάθεια πνευματικῆς προαγωγῆς τῆς πόλεως καὶ τοῦ τόπου μας. Ἴδου τὸ σχόλιο τῆς πρωῒνης ἔφημερίδος πού τὴν εὐχαριστοῦμε γι' αὐτὸ.

«Δύο χρόνια γονίμου καὶ ἀξιεπαίνου δράσεως κλείνει μὲ τὸ τεῦχος τοῦ Δεκεμβρίου τὸ ἔγκριτον περιοδικὸν τῆς πόλεώς μας «Ἀχαϊκὰ». Δὲν θὰ εἴμεθα καθόλου ὑπερβολικοὶ ἂν ἐλέγαμε, ὅτι ἀποτελεῖ τιμὴ γιὰ τὸ τόπο μας καὶ τὴ πνευματικὴ τῆς ἐξέλιξη ἡ προσπάθειά του γύρω ἀπὸ τὰ γράμματα καὶ τὴ τέχνη, τῶν ὁποίων ἀπέβη ὁ γονιμώτερος καὶ πλέον θετικὸς ἐργάτης τῶν. Σὲ στιγμὰς κατὰ τὰς ὁποίας γενικὴ ἦτο ἡ πνευματικὴ κατὰπτώσις τοῦ τόπου μας καὶ πανταχόθεν προέβαλε ἡ ἀπαισιοδοξία καὶ ὁ μαρασμὸς, ἔκανε τὴν ἐμφάνισή του, γιὰ νὰ ἐπιβληθῆ μέσα στὰ δύο χρόνια τῆς συνεχοῦς δράσεώς του, σὰν ἕνα ὄργανο μὲ ζωὴ καὶ πεποίθηση γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς νέας πραγματικότητος γύρω ἀπὸ τὰ γράμματα καὶ τὴ τέχνη. Κατάρθρωσε ἀλώβητο νὰ περάσῃ μέσα ἀπὸ σκοπέλους καὶ τρικυμίες, πού τὰς γιγάντωνε ἡ οἰκονομικὴ ἀνεπάρκεια, ἀλλὰ πάντοτε προέβαλε μὲ περισσότερο σθένος καὶ μεγαλείτερη συναίσθηση τῆς ὠραίας καὶ εὐγενικῆς ἀποστολῆς του. Συμφέρον τοῦ κάθε Πατρινοῦ διανοουμένου εἶναι νὰ ἀποβλέπει πρὸς τὰ «Ἀχαϊκὰ» μὲ συμπάθεια καὶ ἐκτίμηση, γιὰτὶ ἀποτελεῖ γιὰ τὴ πόλη μας τὸ μοναδικὸ καὶ τὸ πλέον ἀντιπροσωπευτικὸ ὄργανο τῆς πνευματικῆς τῆς ὄντότητος. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς εισόδου του στὸ τρίτον ἔτος ὁ «Τηλέγραφος» ἀπευθύνει πρὸς αὐτὸ καὶ τὸν συμπαθῆ διευθυντὴν του κ. Τριανταφύλλου τὰς πλέον εὐκρινεῖς εὐχὰς γιὰ τὴ σταδιοδρομία καὶ προκοπὴ του».

ΧΡΟΝΙΚΑ

*** Συνεχίστηκαν κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους μῆνες τοῦ 1939 οἱ διαλέξεις τῆς Σχολῆς τοῦ Λαοῦ πού ἀρχισαν ἀπὸ τὸν περυσινὸ φθινόπωρο. Ὅ,τι διακρίνει τὴ νέα προσπάθεια τῆς Σχολῆς εἶναι ὅτι κοίταξε νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ὀμιλίες ὄχι μὲ τετριμμένα θέματα καὶ κοινοτυπίες, ἀλλὰ νὰ δώσῃ σὲ ἐκλαίκευτικὴ μορφή μαθήματα ἀνωτέρας μορφώσεως γιὰ τὸ λαό, κάτι σὰν ἕνα εἶδος Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου. Ἐκφράζουμε ἀνεπιφύλακτα ὄλη μας τὴ συμπάθεια γιὰ τὸ νέο ἔργο τῆς Σχολῆς καὶ προτρεπούμε τὸν ἀκούραστο καὶ μὲ τόσο ἐνθουσιασμὸ

κινούμενον πρόεδρό της Ιατρού κ. Ι. Σιγαλό να συνεχίση τις προσπάθειές του στο σημείον αυτό.

*** Από την πρώτη στιγμή που παρουσιάστηκε το Πατραϊκό Ψδεο, το περιβάλλαμε με κάθε εκτίμηση. Χαίρουμε που κι' αυτό προσπάθησε ν' ανταποκριθῆ στις μουσικές ανάγκες τῆς πόλεως μας κατά τὸ δυνατό. Ἡ συναυλία πού ἔδωσε τὴν Κυριακὴ 26 Μαρτίου στὸ «Πάνθεον» ἦταν πολὺ ἐνθαρρυντικὴ. Οἱ διοικούντες θὰ ἐπιτύχουν πολλὰ, ἂν μείνουν σταθεροὶ καὶ ἀκλόνητοι στὸ δρόμο πού ἄρχισαν νὰ προχωροῦν γιὰ νὰ δώσουν κάποια συστηματικὴ μουσικὴ μόρφωση στὸ τόπο μας.

*** Ὁ Μορφωτικὸς Σύλλογος Κυριῶν πραγματοποιώντας τὴν εὐγενικὴν πρωτοβουλία πού εἶχε νὰ διοργανώσῃ σειρά διαλέξεων με ὁμιλητὰς ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, εἶχε τρεῖς μεγάλες ἐπιτυχίες, τὶς διαλέξεις τῶν καθηγητῶν κ. κ. Νίκου Λούβαρι, Γ. Βλησίδη καὶ Νίκου Βέη. Καὶ οἱ τρεῖς διαλέξεις δόθηκαν στὴν αἴθουσα τῆς «Φιλαρμονικῆς» καὶ σημείωσαν ἐπιτυχία ἐξαιρετικὴ πού τιμᾷ τὸν ὀργανωτὴ σύλλογο, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐπιβάλλει τὴν ὑποχρέωση νὰ τὶς συνεχίσῃ θεμελιώνοντας στὴν ἐπιτυχία αὐτῶν καὶ ἄλλες γιὰ νὰ δώσουμε κάτι πνευματικὰ καθαρὰ καὶ ὑψηλὰ στὴν πόλῃ μας.

*** Πολλὰ ρεσιτάλ τραγουδιοῦ, χοροῦ καὶ μουσικῆς δόθηκαν τελευταῖα ἀπὸ διαβατικὸς καλλιτέχνες κάθε ἄλλο παρά ἄξια πολλῆς σημασίας. Διαφέρει τὸ πρᾶγμα γιὰ τὴν ὥραία μουσικοφιλολογικὴ βραδυὰ πού μᾶς χάρισεν ἡ συμπολίτισσά μας κ. Ἀντιγόνη Παπαμικροπούλου καὶ ὁ μικρὸς τῆς γυιὸς πιανίστας Δημητράκης με σύμπραξη τῆς ἐξαιρετικῆς κι' εὐφημα γνωστῆς γιὰ τὴ τέχνη τῆς ἀπαγγελίας κυρίας Ἠλέκτρας Ἀριστ. Μικρούτσικου. Οἱ καλλιτέχνιδες αὐτὲς ἔχουν ἀπὸ παλιά, τόσο δίκαια δέ, ἀποσπᾶσι τὴν ἐκτίμηση τῆς κοινωνίας μας καὶ ἐργάζονται τόσο ἐμπνευσμένα γιὰ τὴ τέχνη, ὥστε κάθε λόγος ἐγκωμιαστικὸς δικὸς μας νὰ περιτεύῃ. Ἡ συναυλία εἶχεν ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία.

*** Τὸν περασμένο Μάρτιο πέθανε ὁ δημοσιογράφος Ἡράκλῆς Φραγκόπουλος, ἄνθρωπος γεμάτος καλωσύνη καὶ πολιτισμὸ. Τὸ πένθος ἐκείνων πού τὸν γνώρισαν ἦταν πραγματικὸ. Συλλυπούμεθα τὴν πρωῒνῃ συνάδελφο «Τηλέγραφο» καὶ ἰδίαιτα τὸν διευθυντὴ τῆς, ἀδελφὸ τοῦ ἀπελθόντος, γιὰ τὸ θάνατο καθ' ὅλα ἄξιοαγάπητου διανοουμένου.

*** Τὸν ἴδιο μῆνα ἡ κοινωνία τῆς πόλεως μας με ἀληθινὴ λύπη συνώδευσε στὴ τελευταία του κατοικία τὸν ἐκλεκτὸ καὶ παλιὸ φίλο τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ περιοδικοῦ μας, τὸν ἀείμηστο Λουκᾶ Καραμπίνη ἦταν ἄνθρωπος τῆς μελέτης καὶ τῆς κριτικῆς, παλιὸς ἀρθρογράφος στὶς τοπικὲς ἐφημερίδες, γενικὰ ἕνα ἀπὸ τὰ λίγα ἀκέραια ὑποδείγματα ἀνθρώπων ἀνώτερης κοινωνικῆς ἠθικῆς. Ἡ «Φιλαρμονικὴ» Ἐταιρία, τὸ Πτωχοκομεῖο, ὁ Ροταριανὸς Ὁμιλος, ὁ Σύλλογος Ἰδιωτικῶν Ὑπαλλήλων ἔκαμαν σχετικὰ ψηφίσματα γιὰ τὸ θάνατό του. Τὸ πρῶτο ἀπ' αὐτὰ, ἀφοῦ ὥρισε νὰ μῆνῃ τὸ ὄνομά του στὸ μαρμάρينو πῖνακα τῶν δωρητῶν γιὰ τὶς ὑπηρεσίες πού προσέφερεν σ' αὐτὴν, ὥρισεν ὅπως οἱ τόκοι τῶν 10.000 δρχ. πού κατέθεσαν εἰς μνήμην του τὰ τέκνα του στὴν Ἐταιρία, χρησιμεύουν γιὰ νὰ δίνεται ἕνα ἐτήσιο βραβεῖο στὸν καλύτερο μαθητὴ ἢ μαθήτρια τῆς σχολῆς πιάνου τῆς Ἐταιρίας με τὸ τίτλο «Βραβεῖον Λουκᾶ Καραμπίνη».

*** Ἡ Ἐταιρία πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἐπανησιακῶν μελετῶν πού ἐδρεύει στὴν Κέρκυρα κι' ἔχει κέντρα τῆς σ' ὅλες τὶς πρωτεύουσες τῶν ἐπτανήσων καὶ στὴν ὁποία ὀφείλεται ἡ διοργάνωση τοῦ Β' Πανιονίου συνεδρίου, ἐσχημάτισε καὶ στὴν Πάτρα ἐπιτροπὴ ἐρόνων γιὰ τὴ μεταφορὰ τῶν ὁστών τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ Ἀ. Κάλβου ἀπὸ τὴν Ἀγγλία στὴ Ζάκυνθο. Σχετικὴ ἀπόφαση εἶχε λάβει ἡ ὀλομέλεια τοῦ Συνεδρίου αὐτοῦ καὶ οἱ ἔρανοι ἀρχισαν πανελλήνιοι γιὰ νὰ

γίνῃ δυνατό ὅπως, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μεταφορὰ τῶν ὁστών, γίνουν καὶ προτομές τοῦ ποιητῆ καὶ στηθοῦν ἡ μιὰ στῆ γενετείρά του Ζάκυνθο καὶ μιὰ στὴν πρωτεύουσα τῆς Ἐπτανήσου Κέρκυρα. Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς πόλεως μας συγκροτήθηκε με τὴν προεδρεία τοῦ Σου Μητροπολίτη μας κ. Ἀντωνίου καὶ μέλη τὸν γεν. ἐπιθεωρητὴ Μ. Ἐκπαιδευσεως κ. Ἡλ. Λάγιο, τὸν ἀντιπρόεδρο τῆς Δ. Ἐπιτροπῆς τοῦ Δήμου κ. Β. Δημητρόπουλο, τοὺς διευθυντὲς τῶν ἐδῶ Τραπεζῶν Ἐμπορικῆς, Λαϊκῆς καὶ Ἴονικῆς κ. κ. Γ. Ν. Ντόντη, Μ. Κυριακόπουλο καὶ Π. Ταβελούδη, τὸν κ. Χ. Κακούρη, τὸν κ. Δ. Θεοφίλου, τὸν κ. Ἀρ. Μικρούτσικο, τὸν κ. Κ. Κυριακόπουλο, τὸν κ. Ἀλ. Δρακόπουλο, τοὺς δημοσιογράφους κ. κ. Χρ. Λαμπρόπουλο, Ἡλία Δημόπουλο, Χρ. Ριζόπουλο, Δ. Λάγαρη, Κ. Καγκελάρη, τοὺς προέδρους τῶν ἐδῶ ἐπτανησιακῶν σωματείων κ. κ. Β. Πιλάλη, Ν. Τζαβαλᾶν καὶ Χ. Χρυσοβιτσανόν καὶ ἀπὸ τὸ διευθυντὴ μας. Ἡ Ἐπιτροπὴ συνέρχεται τὸ β' δεκαήμερο τοῦ Ἀπριλίου γιὰ νὰ λάβῃ ἀφοφάσεις σχετικὰ με τὴν ἀποστολὴ τῆς. Προβλέπεται ὅτι θὰ διοργανώσῃ καὶ σχετικὴ φιλολογικὴ ἐορτῆ.

*** Με πολλὴ εὐχαρίστηση μαθαίνουμε ὅτι γίνεται σοβαρὴ κίνηση ἰδίως μετὰ τῶν ἀσχολουμένων με τὴ θεωρία γενικὰ καὶ ἱστορία τῆς οἰκονομίας συμπολιτῶν μας νὰ γίνῃ μιὰ ἐταιρία οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν μελετῶν. Τὸ ἔργο τοῦ συνδέσμου αὐτοῦ θὰ εἶναι νὰ συγκεντρώσῃ ὅλους ὅσοι ἐνδιαφέρονται ἐπιστημονικώτερα γιὰ τὰ οἰκονομικὰ φαινόμενα καὶ ζητήματα ἰδίως τοῦ τύπου μας. Προσγωγή ἐπιστημονικῶν μελετῶν γιὰ τὴν τοπικὴ μας οἰκονομικὴ ζωὴ καὶ τὴν ἀνάπτυξή τῆς, συγκεντρώση στατιστικῶν στοιχείων καὶ ἄλλων πληροφοριῶν, διαλέξεις, δημοσιεύματα γενικὰ ἐπιστημονικῆς οἰκονομολογικῆς ζωῆς εἶναι τὸ πρόγραμμα τῆς κινήσεως αὐτῆς πού φαίνεται ὅτι θὰ συγκεντρώσῃ τὰ καλύτερα στοιχεία τῆς οἰκονομικῆς καὶ πνευματικῆς κινήσεως τῆς πόλεως μας.

*** Ἡ δις Περσεφόνη Παπαδοπούλου, διευθύντρια τοῦ Ἀρσακείου μας, ἐξέδωσε σὲ ἐπιμελημένο τεύχος μιὰ φιλοσοφικὴ τῆς μελέτη «Ἡ Φιλοσοφία τοῦ Μπέρξου». Ἡ συγγραφεὺς με κάθε σαφήνεια προσπαθεῖ νὰ εἰσαγάγῃ τὸν ἀναγνώστη τῆς στὶς θεωρίες τοῦ γαλάτου σοφοῦ πού τὸν θεωρεῖ ὡς τὸ μεγαλύτερο φιλοσοφικὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας.

*** Ὁ φίλτατος κ. Ἀβραὰμ Παπάζογλου, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἀγκύρας, ὁ συγγραφεὺς τῆς μελέτης πού δημοσιεύουμε «Οἱ Τούρκοι ποιηταὶ τοῦ 18ου αἰῶνος» ἐξέδωσε σὲ ἰδιαιτέρο τεύχος μιὰ ἱστορικὴ μελέτη τοῦ ἐξόχου ἐνδιαφέροντος «ὁ ἀρχιτέκτων Σινάν», ἀποδεικνύοντας ὅτι ὁ μέγας αὐτὸς Τούρκος ἀρχιτέκτων τοῦ 16ου αἰῶνα ἦταν Ἕλληνας τῆ καταγωγῆ. Τὴν χαρακτηρίζει ἀκρίβεια ἐπιστημονικὴ καὶ ἔλεγχος τῶν πηγῶν. Ὁ κ. Παπάζογλου, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα εἶναι εὐσηφίμα γνωστὸ στὸ φιλολογικὸ μας κόσμο, μᾶς ἀνήγγειλεν ὅτι θὰ μᾶς στείλῃ σύντομα μεταφρασμένους περιγραφὰς Τούρκων περιηγητῶν καὶ συγγραφέων γιὰ τὴν Πάτρα. Περὶ τὸ εἶναι νὰ σημειώσουμε τὸ ἐνδιαφέρον μας καὶ τὴν ἐκτίμηση πού ἔχουμε γιὰ τὶς ἐργασίες του.

*** Στὰ τυπογραφικὰ καταστήματα κ. Θεοδ. Κούκουρα τυπώθηκε ἕνα ἐξαιρετικὸ στὸ εἶδος τοῦ βιβλίου τοῦ ἐδῶ Πρωτοδίκου κ. Πάνου Θεράπου. Εἶναι ἡ νομικὴ μελέτη «Ἡ κατάχρησις τοῦ δικαιοῦματος—Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῶν σχέσεων δικαίου καὶ ἐπιεικείας», ἔργο πού δὲ διστάζουμε νὰ τὸ πύμε σπάνιο στὴν ἀξία του. Ἡ ἔκδοσή του στὴν πόλῃ μας τὴν τιμᾷ.

*** Ἐξακολουθεῖ ἡ βελτίωση τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου. Ἀγοράστηκαν πολλὰ νέα βιβλία ἰδίως νομικὰ καὶ οἰκονομολογικά. Ἐπίσης ἐσημειώθησαν ἀρκετὲς δωρεὲς τόμων ἀπὸ μέρους συμπολιτῶν, πρᾶγμα πού δείχνει ὅτι ὑπάρχει κάποια βιβλιοθηκικὴ συνείδησις στὴ πόλῃ μας.

*** Ὁ κ. Ἀγγελος Κασσιγόνης στὴν Ἀλεξάνδρεια συνεχίζει τὶς ἐκδόσεις τῆς

«Έρευνάς» του. Το τελευταίο τεύχος που κυκλοφόρησε, 1000 στη σειρά αυτή, περιέχει μια μελέτη του εκδότη «Τύπος και ουσία», σύντομη αλλά μεστή περιεχομένου και διδαγμάτων της ζωής.

*** Από την ίδια πόλη πήραμε το νέο βιβλίο του κ. Αντώνη Ίννινου «Μεγάλες στιγμές μικρών ανθρώπων». Άξιοπρόσεχτος ο συγγραφέας και καλό το έργο του. Το προηγούμενο βιβλίο του «Βήματα πάνω στην ασφαλτο» είχε έπαινεθῆ πολύ από την κριτική.

*** Στο «Νεολόγο Πατρών» τακτική συνεργασία κάθε Κυριακή του εύρισκόμενου στην Αθήνα συνεργάτη του «Στοχαστής» που τελευταία έγραφε τρία σημειώματα πάνω στη γνωστή έρευνά μας για την πνευματική μας ζωή.

*** Στο γειτονικό μας Αίγιο εξακολουθεί ή ώραία κίνηση διαλέξεων με όμιλητές ντόπιους. Το τελευταίο αυτό είναι προς τιμή του Αιγίου, γιατί αποδεικνύει το ζήλο και τη στοργή για κάποια πνευματική ζωή από μέρους της κοινωνίας του Αιγίου. Σημειώνουμε τις έξι διαλέξεις που σημείωσαν λιμπρήν επιτυχία: του κ. Εύσ. Κηπουργού για τη ζωή του Άγ. Ιωάννου του Χρυσοστόμου (αΐθουσα Δημαρχείου στις 29 Ιανουαρίου), του Μητροπολίτη Αιγιαλείας κ. Θεοκλήτου με θέμα «Έργασία και νεότης» (αΐθουσα σχολικού θεάτρου στις 5 Φεβρουαρίου) και του Ιατρού και εκλεκτού λογίου κ. Μιχ. Πετριπιά περι εκκλησιαστικής μουσικής (αΐθουσα βιβλιοθήκης Αιγίου).

*** Η εβδομαδιαία «Φωνή του Αιγίου» διατηρεί τη φιλολογική της σελίδα, όπου συνεργάζονται τακτικά οι κ. κ. Κλέαρχος Μιμίκος, Γιάννης Βαλσαμίδης, Γιάννης Ρεβενάς και άλλοι. Έπίσης στην «Έρευνα» Αιγίου ιστορικές μονογραφίες του άκαταπόνητου ιστοριοδίφη της Αιγιαλείας αΐδεσιμωτάτου κ. Θεοδ. Παπαγεωργίου και χρονογραφήματα του κ. Σωτηρ. Μεντζελοπούλου.

*** Το περιοδικό μας επιθυμεί να καθιερώσει ειδική συνεργασία για κριτική βιβλίου. Τα βιβλία πρέπει να στέλλονται ος διπλά αντίτυπα για να τύχουν της βιβλιοκρισίας.

*** Ένεκα της πολλής ύλης ή συνέχεια των Πατριων άνεκδότων έγγραφων του συνεργάτη μας κ. Α. Ζώη αναβάλλεται για το επόμενο τεύχος, που θα κυκλοφορήσει προ των θερινών διακοπών ητοι άρχές Ιουνίου.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ **ΑΧΑΪΑ-‘CLAUSS,**

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1861

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ £ 30.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Όδος Άγίου Ανδρέου — ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ έν Ρηγανοκάμπω (Κλάους)
Τηλέφωνα: ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ 24-75 — ΓΡΑΦΕΙΩΝ 27-06
Τηλεγραφική Διεύθυνσις: «ΒΙΝΑΧΑ·Γ·Α»

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗ — ΔΕΜΕΣΤΙΧΑ — ΚΟΝΙΑΚ — ΣΑΜΠΑΝΙΑ
ΒΕΡΜΟΥΤ — ΜΟΣΧΑΤΟ — ΜΑΛΒΑΣΙΑ — ΜΑΔΕΡΑ — ΜΑΡΣΑΛΑ
ΜΑΛΑΓΑ — ΣΑΝΤΑ ΕΛΕΝΑ Κ.Λ.Π.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Κεφάλαια και άποθεματικά Δρ. 219.681.910

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

Έν Άργει, Πύργω, Πάτραις, Κερκύρα, Άργοστολίω, Ναυπλίω, Αιγίω, Κάλá-μαϊς, Σύρω, Χίω, Έρακλείω, Βόλω, Θεσσαλονίκη, Λαρίση, Τρικκάλοις, Μιτυλήνη, Χανίοις, Ζακύνθω, Πλωμαρίω, Τριπόλει, Ρεθύμνω, Καρδίση, Καβάλλα, Πρεβέζη, Καρλοβασίω, Βαθει (Σάμου), Νάξω, Χαλκίδι, Φαρσάλωις, Φλωρίνη, Άγρινίω, Άμαλιάδι, Λαμία, Δράμα, Ίωαννίνοις και Ληξουρίω.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Συμμέτοχος της έν Λονδίνω Άγγλικής Τραπεζης
THE COMMERCIAL BANK OF NEAR EAST Ltd
17 ST. HELEN'S PLACE E. C. 3

Ύποκαταστήματα:

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ